

OCEŇOVÁNÍ STAROŽITNÉHO PORCELÁNU

ING. MAREK MAHLER

**Příručka pro starožitníky, odhadce starožitného porcelánu
Pomůcka pro školu Asociace starožitníků České republiky
Praha 2004**

Obsah

1. Úvod	1
2. Technologie výroby	2
3. Značky porcelánu	4
4. Padělky porcelánu	6
5. Restaurování porcelánu	8
6. Tvoření sbírek	9
7. Historie	10-123
7.1 Čína	10
7.2 Japonsko	19
7.3 Evropa	24
7.3.1 Itálie	26
7.3.2 Holandsko	29
7.3.3 Francie	32
7.3.4 Anglie	44
7.3.5 Dánsko	52
7.3.6 Španělsko	55
7.3.7 Belgie	56
7.3.8 Německo	56
7.3.9 Rakousko	87
7.3.10 Čechy	94
7.3.11 Švýcarsko	117
7.3.12 Rusko	118
7.3.13 Maďarsko	121
7.3.14 Polsko	122
8. Ceník porcelánu	123-148
8.1 Asie	123
8.2 Evropa	127
9. Použitá literatura	148

Porcelán

1. Úvod

Historie výroby porcelánu začíná v Číně před více než 1000 lety, ale v Evropě má poměrně krátkou historii. Před 250 lety byl vzácný, před 150 lety již dostupný i střední třídě a teprve v 2. polovině 19. století se stal běžným zařízením každé domácnosti. Dobře udělaný výrobek z porcelánu je velmi dekorativní záležitostí. Výrobky z porcelánu se vyskytují v různých cenových relacích a proto mají **hodně sběratelů** jak mezi majetnými tak chudšími vrstvami. V Čechách o evropském a českém porcelánu existuje kvalitní literatura, což je u ostatních oblastí užitého umění spíše výjimkou. Zásahu na tom má především knížka Aleny Braunové „Kouzlo keramiky a porcelánu“. Tato skutečnost má zřejmě vliv na to, že v Čechách je poměrně hodně sběratelů porcelánu a to nejen levnějšího českého, ale i drahého, především německého (míšeňského). Kolébkou výroby porcelánu je jak bylo řečeno **Čína**. Čína prochází různými vývojovými styly. Vývoj ovšem v Číně v 18. století ustrnul. Z čínského zboží je snad nejslavnější malba kobaltovou modří, která již vznikla za dynastie Ming na konci 14. století. Tento styl mnohem později od 18. století napodobuje Evropa, především **Anglie a Holandsko**, která však původní malbu brzy nahrazuje tiskem. Talíře s modrým kobaltovým tiskem dnes najdete v snad každé, nejen anglické domácnosti. Čína v současné době svojí tvorbu omezuje téměř výhradně na reprodukci starších vzorů. Podobně si počíná i **Japonsko**. Japonsko však již od 17. století má větší invenci ve výrobě porcelánu než Čína a i ve 20. století vytváří stále nové styly. V **kontinentální Evropě** se na počátku 18. století vyvinul svébytný styl v Míšni. Figurální porcelán je díky Míšni nejpopulárnějším typem plastiky. Míšeňský porcelán byl hodně napodobován také v nedalekých Drážďanech tak, že dnes hovoříme v souvislosti s míšeňským stylem o **drážďanském stylu**. Mladší je styl, který se vytvořil ve Vídni na konci 18. století a byl napodobován nejen Čechách, ale i v Německu. Zaměřoval se zejména na nezaměnitelnou malbu na porcelánu, **vídeňský styl** se plně rozvinul až na počátku 19. století a k jeho slávě přispělo i jeho napodobování českými porcelánkami na konci 19. století. Čechy dlouho neměly kvalitní figurální porcelán a vyšší kvality dosahuje jen malba na stolním porcelánu zejména na hrnčičích s podšálky od počátku 19. století. Na pomezí vídeňského a drážďanského stylu pracuje berlínská porcelánka, která se vyznačovala především vysoce kvalitní malbou na porcelánu a později po vzoru Sévres vytváří i velké malované vázy. Francouzská královská porcelánka v Sévres se vyznačuje nejen velkými malovanými vázami ale i kvalitní malbou střídanou s velkými barevnými plochami. **Sévreský styl** pak napodobují především francouzské porcelánky. V Itálii vznikl **styl Capodimonte**. Tento styl má kořeny v porcelánce Ginori u městečka Docia. Projevuje se plastickým dekorem s antickými výjevy. Tento styl napodobují některé německé porcelánky. Moderní **kodaňský styl** se zrodil na konci 19. století vyznačuje se chladnými barvami a malbou především zvířat a květin v duchu secese a art-deco a dále figurální tvorbou zvířat i lidí v moderním duchu. Tento styl má významné následovníky především v Německu kde hovoříme o **rosenthalském stylu**. V rosenthalském stylu pracují v Německu ve 20. století nejen okolní bavorské porcelánky, ale i porcelánky durynské (Ens). Mezi následovníky těchto stylů patří i španělské Lladro, které vzniklo až v 50. letech 20. století. V Čechách se vytvořil na přelomu 19. a 20. století svébytný tak zvaný **duchcovský styl**. Duchcovský styl prezentuje především porcelánka Royal Dux, Amphora Teplice a Dubí u Teplic. Tento styl se zpočátku vyznačuje velkými sousošími především v duchu vídeňských bronzů a později velmi kvalitními secesními sochami. Tento styl je z české produkce v západní Evropě nejpopulárnější. Zájem o porcelán v posledních letech vzrůstá. Evropský porcelán z 18. století je jednou z mála komodit jejichž cena v posledních letech prudce roste. Kvalitní porcelán je na rozdíl od skla téměř výhradně značen, přestože se objevuje mnoho padělků, je u porcelánu možná lepší orientace než u ostatních oblastí užitého umění. Tato skripta se však soustředí spíše na komerční pohled na starožitný porcelán včetně porcelánu z 20. století a přináší pro

Porcelán

české čtenáře některé nové pohledy. Výroba keramiky a porcelánu je v Evropě často spojena. Mnoho manufaktur a později továren, jež produkovaly výrobky z porcelánu vyrábělo a vyrábí i jiné druhy keramiky, z těchto důvodů se tato publikace zabývá i výrobou keramiky, zvláště té která imitovala porcelán.

2. Technologie výroby

Porcelán řadíme mezi keramiku. **Keramika** má dva základní typy: 1. **porézní výrobky** z jílu (hrnčířina) 2. **neporézní kameniny**, mezi které patří i porcelán. První se vypalují při teplotách kolem 1.000°C, při těchto teplotách zrna hlíny k sobě přilnou, ale zůstávají neporušená. Kameninové zboží včetně porcelánu se vypaluje při teplotách kolem 1.310°C až 1.450°C, zrna hlíny se při těchto teplotách taví a slévají, proto je toto zboží nepropustné. Porcelán se od běžné kameniny liší svou bělostí jemností a průhledností. **Porcelán** se dělí na měkký a tvrdý (pravý kaolinový porcelán). **Měkký porcelán** se vytvářel v Evropě a imitoval čínský tvrdý porcelán. Měkký porcelán se vytvářel zvláště ve Francii, v Itálii a v Anglii, kde tak zvaná (bone china) byla vyráběna nejen v 18.století, ale i ve století 19. Angličané vyvinuly kapalný kostní porcelán jednoduchý na odlévání a velmi vhodný pro sériovou výrobu. Anglický kostní porcelán se skládá z 50% kostního popela, 25% živce (pegmatitu), 25% kaolinu s příměsí plastického jílu. Neglazovaný porcelán se označuje názvem **biskvit**. **Tvrdý porcelán** se postupně stal od konce 18. století nejpoužívanějším porcelánem i v Evropě. **Základem hmoty tvrdého porcelánu** je bílá hlína **kaolin**. Kaolin je před použitím nutné zpracovat, přes zimu se ukládá na hromadách, kropí se, aby se rozrušila jeho struktura. Hlína se na sítěch a plavením na splavech zbavuje příměsí. Plavením se získává kaolinový kal, který se míchá s dalšími přísadami. Porcelán obsahuje 40-65% kaolinu, například míšeňský porcelán obsahuje asi 50% kaolinu. Podle složení kaolinu se do něho přidávají jednak **tavidla** ve formě živcových minerálů pro snížení teploty slinutí, a jednak **ostřidla** obvykle ve formě křemenného písku, která mají zvětšit ohnivzdornost a zabránit smršťování hmoty. Tavidla v podobě živce (ortoklasu nebo pegmatitu) obsahuje porcelán 15-35 %. Míšeňský porcelán obsahuje kolem 25% živce. Ostřidla v podobě křemene (písek nebo pazourek) porcelán obsahuje 12-30%, míšeňský porcelán pak kolem 25%. Do tvrdého porcelánu se ještě někdy přidává uhličitán vápenatý v podobě křídly nebo mramoru pro vybělení hmoty, jeho obsah se pohybuje od 1% do 6%. Kromě bílého porcelánu se vyskytuje výjimečně i porcelán barvený ve hmotě. V Čechách je známý tak zvaný růžový porcelán. První Böttgerův porcelán byl rovněž barevný ve hmotě tak zvaný jaspisový a železitý. Porcelánová hmota se hněte a nechává se uležet ve formě koláčů, pro další zpracování se hmota mele a omočí se vodou. Hmota určená k lisování se napouští olejem a protlačuje jemnými sítý. **Glazura** je druhá nejdůležitější složka po hmotě. Glazury pokrývají tenkou sklovitou vrstvou celý výrobek. Průhledná skelná olovnato-živcová glazura zdůrazní základní barvu hmoty což je vhodné u porcelánu. Olovnato-živcová glazura na porcelánu byla později nahrazena jinými glazurami méně zdravotně závadnými při výrobě. Před vypálením je porcelán, kromě biskvitu, opatřen glazurou. Glazury na porcelánu se vypalují stejně jako porcelán při teplotách 1.310-1.450 °C. Ciničitá bílá glazura pokryje základní, například hnědou barvu hmoty, bílým povrchem. Ciničitá bílá glazura se používá u hrnčířiny a vyrábí se přisypáním popela cínu do olovnaté glazury. Ciničitá glazura byla v Evropě určitou alternativou porcelánu, tato glazura byla poprvé používána španělskými Araby a v době renesance. Ze Španělska se výroba majoliky dostala na Malorcu (majolika) a o něco později se majolika rozšířila v Itálii. Nejznámější italská střediska výroby majoliky jsou Urbino a Faenza (fajáns). Italové pak tuto znalost výrobu přenesli také do Holandska. Holandská fajáns z Delftu proslula zejména od 16. do 17.století, napodobovala modro bílý čínský porcelánu. V 19.století delftská fajáns téměř zanikla a podobně tomu bylo i s výrobou

Porcelán

lidové keramiky v Čechách. Tuto výrobu likvidoval právě porcelán. Růst popularity keramiky nastal až na počátku 20.století. Polevy jsou vrstvy, které se nanášejí pod glazuru, pro vylepšení vzhledu výrobku. Kvalitní porcelán žádné polevy nepotřebuje. **Barvy** mohou být u porcelánu podglazurní nebo na glazuře. Jakýmsi mezistupněm je barva mezi glazurami. Barva za studena například olejovými barvami se nikdy v porcelánkách neprováděla a je čistě lidovou záležitostí, protože na porcelánu nedrží. **Podglazurní malba** se nanáší na přežahnutou hmotu. Jedná se obvykle o kysličníky kovů. Malba se pokrývá glazurou, proto není nikdy plastická. Podglazurní malba se vypaluje za vysokých teplot spolu s glazurou. Nejoblíbenější podglazurní barvou je kobaltová modř. I další podglazurní barvy se vytváří pomocí oxidů kovů. Postup při podglazurní malbě je tento: Nevypálený vymodelovaný porcelán se nechá uschnout, a potom přežahnout, aby se s ním nechalo manipulovat, potom se provede malba podglazurní barvou. Když barva oschne je předmět ponořen nebo poprášěn glazurou a potom vypálen. Barva emaily na glazuře se používá například u miniaturních maleb na porcelánu nebo u italské fajánse glazované neprůhlednou bílou ciničitou glazurou. **Barva na glazuře** se nanáší až po vypálení glazury a vyžaduje po vymalování opětné vypálení. Barvy na glazuře jsou tavitelné za nízkých teplot asi 600-800°C. Barvu na glazuře tvoří barvítka (kysličníky kovů) a tavivo (olovnatá glazura), tato směs se míchá s oleji (médií) a nanáší se nejčastěji štětcem na vypálenou glazuru. **Listry** jsou kovově irizující povlaky které vznikají přidáním solí kovů do glazury. Listry se vykytují například u nejstarší španělské majoliky. **Výzdoba porcelánu kovy** se týká hlavně zlata. Výzdoba stříbrem a bílými kovy je populární v době art deco. Zlatá barva se obvykle vypaluje za nízké teploty a pak se leští. Zlato může být matné nebo lesklé. Technologie lesklého zlata byla objevena v Míšni až kolem roku 1830, podle toho se nechá porcelán datovat. Porcelán se zpočátku maluje ručně, na konci 18. století se v Anglii objevuje tisk podglazurní modří a později se i malba na glazuře nahrazuje pomocí obtisků. Podglazurní tisk se provádí přenesením pomocí papíru z měděné desky. Papír je potištěn deskou, přenesen na vysušený porcelán kde se obtiskne. Vypálením obtisk shoří. Obtisky se mohou trhat, což je někdy patrné obzvlášť ve spojích. Později v polovině 19.století se objevují obtisky provedené lithografickou technikou. Papír se obtiskne na desce a barevná malba se přenesne na porcelán z papíru. Tyto barevné obtisky jsou prováděny na glazuře, mají bodový rastr a pokud nejsou domalovány nejsou plastické. Podglazurní tisk obvykle není tvořen bodovým rastrem, protože je přenesen s měděné desky. Porcelánové výrobky se někdy vytváří na hrnčířském kruhu, ale většinou se **kaolín lije do porézních forem z alabastrové sádry**, kterými prosákne voda obsažená v kaolinu a vysaje tak přebytečnou vodu. Některé složitější výrobky například figurky se sestavují z dílů a ručně dokončují. Figurky se skládají z několika kusů, 10 až 15 kusů není výjimkou. Stolní porcelán jako talíře se vyrábí lisováním do forem pomocí strojů. Vymodelovaný porcelán se suší a pak vypaluje za teploty asi 900°C aby se s polotovary nechalo manipulovat, konečné vypálení je při teplotách 1.310- 1.450 °C podle druhu porcelánu. Tím, že se z porcelánové hmoty dostane voda dochází ke smrštění výsledného výrobku okolo 14% objemu oproti stavu před vypálením. Po prvním pálení se již nanáší glazura v podobě porcelánového mléka. Značky pod glazurou musí být namalovány před nanesením glazury stejně jako malba pod glazurou. Poslední fáze ostrého výpalu 1050-1450°C musí být pomalá, přechází se postupně z oxidačního na redukční výpal, jinak glazura příliš vře, bublá. **Vypalování porcelánu** musí být postupné, existuje několik způsobů: 1. čínské mnoho komorové dračí pece, 2. vypalování v šamotové formě, což bylo typické pro Míšeň, 3. moderní tunelové pece vhodné pro sériovou výrobu. V minulosti byly velké problémy s **dekoračními výpaly**. Pro různé barvy emailů na glazuře se používaly různé teploty výpalu.

Porcelán

Malba probíhala postupně, nejdříve se provedla malba s nejvyšší teplotou výpalu pak s další a tak dále. Končilo se obvykle zlatou. Dekorační výpal mohl probíhat až 50x při teplotách 500 až 950°C. V polovině 19.století byla vyvinuta tavidla, která umožnila provést dekorační výpal najednou.

3. Značky porcelánu

Značky jsou významným vodítkem při určování porcelánu. Neznačené výrobky jsou automaticky považovány za neautorizované a méně cenné. Číňané zavedli malování značky porcelánu podglazurní modří. Číňané neměli zájem na tom, aby cizinci a zejména Evropané znali jména jednotlivých továren, proto zavedli šesti symbolovou značku, která značí jen dynastii, císaře, značku doby..... Přesnější popis těchto značek je níže. Na tyto značky se nedá příliš spoléhat, protože výrobci od 18. století používají staré značky zejména dynastie Ming. Na trhu je mnoho padělků a k přesnějšímu určení porcelánu je nutné znát mnoho o technologii čínského porcelánu. **První evropské porcelánky** v 18.století značily zpravidla též podglazurní modří. Nepoužívalo se celé jméno továrny, ale spíše iniciály vlastníků nebo jejich symbol. Legendární jsou míšeňské zkřížené meče nebo zdvojené písmeno L ze Sévres. Jména umělců jsou na porcelánu značena zřídka. V Míšni jsou malíři značeni číselným kódem. Některé továrny jako například Berlín, Vídeň nebo Sévres zavádí datové kódy. Evropští výrobci vzájemně velmi často kopírovali jiné značky, kopírovaly se též značky čínské. V 19. století se už objevují celá jména továrny nebo vlastníků. Asi od roku 1830 se hojně užívají značky tlačené, později se přechází na značky tištěné. Od 2.poloviny 19.století se na některých typech porcelánu v západní Evropě objevují i jména prodejců. V 2.polovině 19.století vzniká snaha patentovat si jednotlivé modely. Platí to také u porcelánu. Objevují se značky Deposé (Francie), Geschulz (Německo), které neznamenaají nic jiného než patentováno. V roce 1891 byl USA prosazen zákon, aby všechno zboží dovážené do USA bylo označeno zemí původu. Každý kdo chtěl do USA vyvážet musel označit svůj výrobek symboly „Made in“, například: „Made in Austria“, „Made in England“ a podobně. Je třeba mít na paměti, že značka sama o sobě nevypoví vše o výrobku. Stejnou značku mohou mít výrobky z různé doby a od různých porcelánek. Při určování porcelánu je nutné mít na vědomí následující skutečnosti:

1. U jídelních servisů se v 18.století i 19.století často neznačí všechny kusy, ale třeba jen konvička. Řada předmětů z porcelánu není značena vůbec.
2. Věci lepší kvality mají značky spíše než věci levné, kterými se porcelánka nemůže chlubit.
3. Jeden výrobce má často více značek, které se měnily podle vývoje. Některé značky se používaly souběžně. Tato skutečnost nám sice umožní přesnější dataci porcelánu, ale je nutné mít více vědomostí o značkách.
4. Slavné porcelánky byly hojně napodobovány. Jedná se zejména o Míšeň, Vídeň, Sévres, Berlín, Neapol, ale napodobovány byly i značky méně slavný porcelánek, které zanikly v 18.století jako například Höchst, Chelsea, Chartilly, ...
5. Stejně modely se vyrábějí v různých dobách. Pro datové určení nestačí znát jen značku, je nutné znát technologii výroby. V Míšni se stáří nechá určit pomocí dna. Nejstarší figurky měly neglazované dno a značky se prováděly na boku soklu sošky. Figurky z 2.poloviny 18.století mají dno špatně glazované a podglazurní značka může být rozpitá. Sošky z 19. století mají dobře glazované dno neglazované jsou jen okraje dna, značka je dobře čitelná.
6. Stejně modely vyráběly často různé porcelánky. Napodobování je často dosti věrohodné a někdy dokonce včetně značky.
7. Výrobky jsou někdy domalovávány jinde než v mateřské továrně například 2.jakost Míšně je převážena k dekoraci v Drážďanech. Někdy je porcelán domalováván později

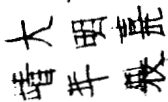
Porcelán

než odpovídá značce, například vídeňský porcelán se dekoruje ve Vídni domácími malíři ještě dlouho po zániku porcelánky. U českých porcelánek někdy značky dvě: první určuje dobu výroby a druhá dobu dekorace.

Značky porcelánu mohou tedy být:

1. **Barvou pod glazurou a) malované** obvykle **podglazurní modří** po čínském vzoru. Podglazurní značky jiné barvy se vyskytují zcela výjimečně (zelená). Podglazurní modří značí evropské porcelánky obvykle v 18. století a tento způsob převládá do roku 1830. Podglazurní značky mohou být též **b) tištěné** tento způsob se rovněž objevuje poprvé v Číně, kdy se k tisku používá **pečet'**. Podglazurní značky tištěné v **podglazurní modří pomocí obtisku** se v Evropě - zvláště v Anglii vytváří od 2. poloviny 19. století. Podglazurní tisk dnes u svých výrobků používají anglické, ale i německé porcelánky. Nejslavnější porcelánky jako Míšeň si ponechávají značku malovanou. Značky pod glazurou jsou zakryté glazurou a nejsou tudíž plastické.
2. **Barvou na glazuře a) malované** objevuje se u prvních značek evropského porcelánu, běžně se setkáte spíše s padělkem slavných porcelánek které jsou značeny falešnou značkou na glazuře: např. Míšeň na glazuře. Značky malířů jsou obvykle prováděny čísly malbou na glazuře (Míšeň, Vídeň). **b) tisk na glazuře** je běžný u moderního porcelánu komerční kvality a je dnes nejrozšířenějším způsobem značení porcelánu. Používá se od konce 19. století. Malované značky na glazuře nejsou zakryté glazurou a jsou tudíž plastické. Tisk značky na glazuře zejména v červené barvě používají dnes i japonské porcelánky.

Značka malovaná
dynastie Ming:

Značka malovaná
Derby:

Značka malovaná
Chantilly:

Značka tištěná:

Značka tištěná formou pečetě Čína
Jiaqing (1796-1820):

3. **Tlačené a) do hmoty** objevuje se u anglického ale i rakouského (českého) porcelánu zvláště po roce 1830. Tlačená jsou obvykle písmena - iniciály nebo název porcelánky či jeho majitele, ale Vídeň používá tištěnou značku: štít. Tlačené značky užívají obvykle modeléři nebo se jimi označuje číslo modelu (Míšeň). Rosenthal používá tlačené jméno modeléra na výrobcích, podobně jsou označeny i některé figurky Royal Dux. **b) tlačená značka plastická** jedná se o nejméně často používanou značku. Obvykle se provádí pomocí přilepeného kousku porcelánu k výrobku. Royal Dux používal v minulosti na přelomu 19. a 20. století značku z růžového trojúhelníku přilepeného na výrobek.

Porcelán

Značky tlačené:

EMILLOW B & C

Značka tlačená - Vídeň 1. polovina
18. století:

Značka tlačená plastická Chalsea 1750:

Značka tlačená plastická, růžový
trojúhelník Royal Dux do roku 1945:

4. Padělky porcelánu

Snad v žádném starožitnickém oboru nenajdete tolik kopií a padělků jako u porcelánu. Kopie a padělky se ve velké míře vytváří již od počátku 19. století a řada z nich jsou tedy již dnes starožitnostmi. Cena těchto starých kopií závisí na jejich dekorativní hodnotě. **Současné padělky porcelánu** pocházejí hlavně z Číny a Taiwanu. Padělá se nejen starý čínský porcelán, ale i výrobky anglické a evropské kontinentální. Často se jedná o velké vázy, květináče. Malba je obvykle nahrazena tiskem, ale existují i kusy částečně ručně malované. Asijské padělky jsou obvykle neznačeny. Kvalitnější padělky však obvykle pochází z Evropy. Současné evropské porcelánky také často napodobují svojí nebo jinou starší tvorbu. V Čechách se jedná například o Duchcov (Royal Dux), který vyrábí svoje starší secesní a art decové modely. Tyto kusy se pak někdy objevují na menších anglických aukcích, kde jsou vydávány za staré. Takto se však chovají i slavnější porcelánky jako Kodaň, Rosenthal a dokonce i Míšeň. V současné době se napodobují modely především z období secese a art deco, to se však netýká Míšeň a některých dalších německých porcelánek. Je šokující pravdou, že špičkové továrny a restaurátoři by byli schopni vytvářet těžko identifikovatelné padělky starého porcelánu. **Napodobování a padělání porcelánu je známo od samého počátku.** Nejvíce napodobovanou porcelánkou je samozřejmě Míšeň. Míšeň napodobovala Vídeň, Berlin, porcelánky v Drážďanech, francouzské porcelánky (zejména Samson), anglické porcelánky. Často se napodobuje nejen model ale i značka. České porcelánky napodobují Vídeň jak dekory tak značkou, především po zániku této porcelánky v 2. polovině 19. století. Číňané napodobují především v 19. století svůj starý podglazurně malovaný porcelán. Jedná se především o modře malovaný porcelán dynastie Ming, který je o 300 let starší. Snaha o napodobení Čínského porcelánu v Evropě je všeobecně známa. Delftská fajáns svým modro bílým dekorem napodobuje čínské vzory. V 18. století se vytváří především v Anglii kopie čínského modro bílého porcelánu, dnes jsou tyto kopie ceněny více než čínské originály ze stejné doby. První výrobky z Míšeň se rovněž snaží kopírovat čínské vzory. Ve Francii se padělá především Sévres. Padělky Sévres se však objevují i v Anglii. Významným napodobovatelem Sévres je již zmíněná porcelánka Edmé **Samson & Cie.** Některé kopie Samson se nechají určit pomocí UV lampy. Samson má někdy v glazuře látky, které způsobují žlutou fluorescenci. Tak ho lze odlišit někdy od Míšeň. Samson se nadále vyznačuje velmi bílým porcelánem, který naopak není typický pro Sévres. Kopie a padělky někdy prodávají nejen běžní obchodníci, ale i renomované aukční síně. Tvrdí se že až 1/6 porcelánu je i v renomovaných aukčních síních nepřesně určena. Metodika **rozeznávání padělků** je velmi složitá. Každý sběratel i znalec se někdy splete a koupí kopii. Proces učení je vždy bolestný. Mezi nejjednodušší znaky padělků patří například to, že **malba je hrubě odřena** i na místech, kde to je vysoce nepravděpodobné v záhybech šatů atd. **Kopie**

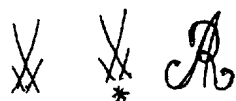
Porcelán

nahrazují velmi často malbu potiskem. V malbě můžeme pozorovat tahy štětcem, tisk je složen z drobných teček. Malba je navíc plastická. Čínské padělky jsou často **ušpiněny umělou špinou**, začínající sběratelé předmět umyjí a jsou nadšeni výsledkem. Nejznámější padělatele působili v 2. polovině 19. století a padělali starý porcelán slavných výrobců včetně značek, mezi nejznámější patří porcelánky a oblasti například:

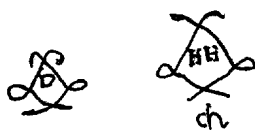
Francie: **Samson** padělá: Míšeň, Sévres, Vídeň, Chantilly, Chelsea, Derby, Nymphenburg.
Porcelain de Paris padělá: Sévres, Míšeň, Capodimonte – Neapol.
Turnai padělá: Sévres, Míšeň, anglické porcelánky.
Čechy: **České porcelánky** padělají: Vídeň, Míšeň – pouze stolní porcelán.
Německo: **Durynsko** padělá: Míšeň, Vídeň, Capodimonte-Neapol, Ludwigsburg
Plavno padělá: Höchst, Ludwigsburg.
Drážďany místní porcelánky padělají: Míšeň, Vídeň.
Anglie: **Anglické porcelánky** padělají zejména Míšeň, slavnější anglické porcelánky, Sévres.
Maďarsko: **Herend** padělá: Míšeň, Sévres, Vídeň – stolní porcelán.
Rusko: **Gardner**: padělá: Míšeň.

Nejvíce padělanou značkou je:

1. **Míšeň** (modrá značka mečů, písmena AR)
2. **Sévres** (modrá značka spojených L)
3. **Vídeň** (modrá značka štítu)
4. **Chelsea** (zlatá značka kotvy)
5. **Neapol-Capodimonte** (modré písmeno N s korunkou)
6. **Höchst** (modré kolo někdy s korunkou)
7. **Chantilly** (trubka)
8. **Derby** (červená královská koruna nad písmenem D)
9. **Berlín** (modré berlínské žezlo, písmena K.P.M.)
10. **Ludwigsburg** (zkřížené C s korunkou)

značky Míšeň

značka Sévres

značka Vídeň

značka Chelsea

značka Neapol

značka Höchst

značka Chantilly

značka Derby

Porcelán

značka Berlín

značka Ludwigsburg

5. Restaurování porcelánu

Pro sběratele je restaurování na jedné straně přínosem, jejich exponáty se dnes nechají opravit, že vypadají téměř jako intaktní, na druhé straně se někdy těžko rozeznává co je a co není opravené. Předměty restaurované nemají samozřejmě cenu neporušeného předmětu. Pro příklad uveďme, že průměrný míšeňský talíř malovaný vedutami rozbitý na dva kusy lze pořídit za 5.000,- Kč. Oprava stojí několik tisíc, ale neporušený exponát může mít cenu i 20.000,- Kč. Porcelán se restauruje už od 18. století, ale až v polovině 20. století jsou dostatečně silná lepidla a kvalitní barvy, aby bylo restaurování efektní. Před vlastním restaurováním musíme provést **čištění předmětu**. Často předmět nestačí jen omýt vodou, je nutné odstranit starší restaurátorské zákroky. Dříve se používaly k lepení epoxidová lepidla, která jsou žlutá a špatně se odstraňují. Některé starší druhy lepidel lze odstranit acetonem. Aceton obvykle porcelán ani malbu nepoškozuje. Některá lepidla se odstraňují horkovzdušným fénem – nahřátím změknou a dají se odstranit. K čištění používáme štětec, k odstranění lepidla skalpel. Při čištění je třeba dávat pozor na otěr, zvláště malby. Někdy se používá k čištění a rozlepení špatně restaurovaného předmětu vypalování. Předmět se zahřeje na 400°C a všechny nečistoty se spálí a lepené kusy odpadnou. Předmět musí být správně pomalu chlazen aby nepopraskal. Předměty lze čistit rovněž v ultrazvuku. Porcelán by měl snést ultrazvuk o výkonu 15 až 30 kW, při vyšších výkonech by mohlo dojít k poškození předmětu. Porcelán snese oplachování jen v některých slabých kyselinách. K odstranění vápenatých nečistot se používá ocet. Calgonit se používá k odstraňování hořecnatých usazenin. Před započítím lepení musí být předmět odmaštěn např. lihem. K **lepení** porcelánu restaurátoři používají kvalitní profesionální vteřinová lepidla. Lepidlo musí mít dostatečnou adhezi i kohezi. Adhezi se rozumí přilnavost na styčných plochách. Kohezi pevnost vlastního pojiva. Vteřinová lepidla jsou obvykle kyano-akrylátová a tuhnou vzdušnou vlhkostí. Nanášejí se zásadně jen na jednu plochu prudkým přitlačením dvou částí předmětů se předměty spojí za několik vteřin, ovšem plné ztvrdnutí trvá dvě až tři hodiny. Po slepení se spoj vyčistí. Je vhodné používat vteřinová lepidla na lepení nesavých materiálů, vhodným lepidlem je například značka Super Attack. Povrch předmětů se **tmelí** a lakuje, kromě profesionálních materiálů často **autotmelí**, **autolaku**. Experimentuje se i se zubařskými tmely. K tmelení se však nejčastěji používají **autotmely**. Jejich výhodou je to, že rychle tuhnou a mají vysokou adhezi. Tmel nanášíme na praskliny a vylomená místa obvykle dřevěnými zubařskými špachtlemi. Zubařské tmely hůře schnou, i několik hodin, někdy se používá k urychlení schnutí trouba s termostatem nastaveným na 50°C. Nové zubařské tmely, které tuhnou UV zářením jsou velmi drahé, drahé je i pořízení UV pistole. Po vytmelení je nutné vytmelené plochy zbrousit a zhladit. **Retuše a malování** jsou největším tajemstvím každého restaurátora. Rozhodují o konečném vzhledu předmětu. Použití olejových barev je naprosto nevhodné, mají špatnou adhezi a loupou se. Používají se především **auto laky** nebo speciální barvy na keramiku. Velké bílé plochy se stříkají např. sprejem, domalování dekoru se provádí štětcem. **Modelování** chybějících částí je nejsložitějším procesem. Kvalitní domodelování předmětů je znakem dobrého restaurátora. Nejlepší restaurátoři mají na ulámané části, které se mohou opakovat, formy, což urychluje modelování. Chybějící části se jen výjimečně modelují z kaolínu, používají se různé materiály v našich podmínkách často i modurit. Naprostá většina

Porcelán

restaurovaných předmětů má doplněné části modelované z jiných materiálu než z kaolínu. Tato metoda je totiž nesmírně drahá. Kromě moduritu se používají keramické hmoty do kterých se někdy přidává 20% bílého cementu pro zpevnění. Používanou hmotou je například Modeller Masse (výrobce Knorr) nebo Ceraquick (výrobce Prandell). Doplněný kus, jako hlava se nedá vymodelovat z ruky a je nutné použít forem. Forma se vytváří obtiskem originálu nebo předmětu podobného. Formy jsou nejjednodušší sádrové, dnes se používají často i formy lukoprénové. Někdy je těžké říci co restaurovat a co ne; zražená ruka nebo hlava znehodnotí celou figuru, ale mírně ulámané květy se nemusí vždy restaurovat, záleží samozřejmě na vkusu. Dnes se preferuje dokonalá oprava, aby divák měl dokonalý dojem. **Je otázkou, jak rozeznat jestli byl předmět restaurován.** Některé předměty lze snadno prověřit jestli jsou restaurovány nebo ne. Přestříkané plochy mají hrubší povrch než originální glazura. Taliř nebo hrnek stačí **prosvítit** silným světlem, aby se objevilo místo slepení. Porcelán je totiž v tenkých vrstvách poloprůsvitný. U sošek však tuto metodu nelze použít. Ke zkoumání povrchu se v těchto případech používá **UV lampa**. Opravené místo a neopravená glazura mají různou fluorescenci. Ke zkoumání povrchu se samozřejmě používá i **lupa**. Pokud je soška dodělávána a nemá všechny části z porcelánu, **poklepáváním kovovým předmětem** například nožikem můžeme tuto skutečnost odhalit. Poklepání na porcelán zní jinak než na modurit. Amatéři by se měli restaurování vyhnout, když se chtějí o něco pokoušet, měli by restaurovat jen levné předměty. Profesionální restaurátoři by měli u zvlášť hodnotných kusů vypracovat **restaurátorskou zprávu**, ta by měla obsahovat: určení díla, historické zjištění, popis díla, stav díla – způsob poškození, fragmenty, restaurátorský záměr. Restaurátorský záměr obsahuje popis čištění, modelování, lepení, tmelení, broušení, retuše, závěrečné povrchové úpravy a konzervace. Po vlastním restaurování by měl být popsán průběh restaurátorské práce, stanovení depozitního režimu, na závěr by měla být uvedena fotodokumentace prací a popřípadě uvést použitou literaturu a konzultanta. Porcelán čistíme nejlépe jen mýdlem a vodou pomocí kartáčku na zuby. Nešetrným čištěním můžeme předmět odřít, chemikáliemi potom poškodit glazuru nebo malbu.

6. Tvoření sbírek

Porcelán má obrovský potenciál k tvoření sbírek, vyskytují se totiž předměty v různých cenových relacích vhodných pro různé vrstvy společnosti. Pravdou je však fakt, že drahé předměty se časem zhodnocují lépe než předměty levné. Každý by měl sbírat takové předměty, které si může dovolit, protože tak mu sbírání přináší největší radost. Zároveň má cenu sbírat jen to, co se na trhu vyskytuje, sbírat v Čechách čínské předměty dynastie Ming nebo Míšeň 18. století je obtížné. Důležité je, si uvědomit, že sbírka by měla mít určitý řád. Můžeme sbírat jednu porcelánku například Duchcov nebo téma, například porcelánové psy, jedině pak může být sbírka zajímavá. Pro méně zámožnou klientelu lze doporučit sbírání pouťových hrníčků nebo vajíčkových dóz. Takové předměty jsou na trhu dostupné **od 100,- do 1.000,- Kč**. V Anglii jsou v této cenové relaci dostupné tištěné levné modro bílé talíře z 2. poloviny 19. století a ze století 20. V Čechách se v této cenové relaci dají pořídit také jednotlivé dózy na koření – kořenky. Velké soubory dóz však mohou být i poměrně drahé od 3.000,- do 10.000,- podle počtu kusů, ale jednotlivé kořenky stojí podle velikosti a dekoru obvykle od 100,- do 800,- Kč. V Čechách je mimořádně oblíbený modrý třešňový nebo švestkový dekor. V ceně **od 1.000,- do 3.000,- Kč** lze sbírat například hrníčky s podšálkem. Jedná se obvykle o předměty ze století 20. nebo konce 19. století zdobené tiskem nebo domalovávaným tiskem. Sbírají se především malé tak zvané mokka hrníčky a oblíbeny jsou

Porcelán

značky jako Rosenthal. Do této cenové relace spadají i levnější porcelánové a biskvitové figurky z téhož období. V této cenové relaci lze pořídit i lepší silně poškozený porcelán. V ceně **od 3.000,- do 8.000,- Kč** se sbírají art decové figurky zvířat: psi, kočky, ptáček, sloni... V Čechách je nejpopulárnější značkou Rosenthal, ale sbírá se i Kodaň, Hutschenreuther, z českých výrobců těchto figurek pak Royal Dux, Pirkenhammer, Slavkov. V této cenové relaci lze koupit celé porcelánové servisy z 2. poloviny 19. století nebo jednotlivé malované hrníčky s podšálkem lepších značek včetně Míšeň z 2. poloviny 19. století a ze století 20. Podobně kolem 5.000,- Kč jsou ceněny například nejlepší české pseudorenesanční šálky na lvích nožkách z 80. let 19. století (Slavkov). V ceně **od 8 do 20.000,- Kč** je dostupná většina druhů porcelánu. Figurky z 19. a 20. století včetně menších sousoší. Jedná se především o méně slavné německé porcelánky pracující v drážďanském stylu. Vídeňské a berlínské figury v této relaci jsou spíše menší a méně kvalitní, i když obvykle dosahují jen poloviny ceny figurek míšeňských. Míšeňské figurky v této cenové relaci jsou obvykle jen bílé, nemalované z 20. století. V této cenové relaci se pohybují kvalitní figurky od Rosenthalu (tanečnice) nebo Kodaně (satyři). V této cenové relaci koupíte i malované talíře z 19. století, malované šálky a podšálky a velké vázy méně známých značek z téhož období. **Od 20.000,- do 50.000,- Kč** lze koupit většinu samostatných míšeňských figurek včetně těch z 18. století. Míšeň z tohoto období není u nás zase tolik sbírána, protože často mohou vznikat potíže při identifikaci. V této cenové relaci lze pořídit velká sousoší v drážďanském stylu z 19. století, samozřejmě kromě Míšeň. V této cenové relaci se pohybují i nejkvalitnější malované šálky a podšálky z 1. poloviny 19. století a také talíře z téhož období. Kvalitní malba na porcelánu je extrémně ceněná. Kvalitní emailová malba je unikátní malá miniatura a může z obyčejného hrníčku z 19. století udělat sběratelský kus v této cenové relaci. **Od 50.000,- do 100.000,- Kč** se pohybuje většina míšeňských sousoší kromě lepších modelů a nejkvalitnější jednotlivé kusy jiných značek. **Nad 100.000,- Kč** jsou již unikáty. Některé kusy se mohou pohybovat i v mnoha set tisíc Kč. Dobrá míšeňská sousoší, hodiny, lustry, velké vázy Sévres ve zlacené bronzové montáži nebo malované berlínské vázy a plakety. Takových cen mohou dosáhnout ovšem i některé nejlepší raritní míšeňské šálky z 18. století. Vysokých cen dosahují i velké jídelní servisy s ruční malbou zejména do poloviny 19. století. Velmi vysokých cen dosahuje samozřejmě i čínský porcelán zejména z dynastie Ming (1368-1643) obvykle malovaný jen podglazurní modří. Ceny tohoto porcelánu však určuje především trh v Hong Kongu a není na českém trhu dostupný. V této oblasti se vyskytuje mnoho padělků. Řada významných sběratelů v zahraničí sbírá jen porcelán z 18. století nebo do roku 1850. **Každá země preferuje svoje věci** Německo: Míšeň, Vídeň, Berlín. Francie preferuje Sévres, Anglie pak například Royal Worcester a Doulton.

7. Historie

7.1 Čína

Číňané mají velmi dlouhou historii při výrobě keramiky, hrnčířský kruh zde byl vynalezen již kolem roku 2000 př.n.l. a brzy na to i formy, ve kterých se modelovaly první keramické sochy. Čínský porcelán se objevuje kolem roku 700 n.l. zřejmě náhodou díky nalezištím bílé hlíny obsahující jak kaolin tak živec. Tradice výroby čínského porcelánu je tedy delší než 1.000 let. Hlavní centra výroby porcelánu se soustředí nedaleko města Canton. Číňané zprvu neuměli porcelán malovat, čínské **monochromní období** trvá od roku 900 do roku 1200 n.l. Monochromatické období je spjato s dynastií Sung (960-1279). Typickým výrobkem té doby jsou kónické misky. Porcelán se v tomto období ryje jako kov, časté jsou například rytiny

Porcelán

mraků. Kromě bílé se vyskytují glazury azurově modré (popsal Marco Polo), olivově zelené, modro zelené. Jedna z prvních monochromatických glazur je kobaltová modř a měděná červeň. Podglazurní kobaltová modř byla v Číně vynalezena asi ve 14. století. V tomto období vznikají i první **figury** z porcelánu. Čína má dlouhou tradici výroby figur z keramiky. Číňané již v té době znali odlévání keramiky do forem a montování soch z částí. Z keramiky Číňané vytvářeli i figury v lidské velikosti. Porcelánové figurky nejsou tak velké, představují obvykle budhistické náměty a jsou zásadně z bílého porcelánu (**Blanc-de-Chine**). Postavy jsou vysoké maximálně 80 cm a tradice výroby těchto čínských figur trvá dodnes. Benátský kupec Marco Pollo se ve své knize „Million“ z roku 1298 jako první Evropan zmínil o čínském porcelánu a jeho výrobě. Monochromatické glazury se vytváří i v 18. století. Znalost výroby porcelánu se rozšířila již pravděpodobně v 10. století do Indie a Persie, větší tradice výroby však zde nebyla vybudována. Indický porcelán si později vytvořil vlastní styl porcelánu s malovaným dekorem podobným indickým rukopisným miniaturám. Persie se více drží čínských vzorů. Ve stejné době se v oblasti Persie podařilo vytvořit keramiku s bílou cínovou glazur (majoliku), která se snaží imitovat porcelán. Tradice výroby se dostává přes arabský svět až do Evropy. Od 14. století se objevuje na čínském porcelánu **podglazurní malba kobaltovou modří**, to je kolem roku 1330. Toto nejslavnější období je spjato s dynastií **Ming (1368-1643)**. První čínský porcelán malovaný podglazurní modří používá vegetativní dekory. Kromě květin se na prvních předmětech malovaných podglazurní modří objevují i draci, oblaka. Postavy se objevují později. Obdobím největšího rozkvětu modrobílého porcelánu je 15. století. V tomto období s porcelánem obchodují především Arabové a Turci. Modrobílý porcelán měl vliv na výrobu bíle glazované keramiky (majoliky) v tureckém **Izniku** od počátku 16. století, i když se zde vyrábí majolika malovaná různými emaily mnoho kusů je vyráběno po čínském vzoru v modro bílé. Objevují se čínské dekory, většina kusů je však zdobena spíše ornamenty a vegetativními motivy. Muslimové nesmí zobrazovat postavy. Kromě podglazurní kobaltové modří se používá též tyrkysová modř a jiné barvy. Tyrkysová modř je zvláštností Izniku. V Istanbulu se nalézá hezká sbírka porcelánu dynastie Ming z 15. století. Na počátku 15. století za císaře Youngle (Jung-Lo) (1403-1424) se porcelán ve velkém používá jako obklad budov. V té době vznikla v Nakingu věž vysoká 80m obložená porcelánovými deskami, sochami a zvony. Při revoluci v roce 1862 však byla zničena. Obklady z porcelánu se ve svém počátečním období inspirovala i míšeňská porcelánka a dnes porcelánové obklady naleznete téměř ve všech koupelnách. Do Evropy se porcelán dostává v té době jen výjimečně. Později se v období dynastie Ming čínský porcelán také maluje měděnou červení a vzácněji železitou hnědí a černí. Podglazurní kobaltová modř však byla u čínského porcelánu nejpobulárnější. Porcelán se do Evropy dostává až od 16. století. Na konci dynastie Ming v 17. století tvorba zvláště na vývoz upadá, z tohoto období pochází tak zvaný „**Kraak porcelán**“ dopravovaný do Evropy Portugalci. Název je odvozen od názvu portugalských lodí „Carracks“. Kraakové talíře jsou z poměrně tenkého porcelánu, plastické okraje talířů jsou děleny na pole. Uvnitř polí se objevují klasické čínské motivy: květy, listy... Hlavním motivem na dně talíře je zobrazení čínské krajiny, postavy inspirované legendami a knižními předlohami. Malba je provedena v podglazurní modří. Čínské modré podglazurní krajiny - „chrámový vzor“ se v Číně zásadně malovaly, v západní Evropě se nejprve jen napodobovaly a od konce 18. století dokonce na porcelán tiskly. Do 17. století jsou nejvýznamnějšími dovozci čínského porcelánu Portugalci, ale Holanďané postupně přebírají prvenství. Prvenství v dovozu porcelánu převzali Holanďané kolem roku 1624. Jejich snahou bylo dovážet kvalitnější porcelán než Kraak hrubé kvality. Zboží na vývoz se postupně zjemňuje, zdokonaluje se malba. Ovšem již kolem roku 1644 začínají v Číně nepokoje, které trvají až do roku 1680, kdy se k moci dostává definitivně dynastie Čching (1644-1912). Holanďané jsou nuceni začít dovážet porcelán z Japonska. Japonský porcelán používá úspěšně malbu emaily na glazuře. Japonský porcelán malovaný barevnými emaily

Porcelán

Kakiemon a Imari okouzlují Evropu. Číňané se snaží vytvořit vlastní styl malby barevnými emaily. Malování na glazuře na porcelánu se v Číně používá od 15. století. Nárys malby se obvykle provedl podglazurní modří. Od 16. století se uplatňuje plná barevná paleta. Malba na glazuře je na rozdíl od evropské značně tlustá (pastózní). Někdy s obrysy malby vyznačují plasticky rytím do mokré porcelánové hmoty. Porcelán dynastie **Qing (Čching) (1644-1912)** je dlouhé období, ve kterém bylo provedeno mnoho technologických změn. Samozřejmě se napodobují starší vzory, to platí zvláště o malbě podglazurní modří. Od poloviny 17. století se výrazně uplatňuje malba na glazuře. V 18. století se na dovozu čínského porcelánu už podílí i Anglie, Francie či Švédsko. Období 1661 až 1720 se někdy nazývá „**famille-vert**“ (zelené období). Přesný překlad tohoto francouzského názvu značí zelená rodina. Toto období se vyznačuje kombinací podglazurní malby s malbou na glazuře, často zelenou. Kromě zelené se často uplatňuje jasně červená. Motivem jsou především rostlinné motivy. Barvy na glazuře jsou stále dosti pastózní. Aplikované silné emailové vrstvy často později rozpraskají. Pro evropský vkus je toto období dosti neohrabané. Významnějším obdobím, které lépe odpovídá evropskému vkusu je období následující. Po roce 1720 vzniká období „**famille-rose**“ (růžová rodina), v té době Číňané dosáhli v malbě na glazuře evropské dokonalosti. Technika těchto tenkých emailů byla z Evropy přenesena pravděpodobně jezuiti. Na glazuře se velmi často objevuje růžová barva. Číňané však zvládají celou širokou škálu barev. Častým motivem jsou květiny a výjevy ze života Číňanů. Běžný talíř z 18. století namalovaný ve stylu famille rose dnes stojí kolem 12.000,- Kč. Tento styl se zvláště v 19. a 20. století vyvinul v medailony s postavami mandarinů, rodinnými výjevy. Tento styl se někdy nazývá „**kantonský medailon**“. Tyto motivy napodobovaly později i evropské porcelánky, vyskytuje se i český porcelán s těmito náměty z 20. století. Tyto kusy jsou obvykle místo malby zdobeny jen potiskem. V 18. století se v Číně ve větším měřítku vyrábějí tak zvané „**servisy s erby**“. Zvláště Holanďané v té době začali dovážet do Číny evropské vzory, které pak v Číně nechávali malovat na porcelán. Tyto zakázkové kusy byly již v době svého vzniku velmi drahé, a nejčastěji se na nich objevují erby, protože byly určeny pro evropskou šlechtu. Nejstarší kusy talířů s erby pochází z konce 16. století. Od poloviny 18. století Číňané hojně **napodobují japonský porcelán**. Japonsko se v roce 1730 uzavřelo světu. Číňané napodobují například japonské „imari“. Čínské napodobeniny jsou obvykle masivnější a hůře provedeny než japonské originály. Číňané vytváří v 18., 19. i 20. století **figurky**, jež jsou často jen **bílé**, nemalované. Jedná se o jisté obnovení tradice figur z monochromatického období. Figurky jsou často velmi vysoké, až 80 cm. Témata jsou pro Evropu odtazítá, častým námětem je například Budha, a ani provedení není s Evropou srovnatelné. Tyto figurky dnes nejsou příliš vyhledávány ani ceněny, až na velmi staré kusy. Figurky vysoké 80 cm z 19. století tohoto typu mají cenu kolem 20.000,- Kč. Na konci 18. století je čínský porcelán vystaven velké konkurenci ze strany evropského porcelánu. Dovoz do Evropy postupně ustává a v 19. století se čínský porcelán vyváží více do USA. Na českém trhu se někdy objevují **krakelované čínské vázy**, jejich provedení je hrubé a jejich barva našedlá nebo nažloutlá. Jsou malovány obvykle postavami – bojovníky a mají uši v podobě draků. Jsou obvykle vysoké 30 až 40 cm, pocházejí z konce 19. století a jejich cena je do 10.000,- Kč. V 18. století je však nejvýznamnější **vývoz čínského porcelánu zdobeného podglazurní modří**. Nejčastějšími náměty jsou výjevy z čínských krajin, čínské květiny, ale objevují se i motivy podle evropských vzorů. Dovoz byl tak gigantický, že přes dnešní oblibu těchto předmětů je jejich cena poměrně nízká. Číňané již v té době vytvářeli za rozumnou cenu celé jídelní servisy. Čínský talíř z 18. století malovaný podglazurní modří dnes stojí od 3.000,- do 4.000,- Kč. Velké tácy jsou samozřejmě dražší. Hrniček vás vyjde jen na 600,- Kč. Od 18. století se podobné předměty vytváří i v Evropě a zvláště v Anglii. Jejich výroba je však drahá a dnes jsou více ceněny než čínské originály. Od konce 18. století se v Anglii používá tisk s podglazurní modří. Tisk prozrazuje bodová struktura výjevů. Talíře z počátečního období

Porcelán

jsou ceněny, ale kusy z 1. poloviny století 19. stojí od 1.000,- Kč. do 2.000,- Kč. Podobné talíře vyráběl v Čechách Týnec a dnes stojí od 3.000,- do 4.000,- Kč.

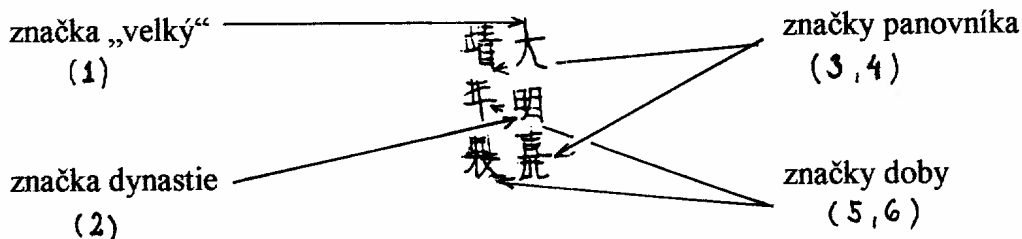
Talíř zdobený podglazurní modří s čínskou krajinou-Anglie:

Anglické talíře pozdější stojí od 600,- do 1.200,- Kč. Výroba pokračuje i ve 20. století. V 2. polovině 20. století se v Anglii často u značky používá nápis „Detergent proof“, což značí, že předmět se může mýt moderními saponáty, a zároveň vypovídá o poměrné novosti výrobku.

Je nesporné, že Číňané začali **značit porcelán** jako první. Číňané nepoužívali značky dílen, pro místní obchodníky bylo výhodné tyto informace nevyzrazovat. Značí se **značkami panovníků** a podle toho se nechá porcelán datovat. Dataci ovšem **ztěžují** pozdější napodobeniny výrobků dynastie Ming včetně originální značek, což dataci ztěžuje. Padělek čínských značek je obzvlášť evidentní, je-li značka provedena na glazuře. Od doby Ming se v Číně vyvinul systém 6 značek: 1. značka značí „veliký“, 2. značka určuje dynastii, 3. značka a 4. značka označuje jméno císaře, 5. a 6. značka je pak značkou doby. Značky jsou jak bylo popsáno provedeny modře pod glazurou. První dvě značky nejsou na některých předmětech provedeny. Od doby panování císaře Kang Čia (Kangxi) (1662-1722) se na značkách nesmí uvádět jméno císaře (3. a 4. značka). Tento zákaz byl za dalších císařů obcházen tak, že jména vládaře bylo provedeno v písmu učenců.

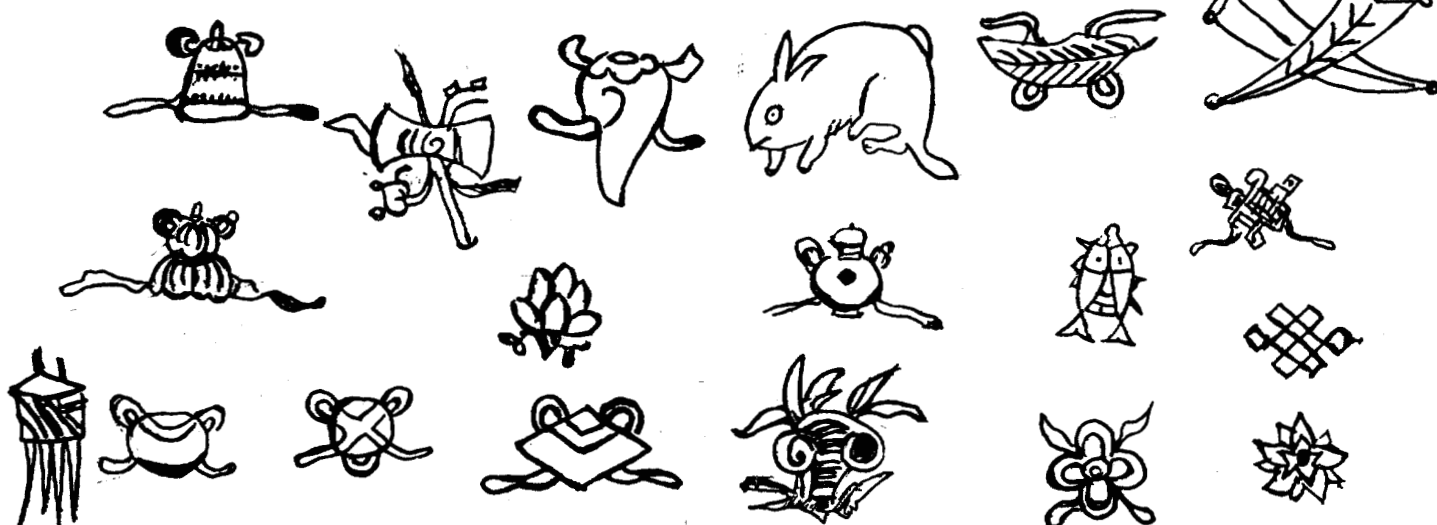
Značení čínského porcelánu:

Od 17. století se jako značky objevují též **obrázky**, především **budhistické symboly** jako palmový list, lastury, květiny, ryby, uzly.....

Čínské značky – buddhistické a jiné symboly (palmový list, květ, ryby, džbán.....):

Dále se vzácněji vyskytují taoistické symboly nebo malířské symboly (štetce, roličky papíru, nádobky na štetce). Dalším vzácněji používaným značením jsou značky označující přání, např. „Štěstí, bohatství, dlouhý život.“ Výrobky se značí obvykle podglazurní modří. Symboly jsou původně malovány a od 19. století i tištěny pečeti. Určité informace o značení čínského porcelánu poskytuje „Rukověť sběratelova“ od J.M. Augusty. Po roce 1891 se na výrobcích na export objevuje nápis Made in China, zvláště jsou-li určeny pro USA. Číňané vyrábějí i dnes klasické vzory. Nové čínské výrobky jsou velmi levné, zdobené tiskem, často ušpiněny a upraveny krakeláží, aby vypadaly starší. Komerční kusy např. vázy vysoké 80 cm až 100 cm dnes stojí od 500,- do 5.000,- Kč podle kvality. Váza vysoká nad 100 cm má cenu okolo 10.000,- Kč. Námětem výzdoby jsou obvykle stylizované kantonské medailony. Z klasických dekorů je jedním z nejpobulárnější tak zvaný rýžový porcelán vytvořený malbou podglazurní modří s průsvitnými místy ve tvaru rýže. V rýžovém porcelánu jsou vytvářeny rozsáhlé jídelní servery obsahující kromě evropských jídelních kusů i misky na rýži a různé porcelánové naběračky a lžičky. Zásluhou Číny byl vytvořen stolní porcelán jak ho známe dnes, vždy první čajové servery šálky pochází samozřejmě z Číny.

Přehled čínských dynastií a vlády jednotlivých císařů:

Yuan dynastie 1279-1368

Ming dynastie 1368-1643

Hongwu 1368-1398

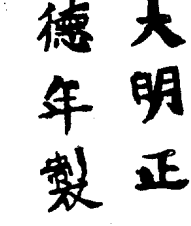

年 洪
製 武

Youngle 1403-1424

年 永
製 樂   年 永
製 樂

Porcelán

Xuande	1426-1435	德 年 製	大 明 宣		化 年 製	大 明 成
Chenghua	1465-1487	年 製	成 化			
Hongzhi	1488-1505					
Zhengde	1506-1521	大 明 正	德 年 製			
Jianjing	1522-1566	年 製	嘉 靖	大 明 隆	慶 年 製	
Longqing	1568-1572	曆 年 製	大 明 萬			
Wanli	1573-1619	年 製	萬 曆	啟 年 製	大 明 天	
Tianqi	1621-1627					
Chongzhen	1628-1643	年 製	崇 禎			
Qing dynasty					1644-1912	
Shunzi	1644-1661	治 年 製	大 清 順			
Kangxi	1662-1722	熙 年 製	大 清 康			

Porcelán

Yongzheng	1723-1735	正年製	大清雍正		隆年製	大清乾	
Qianlong	1736-1795	年製	嘉慶		豐年製	大清咸	
Jiaqing	1796-1820	年製	道光				
Daoguang	1821-1850	年製	大清同			緒年製	大清光
Xianfeng	1851-1861	治年製					
Tongzhi	1862-1874						
Guangxu	1875-1908						
Xuantong	1909-1912	宣年製					

Kromě značek se na porcelánu mohou objevovat čísla, pro úplnost uved'me některé čínské číslovky:

1	一	6	六	11	十一
2	二	7	七	20	二十
3	三	8	八	74	七十四
4	四	9	九		
5	五	10	十		

Porcelán

Tradiční tak zvaný „rýžový porcelán“ Čína 2.polovina 20.století:

Mísa s kantonským medailonem, 2. polovina 19. století:

Český porcelán : z 30.let 20.století s motivy kantonského medailonu:

Porcelán

Čínská váza ve stylu zeleného období z počátku 20. století:

Čínská váza krakelované z konce 19. století:

Moderní čínský květináč z 2. poloviny 20. století se stylizovaným kantonským medailonem:

Porcelán

7.2 Japonsko

Japonsko začíná s výrobou porcelánu až v 16. století. Japonci získávají technologii výroby porcelánu z Číny přes Koreu. **Korejci** vytvářeli porcelán nízké kvality, často rozměrné předměty zdobené modrou malbou s náměty zvířat. Japonci podnikali do Koreji vojenské výpady a získali korejské zajatce. Čínský vliv na japonský porcelán je patrný i ve značení japonského porcelánu, které dlouho napodobuje čínské. Základní japonské písmo je totiž s čínským písmem téměř totožné. Na rozdíl od Číňanů mají Japonci od počátku kvalitnější malbu na glazuře. Porcelán vyrábí Japonci především pro vlastní potřebu, obchodují pouze s Holanďany, Britové jsou odmítáni. V 17. století Japonsko vyrovnává technologický náskok Číny ve výrobě porcelánu a v mnoha směrech ho dokonce předstihuje. V 2. polovině 17. století se díky nepokojům v Číně stávají Japonci hlavními dovozci porcelánu do Evropy. Napodobují se čínské modrobílé vzory včetně stylu „kraak“, ale vytváří se i vlastní styly jako imari a kakiemon. Japonsko soustředí výrobu porcelánu ve městě **Arita** nedaleko přístavu Imari. Celková nedůvěra k cizincům vede v roce 1730 k zákazu obchodu se západem, který trvá až do roku 1850. Japonské zboží bylo přes všechna tato omezení v Evropě oblíbeno. V době obchodního embarga se japonské zboží dostávalo do Evropy pouze přes čínské obchodní stanice. Číňané rovněž napodobují v tomto období japonský styl imari a kakiemon.

Značka Arita po roce 1510:

吳 五
祥 良
瑞 大
造 南

Značky Arita 18. století:

Značky Arita 19. století:

長 富
春 貴

Japonci používají různé dekory často odlišné od čínských. Japonský porcelán se začal průkazně vyrábět po roce 1620. Barevně malovaný porcelán ve stylu imari se poprvé objevil po roce 1670. Styl kakiemon se objevil rovněž kolem roku 1670 a styl nabešima po roce 1690. Styl „**kakiemon**“ je malovaný na glazuře, vznikl v 17. století, motivem jsou květiny na menších kusech porcelánu. Květiny mají červené květy a modré a zelené lístky. Někdy se objevují i čínské motivy draků a ptáků a později i postav. Malba je jemná, malují se obrysy. Používá se email na glazuře v barvě zelené, modré, červené, žluté, černé. Takto zdobené jsou především menší kusy porcelánu. Porcelánová hmota je u japonského porcelánu bělejší a tenčí než u čínského. Úchyty na pokličkách mají často figurální podobu, u kakiemon především podobu psů. Tento typ porcelánu byl v Evropě sbírán a od 18. století se objevují napodobeniny. Styl „**imari**“ je dnes v Evropě neznámější. Tento typ porcelánu kombinuje podglazurní modř s červenou a zlatou malbou na glazuře. Motivem jsou japonské květiny a někdy i japonské krajiny. Na konci 18. století imari imituje například anglické Derby.

Porcelán

Anglická imitace japonského imari z 19. století (Davenport):

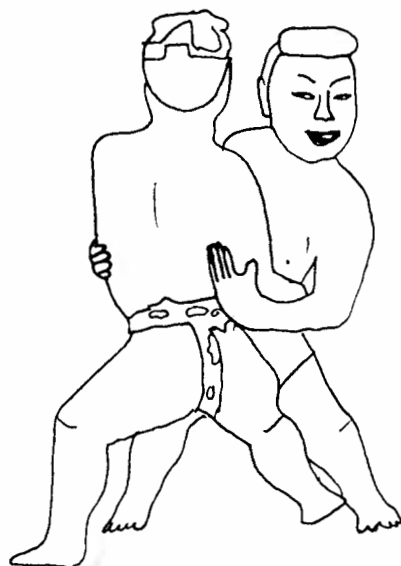
Francouzská imitace japonského imari (velká fajánsová váza) z konce 19. století:

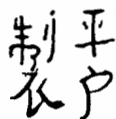
Styl „**nabeshima**“ je porcelán vyráběný pro japonskou šlechtu, v Číně má podobný statut jako tak zvaný císařský porcelán. Porcelán nabeshima je obvykle malovaný modro bíle pod glazurou, vynikající kvality zvláště v 18. a 19. století. Originály se v Evropě příliš nevykytují a jsou velmi drahé a často se napodobují. V 19. století se objevují v Japonsku porcelánky napodobující styl nabeshima. Jedná se o jemnou malbu podglazurní modří. Mezi tyto porcelánky patří Makuzu Kozan a Hirado, které mimo jiné vyrábí japonské porcelánové figurky. Japonský **figurální porcelán** 18. a 19. století na rozdíl od porcelánu čínského nikdy nenapodobuje evropské dekory. Objevují se zvířata v zcela specifickém pojetí orientálních bronzů malované někdy pouze podglazurní modří. V Aritě se první figurky objevují již na konci 17. století. Jedná se o figurky často malované barevnými emaily. Jsou to jakési karikatury zvířat a lidských postav (zápasníci...). Tyto figurky jsou ceněny a oblíbeny mezi sběrateli, proto se dnes objevují též kopie. Figurky z Arity byly vzorem i pro první figurky míšeňské.

Porcelán

Figurka z Arity:

Značka Hirado 19.století:

Značka Nabeshima 19.století:

Dva psi ve stylu Hirado 20. až 30.léta 20.století:

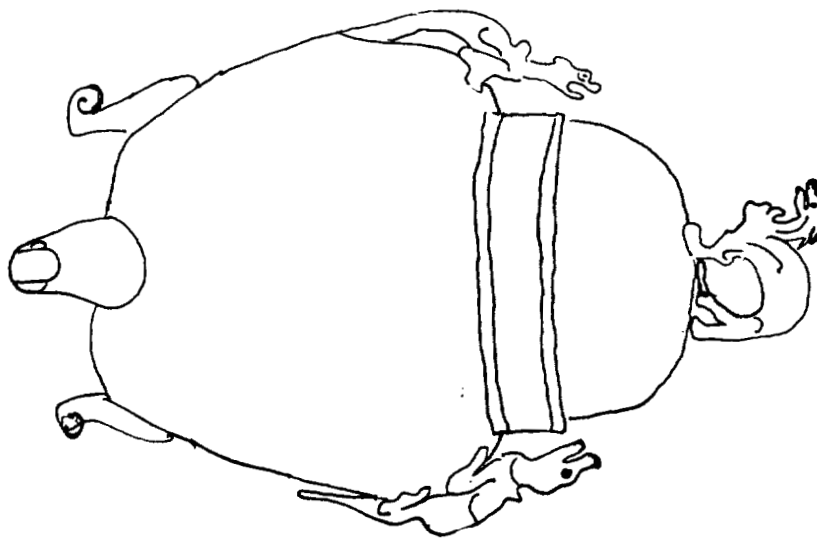

Kutani je styl vyráběný v 2. polovině 19.a ve 20. století. Kutani vytváří v Japonsku různé dílny včetně těch ve městě Arita. Nejčastěji se tento dekor uplatňuje na velkých často párových vázách. Převládá ohnivě červená nebo oranžová barva s černými detaily. Často se objevuje motiv přírody, ptáci, květiny. Kutani vázy odpovídaly duchu secese, a proto je

Porcelán

prodávala anglická firma Liberty. Velké vázy Kutani jsou dnes ceněny, na českém trhu se však podobně jako všechen starší japonský i čínský porcelán nevyskytují. Tato skutečnost je hlavním důvodem proč je čínský a japonský porcelán v Čechách na okraji sběratelského zájmu, to však neplatí pro pozdější japonskou výrobu.

Váza Kutani:

Značky Kutani 19.století:

九
谷

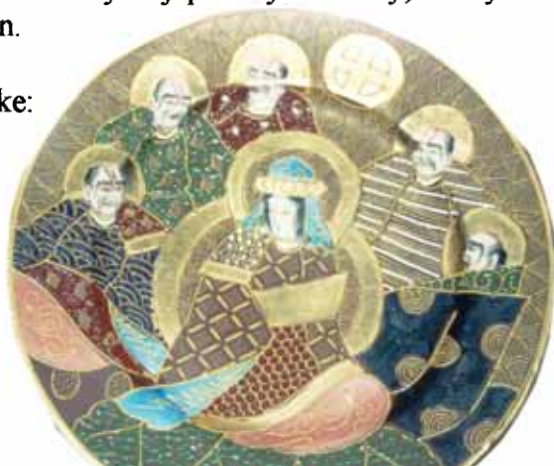

九 大
谷 日
造 本

Styl **Neritake** je synonymum pro japonský porcelán dovážený ve velkém množství do Evropy a USA v první polovině 20.století. Takové servisy se vyskytovaly snad v každé slušnější rodině západní Evropy a USA. Lepší kusy mívaly ve dně průsvitky s hlavou gejši. Porcelán je velmi tenký (skořepinový) a ve své době mu nikdo nemohl konkurovat v ceně a současně v kvalitě. Porcelán je často zdoben pastózní emailovou barevnou malbou s motivem japonských čarodějů gejš a samurajů. Běžnější kusy jsou zdobeny nejrozmanitějšími motivy: jako hora Fuji, ptáci (jeřábi), různými čínskými motivy, objevují se i motivy evropské (alpská krajina). Servisy Neritake jsou dostupné i v Čechách stojí obvykle od 3.000,- do 12.000,- Kč. Větší vázy stojí obvykle od 3.000,- do 20.000,- Kč podle velikosti a kvality. Neritake se obvykle značí červenými japonskými znaky, někdy se též objevuje nápis Nippon China nebo Made in Japan.

Servis Neritake:

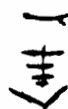

Porcelán

Japonské vázy s čaroději a gejšami z 30.let 20.století:

Značka japonské vázy s čaroději z 30.let 20.století:

Někdy se i v Čechách objevují velké japonské vázy z nažloutlé kameniny malované barevnými emaily. V tomto případě hovoříme o stylu **Sacuma (satsuma)**. Vázy satsuma byly vytvářeny v období 1868-1912. Náměty emailových maleb jsou gejši, samurajové, svatí mužové podobné jako Neritake. Značeny jsou červeně nebo zlatě na glazuře. Objevují se i kusy z 20.a 30.let 20.století, které se vyznačují pastózními emaily a přezdobeným stylem. Střediskem výroby těchto váz bylo město Satsuma na západním ostrově Kjúšú. Ceněny jsou podobně jako velké předměty Neritake.

Váza ve stylu sacuma s gejšami z počátku 20.století:

Porcelán

Značka Satsuma konec 18.století:

Značky Satsuma 19.století:

V Japonsku se kolem roku 1900 rozvinula malba podglazurními barvami různých odstínů. Vytváří se malby květin a čínské krajiny v moderním duchu. Tento typ malby dává pocit trojrozměrného prostoru. Hlavním představitelem tohoto stylu je dílna **Makudzu Kozan**. Tento styl měl velký vliv na vytvoření kodaňského stylu, kterému je svou malbou „chladnými“ podglazurními barvami podobný.

7.3 Evropa

Evropu s porcelánem seznámil Marco Polo. Strávil 17 let na dvoře čínského císaře Kublaje Chána v letech 1275-1292. Porcelán, se kterým se setkal, pojmenoval „porcelaine“. V Evropě se tehdy objevil i první čínský porcelán. Evropa se velmi dlouho snažila **napodobit** čínský porcelán, ale podařilo se to až za téměř 500 let poté. Od 14.století se v Evropě vyrábí keramika s bílo cínovou glazurou, která na první pohled porcelán vzdáleně připomíná. Technologie výroby bíle glazované keramiky se dostala přes arabské země nejprve do Španělska (**majolika**) a v 15.století i do Itálie (**fajáns**). Bílá cínová glazura vzniká přidáním popela cínu k olovnaté glazuře. Nejslavnějším výrobkem španělské maurské majoliky je tak zvaná Alhamberská váza vysoká 1,365m ve tvaru amfory s suchy. Tato váza je zdobena maurskými (arabskými) ornamenty a listry s kovovým leskem. Maurové (arabové) vypuzení ze Španělska soustředili výrobu majoliky na středomořské ostrovy mimo jiné i na Malorku (Majorku) a od tohoto ostrova dostala majolika název. Zatímco španělská majolika je nadále zdobena spíše ornamenty a kovovými listry pod arabským vlivem a vyobrazení postav je výjimečné, italská fajáns si vytvořila vlastní styl „**istoriato**“. Styl istoriato se vyznačuje teplými barvami (převládá žlutá), námětem jsou architektonická pozadí s klasickými postavami, zvláště historické (antické) a biblické výjevy. Cínová glazura se v Itálii objevuje v 1.čtvrtině 15.století, zavedl ji zde údajně Luca Della Robbia. V Urbínu se používá bíle glazovaná červená hlína tak zvaná mezzomajolika. Italská fajáns zažívá vrchol v 16. století a její výzdoba je pod vlivem renesance. Hlavními středisky je Urbino a Faenza. Od města Faenza vzniká název fajáns. Fajáns se dostává do Francie, kde se soustředí především na napodobování italských vzorů a do Holandska. Ve **Francii** je několik středisek, která tvoří ve stylu italské fajánse „istoriato“ již od 16.století, jsou to zvláště: Lyon, Montpellier, Nevers,

Porcelán

Rouen. Na severu Francie (Rouen) se od konce 17.století vyrábí i modrobílá majolika ve stylu Delft. V Holandsku se rovněž zpočátku praktikuje italský styl, ale od počátku 17.století se po čínském vzoru začínají malovat modrobílé dekory. Zajímavou renesanční keramiku tvoří ve francouzském Rouenu Bernard Palissy (1519-1589). Na svých výrobcích využíval reliéfní výzdobu v podobě hmyzu, plazů, mlžů a ryb. Výrobky jsou zdobeny barevnými glazurami. Palissyho styl byl populární i v 19.století, kdy se hojně napodoboval. Dokonce i napodobeniny Palissyho z 19.století jsou vysoce ceněny a dosahují běžně desítky tisíc Kč. **Holand'ané** jsou v té době největšími dovozci čínského porcelánu a protože nejsou schopni uspokojovat velkou poptávku po porcelánu, budují dílny na výrobu fajánse s čínskými dekory. Dílny na výrobu fajánse se soustředí v oblasti Delftu. Neslavnější období **delftské fajánse** je mezi lety 1660-1730, pak postupně dílny na výrobu delftské fajánse mizí díky objevu porcelánu. Výrobky z delftské fajánse jsou v době největší slávy modro bílé a dekory imitují čínský porcelán. Často se jedná o velmi rozměrné předměty, velké vázy s vikem, tulipánové vázy s mnoha otvory a podobně. Kromě čínských vzorů delftská fajáns vytváří i vlastní dekory s motivy bitev, lodí nebo krajiny. Na konci nejslavnější éry se delftská fajáns opět vrací k polychromní (barevné) malbě, která je však dnes obvykle méně ceněna. Delftská fajáns se rozšířila do Anglie, kde se podobné kusy vyrábí v 17.a 18.století. V Čechách byla delftská fajáns velmi oblíbená mezi českou šlechtou a na zámcích se nacházejí hezké sbírky. Tradice výroby holandské fajánse se dostala do Německa i do Čech. Do Čech to bylo především díky přistěhovalcům z jižního Německa a Švýcarska tak zvaným novokřtěncům. Novokřtěnci z Německa a Švýcarska přehali kvůli náboženskému útlaku na konci 16.století do svobodnějších Čech a na Moravu. Na počátku třicetileté války byly nuceni „habáni“ jak se jim říkalo, znovu uprchnout tentokrát na Slovensko, i tam rozšířili tradici výroby fajánse. Výrobky, které u nás vytvořili nazýváme **habánská fajáns**. Tradice habánské fajánse je stále živá na Moravě a na Slovensku. S rozšířením porcelánu tradice výroby fajánse a majoliky postupně upadala, k novému vzestupu však došlo v 19.století a tradice výroby stále trvá. Hlavní střediska výroby majoliky je ve Španělsku: Valencie a Malaga, v Itálii Faenza a Urbino. Delftská fajáns se rovněž vyrábí dodnes. První porcelán byl vyroben na konci 16. století v Itálii. Nejednalo se však o skutečný porcelán, ale jeho napodobeninu. Technologie výroby prvního evropského **měkkého porcelánu** byla jiná než u porcelánu čínského, jen vzhled byl podobný. První komerčně úspěšné porcelánky na výrobu měkkého porcelánu vznikají ve Francii na konci 17.století. Skutečný **tvrdý porcelán** byl vyroben až počátkem 18. století v Německu konkrétně v saské Míšni.

Italská „hadí váza“ ve stylu istoriato z konce 19.století:

Porcelán

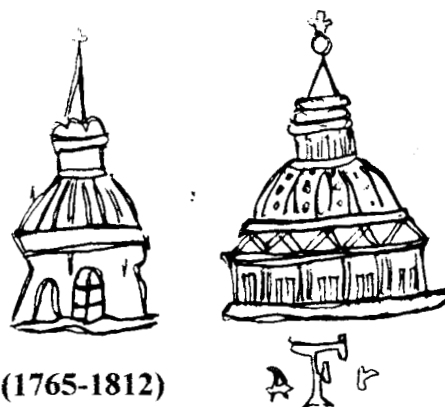
7.3.1 Itálie

Když opomeneme nejstarší evropskou porcelánku Medici a porcelánku Benátskou, byla to Neapol a její okolí, která byla hlavním střediskem výroby nejstaršího italského porcelánu. Z neapolských porcelánek byla nejproslulejší z městečka Capodimonte u Neapole. To, co však italský porcelán proslavilo mezi širší veřejností, je **styl Capodimonte**. Tento styl se vyznačuje plastickým dekorem s antickými výjevy v barvách ne nepodobných malbě italské fajánse. Styl Capodimonte vznikl kupodivu v porcelánce Ginori, která se nachází v městku Doccia u Florencie. Ginori značí tento typ porcelánu písmenem „N“ s korunkou jako neapolská porcelánka, kterou Ginori v 19. století koupil, ale nikdy zde nevyráběl. Německé porcelánky od 2. poloviny 19. století styl Ginori hojně napodobují a to včetně značky písmena N s korunkou. Německé napodobeniny mívají někdy chladnější barvy než italské, zejména ty vyrobené v Durynsku.

Medici (Florencie) (1574-1587)

Itálie byla v 16. století evropským lídrem ve výrobě majoliky (fajánse). První porcelán s obsahem kaolinu byl vyvinut rovněž na konci 16. století pod patronací **Francesca I. Medici**. Výroba byla příliš drahá a komplikovaná, proto neměla komerční úspěch. Předměty mají ciničitou glazuru a jsou zdobeny modrou malbou v čínském stylu. Základní hmota již obsahovala určité množství kaolinu a bílou hlinu. Na běžném trhu se dnes tyto předměty nevyskytují, je známo pouze 60 kusů tohoto porcelánu. V posledních letech byly v zahraničních aukcích prodány jen 2 kusy tohoto porcelánu za částky přesahující 50 miliónů korun. Tyto unikáty nejsou pro soukromé sběratele a byly zakoupeny muzeem.

Značka provedena v podglazurní modři z let 1574 až 1587:

Benátky: Venezia (1720-1735), G.Cozzi (1765-1812)

Za pomoci míšeňského přeběhlíka Hungera vytváří Francesco Vezzi první výrobu porcelánu v Itálii. Benátský porcelán byl vyráběn v letech 1720-1735 a jeho kvalita nebyla vysoká. Dalšímu pokračování porcelánky zabránil zákaz dovozu kaolinu z Německa. Porcelánka je díky svému stáří dnes ceněna, ale na trhu se nevyskytuje. Značka modrá podglazurní obsahuje ve značce název benátek Venezia.

Značky Benátky Vezzi (1721-1740):

Venezia.
 VEN^A   Venezia

Porcelán

Porcelánka založená roku 1765 G. Cozzim byla mnohem finančně úspěšnější. Porcelánka vyrábí měkký porcelán. Používá značku kotvy jako anglické Chelsea. Tato značka pak často používána i v jiných porcelánkách především ve Francii a v Anglii.

Značka benátské porcelánky G. Cozzi (1765-1812):

Capodimonte (1743-1759)

Jedná se asi o nejproslulejší italskou porcelánku, která dala název pozdějšímu stylu italského porcelánu. Továrnu založil v Capodimonte u Neapole král neapolský a později i španělský: Karel III. Bourbonský. Továrna byla přesunuta do Španělska a zanikla v době napoleonských válek na začátku 19. století. Jedná se o porcelán mimořádné kvality. Porcelánka vytváří skvělé figury modelované Giuseppeem Gricci z nichž některé jsou považované za lepší než od nejslavnějšího modeléra porcelánu všech dob Kändlera. Vyskytuje se též kvalitní malba na porcelánu s galantními motivy, kterým ve své době mohla konkurovat jen Vídeň. Značkou Capodimonte byla lilie z bourbonského znaku, písmeno N s korunkou se v Capodimonte nikdy nepoužívalo. Název Capodimonte a N s korunkou se však nesprávně mezi sběrateli vžilo jako synonymum pro starý italský porcelán.

Značky Capodimonte (1743-1759):

Neapol (1771-1806)

Porcelánku založil neapolský král Ferdinand IV. V porcelánce pracují lidé z továrny v Capodimonte. Tvoří se v klasickém duchu, výroba je ovlivněna vykopávkami z Pompejí, objevují se antické dekory. Časté jsou rovněž porcelánové busty. Neapol ovlivnila svým dekorem další italské porcelánky. Porcelánka značí buď písmený RF (Rex Ferdinand) nebo N s korunkou podglazurní modří. **Značka N s korunkou** je hojně napodobována jak v Itálii (Ginori) tak v Německu (Volkstedt-Rudolstadt) a Francii (Paříž). V Neapoli se kromě značení podglazurní modří používalo i značení červenou a zlatou značkou na glazuře Pravý neapolský porcelán je dnes vzácný.

Značky Neapol (1771-1806):

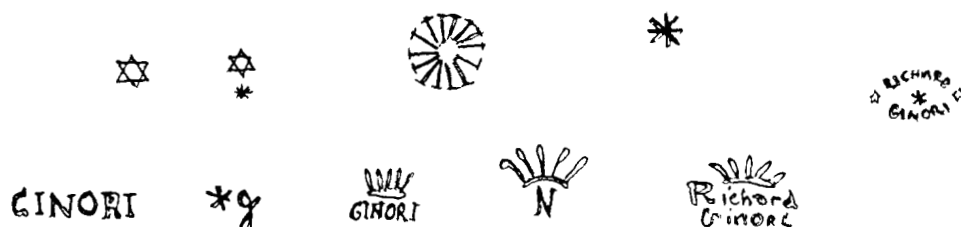

Porcelán

Doccia - Ginori (1735-dodnes)

Porcelánku založil markýz **Ginori v Doccia u Florencie**. Jedná se o komerčně nejúspěšnější italskou porcelánku. Vyvinula vlastní styl který od 19. století napodobují i další italské a zejména německé a francouzské porcelánky. Tento styl je dnes sběrateli nesprávně nazýván **Capodimonte**. Porcelánka měla velmi skromné začátky, vyrábí nekvalitní produkci. Později byl vyvinut vlastní styl s plastickým reliéfem domalovaný jasnými barvami. Náměty tohoto plastického dekoru jsou především výjevy z antiky. Největší sláva porcelánky nastala v 2. polovině 19. století. Ginori na začátku 19. století koupil zbytky zkrachovalé porcelánky v Neapoli a stal se tak **dědicem její značky N s korunkou**. Ve stylu Ginori pracují italské porcelánky *dodnes* a značí své výrobky dokonce přímo Capodimonte. Ginori kromě porcelánu vyráběl i kvalitní fajáns v italském duchu. Ginori je jednou nejvýznamnějších firem na výrobu porcelánu a kameniny v Itálii. To co pro Němce Míšeň dnes znamená pro Italy Ginori.

Značky Ginori (1837-dodnes):

Nove (1752-1832)

Další známá italská porcelánka původně vyráběla fajáns. Manufaktura spojena s rodinou Antonibony a později po roce 1802 s rodinou Baroni. Jména vlastníků se někdy mohou objevit ve značení. Obvykle se značí pouze značkou Nove a hvězdičkou.

Značka Nove (1752-1832):

Vinovo (1776-1820)

Další italská manufaktura působící na hradě Vinovo u Turína, vyráběla zejména stolní porcelán, ale objevují se i sošky. Značky jsou provedeny v podglazurní modři a obsahují písmeno V.

Značka Vinovo (1776-1820):

Porcelán

Lenci (1928-pol.20.stol.)

Italská manufaktura v Itálii nedaleko Turina, která působila mezi světovými válkami. Byla založena v roce 1928 a vyráběla **keramické sošky ve stylu art deco**. Populární byly postavy nahých žen. Tyto figurky jsou dnes extrémně ceněny a dobré kusy mají cenu přes 100.000,- Kč. Figurky jsou značeny především názvem výrobce: „Lenci. Made in Italy“, „Lenci.Torino“, „Lenci. Torino Italy“

7.3.2 Holandsko

Holandsko se stalo prvním významným evropským vývozcem porcelánu. **Porcelán** se však v Holandsku nevyráběl byl **dovážen z Číny a Japonska**. Holanďané se však na tvorbě aktivně podíleli, dodávali předlohy pro např. erbovní talíře, které se v Číně malovaly. Holanďané jsou hlavními dovozci porcelánu do Evropy asi od roku 1624. Holanďané však poptávku po čínském a japonském porcelánu nebyli schopni uspokojit. Proto přišli s jeho **imitací**. Bíle glazovaná **fajáns** se do Holandska dostala z Itálie. Barevná malba zpočátku připomínala italské vzory, ale kolem poloviny 17.století začínají Holanďané s výrobou fajánse zdobené kobaltově modrou malbou s **čínskými dekory**. Tento krok se ukázal jako velice komerčně úspěšný. Většina manufaktur na výrobu tohoto druhu fajánse se soustředila v okolí města Delft, proto dnes hovoříme o **delftské fajánsi**. Většina těchto manufaktur nepřežila boom evropského porcelánu v 19.století, většina jich zanikla v polovině 19.století, ale tradice přežila dodnes. Jedinou manufakturou na výrobu delftské fajánse pracující v Delftu dodnes je **De Porceleyne Fles** (U porcelánové lahve) založená v roce 1653. Tato manufaktura byla zachráněna díky podpoře hraběte Thoofa. Značkou manufaktury je stylizovaná láhev. Od roku 1800 se objevuje u značky i název místa původu Delft. V minulosti hlavním sortimentem delftských manufaktur byly rozměrné předměty jako vázy. Proslulé jsou **tulipánové vázy** s mnoha malými otvory na vložení jednotlivých květin nebo **pětice váz patřících k sobě** s podobným dekorem. Delftské výrobky byly levnější než porcelán a byly vyhledávány spíše těmi, kdo si nemohli dovolit čínský porcelán. Mezi významné zákazníky patřila i česká šlechta, proto na českých zámcích dodnes najdeme hezké sbírky delftské fajánse. Dnešním sortimentem továrny De Porceleyne Fles je kromě napodobenin starých kusů, zejména váz i výroba suvenýrů jako sošek krávy a podobně. Výrobky této továrny však nejsou levné a soška krávy o velikosti 10 cm z 1. poloviny 20.století stojí kolem 3.000,- Kč. Váza z téže doby o výšce 30 cm stojí kolem 5.000,- Kč. Cena váz z 18. a 19.století se pohybuje od 20.000,- Kč výše podle velikosti a kvality. Na konci 19.století se v Holandsku objevuje nostalgie po delftské fajánsi a vznikají tak nové továrny například v Goudě a Utrechtu.

Soška krávy Delft 20.století:

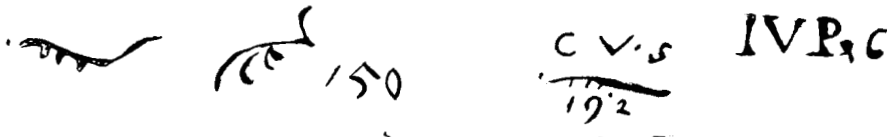
Váza ve stylu Delft:

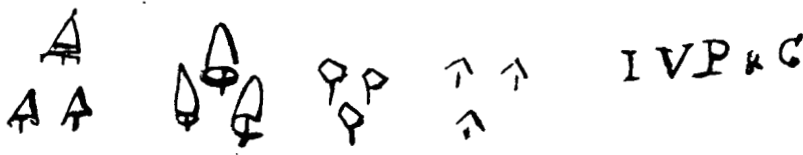
Značky De Porceleyne Fles (U porcelánové láhve) (1653-dodnes):

Značky De Porceleyne Claeuw (U porcelánového drápu) (1662-1850):

Značky manufaktury na delftskou fajáns De Drie Klokken (U tři zvonů) (1671-1850):

Značky De Roos (U růže) (1662-1854):

Značky Gouda (1898-dodnes):

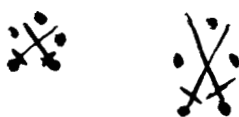
Porcelán

Značka Utrecht (1845-dodnes):

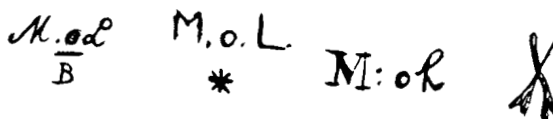

Porcelán měl v Holandsku vzhledem ke konkurenci delftské fajánse těžkou pozici a první holandské porcelánky nebyly příliš úspěšné. První vznikla ve **Weesp** v roce 1764. Pracovala do roku 1771, kdy ji převzal Johannes de Mol a přestěhoval se do **Oude Loosdrechtu** (1731-1784). Vyrábí se zde stolní porcelán vynikající kvality jak po vzoru Míšně tak Sévres. V roce 1784 se porcelánka stěhuje do **Oude Amstelu** a v roce 1820 zaniká.

Značky Weesp (1764-1771):

Značky Oude Loosdrecht (1731-1784):

Značky Oude Amstel (1784-1820):

MO

Haag (1776-1790)

Porcelánka se rovněž zaměřuje na výrobu stolního porcelánu vyšší kvality. Porcelán se maluje kvalitní malbou květin a galantních motivů. Objevuje se i malba monochromatickou (jednobarevnou) malbou. Kromě vlastního porcelánu porcelánka též maluje dovezený, zvláště německý porcelán. Výrobky porcelánky se značí obvykle modře pod glazurou. Výrobky v místní malírně pouze malované se značí na glazuře. Značkou porcelánky je čáp, tato značka je tak populární, že ji zvláště později napodobují i jiné porcelánky.

Značky Haag (1776-1790):

Porcelán

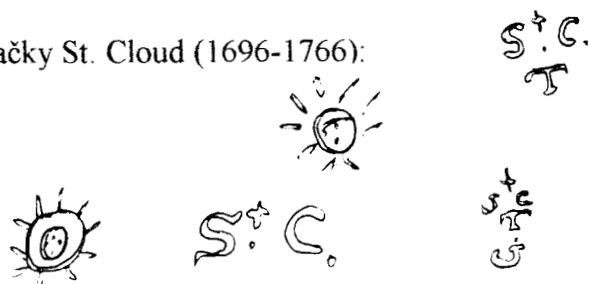
7.3.3 Francie

Francouzi vynalezli vlastní porcelán tak zvaný „**pate tendre**“ (**měkký porcelán**) bez kaolinu už na konci 17. století. Chemicky se od tvrdého porcelánu hodně lišil, ale výsledek byl podobný. Z tohoto měkkého porcelánu vyráběly první francouzské porcelánky jako **Chantilly**, **Menecy**, **St. Cloud**, **Vincennes (později Sévres)**. Státní porcelánka ve Vincennes založená Ludvíkem XV. byla od svého vzniku protěžována na úkor ostatních porcelánek. Porcelánka byla v roce 1756 přestěhována do Sévres a Ludvík XV. zakázal ostatním porcelánkám používat některé barevné emaily a zlačené. Z těchto důvodů se u starých francouzských porcelánek kromě Sévres často setkáváme s monochromatickou malbou. V roce 1766 král sice tato omezení pro ostatní zrušil, ale Sévres se již stala nejvýznamnější francouzskou porcelánkou. Ostatní porcelánky se musely spokojit s klientelou z nižších vrstev. Od roku 1769 Sévres používá vedle měkkého porcelánu, který se hodí spíše k modelování figur, **těžký porcelán pravý tvrdý („pate dure“)**. Oba druhy porcelánu Sévres dlouho používá souběžně, až na začátku 19. století od měkkého porcelánu postupně upouští. V souvislosti s porcelánkou v Sévres hovoříme o slavném **sévreském stylu**. Hlavním výrobcem tvrdého porcelánu se v 19. století stalo **Limoges**. Důvodem bylo to, že v okolí Limoges byla velká naleziště kaolinu. Limoges má ve Francii podobné postavení jako Stoke-on-Trent v Anglii, jedná se o hlavní středisko výroby polotovárů a levnějšího porcelánu. Výrobky z Limoges byly ve velkém exportovány zvláště do USA. Nemalované kusy z Limoges se dovážely k dekorování (malování) do početných dílen v Paříži. Později se Limoges uplatňuje v hromadné výrobě nádobí zdobeného litho tiskem. Zajímavým jevem je pařížská porcelánka **Samson**, jenž se zabývala výrobou kopií ranného evropského porcelánu a to často včetně značek. Francouzský porcelán až na Sévres není sbíraný ani ceněný tolik kolik by si zasloužil. Důvodem je zejména to, že mnoho porcelánu je neznačeno nebo značeno falešnými značkami Sévres a Míšně. Na českém trhu se francouzský porcelán příliš nevyskytuje a ani ve Francii není porcelán hlavní starožitnickou komoditou.

St. Cloud (1695-1766)

Jedná se o první komerčně úspěšnou evropskou porcelánku. K výrobě používala měkký porcelán, pravděpodobně odtud se technologie výroby měkkého porcelánu po Francii rozšířila. Továrna zvládla výrobu jen menších předmětů. Malba se prováděla podglazurní modří ovšem v evropském duchu. Používá se značky iniciály ST.C. nebo obrázek slunce.

Značky St. Cloud (1696-1766):

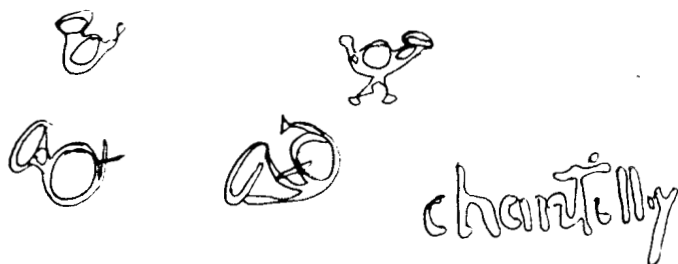
Chantilly (1725-1800)

Továrna založená princem de Condé vyrábí zpočátku drobné předměty ve stylu japonského kakiemono, emaily na glazuře. Porcelánka vyrábí měkký porcelán zpočátku s ciničitou

Porcelán

glazurou. Později porcelánka vytváří porcelán zdobený podglazurní modří. Porcelánku neblaze ovlivnil monopol Sévres na barevnou malbu na glazuře. Asijská tematika je přepracována v evropském duchu. Vyskytuje se i drobná plastika s exotickými náměty. Výrobky jsou značeny loveckým rohem (trubkou) často červeně, po roce 1760 spíše modře. Kromě malované značky se na výrobcích této porcelánky objevují čísla malířů a další technologická čísla. V Chantilly po zániku porcelánky působí dílny na dekorování porcelánu. Tyto dílny **padělají značku** porcelánky Chantilly po celé 19., ale i ve 20. století. Značku tohoto rohu pak používají i jiné, zvláště francouzské porcelánky, včetně Samsonu. Značka Chantilly se objevuje i na anglickém porcelánu.

Značky z let 1725-1800 malována obvykle v červené barvě na glazuře:

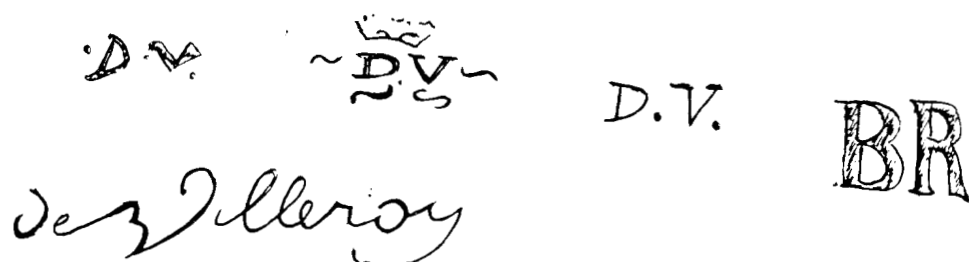
Značky malých porcelánek v Chantilly vzniklých po roce 1803 do konce 19. století:

Mennecy (1748-1773)

Porcelánku založil vévoda Villeroy již kolem roku 1730 v Paříži, v roce 1748 však byla přestěhována do Mennecy. Soustředil se na výrobu miniaturních váziček, krabiček, figurek. Díky královskému omezení byla porcelánka nucena při malbě porcelánu používat zvláštní barevnost. Časté je modrobílé zbarvení a orientální dekor po evropském způsobu, výrobky se často podobají Chantilly. V roce 1773 byla porcelánka přestěhována do Bourg-la-Reine kde působí do roku 1806. Značkou jsou nejčastěji iniciály D.V. (Duc Villeroy)

Značky Mennecy (1738-1806):

Porcelán

Vincennes - Sévres (1738-dodnes)

Míšeň a Sévres jsou bez pochyby dvě nejslavnější evropské porcelánky. Tyto porcelánky mají velmi odlišný styl. Sévres na rozdíl od Míšeň vyrábí velmi málo figurálního porcelánu. Sévreský styl je zpočátku na dnešní poměry poněkud zženštilý. Vyskytují se především jídelní a desertní servisy, které se později svým tvarem a dekorem stávají vzorem pro ostatní porcelánky. Na konci 18. století se objevují velké párové vázy, tyto kusy jsou extrémně drahé a napodobují se v 19. století i jinými porcelánkami. Malba se často nahrazuje domalovaným tiskem. Takové nové zámecké vázy mají nižší ceny, kolem 120.000,- Kč. Originály jsou několika násobně dražší. Sévres často používal kovové montáže ze zlaceného bronzu, které spojovaly jednotlivé kusy porcelánu. Porcelánka byla založena ve Vincennes roku 1738 s pomocí lidí z první francouzské porcelánky Chantilly. V roce 1752 do porcelánky ve Vincennes vstoupil majetkově král **Ludvík XV.** a od té doby porcelánka používala značku dvou zkřížených L. Porcelánka používá jako **značku** králův monogram, dvě překřížená L, značka se maluje modře na glazuře. Uprostřed L se objevuje písmeno označující rok: A pro rok 1753, končí se Z v roce 1777. W se nepoužívá, protože se ve francouzštině nevyskytuje. V letech 1778 až 1793 se používá datových značek AA až PP. Značka překřížených L se často padělá nejen ve Francii, ale i v Anglii a Německu. Samotné Sévres používá po větší dobu existence značky jiné než zkřížené dvojité L. Porcelánka zpočátku používá jen **měkký porcelán**. Tento měkký porcelán se vyznačuje tlustou glazurou. V roce 1756 se porcelánka stěhuje do Sévres. Od roku 1759 je král jediným vlastníkem porcelánky. Do převzetí králem byla porcelánka úspěšná jen umělecky, po komerční stránce strádala, až král jí zajistil výsostné postavení. Díky státním omezením barevné malby pro ostatní francouzské porcelánky se Sévres může věnovat kvalitě a být komerčně úspěšný. Největší vzestup porcelánky začíná až v době rokoka po přestěhování do Sévres. Porcelánka si postupně vytváří svérázný **sévreský styl**. Specialitou porcelánky jsou velké malované plochy jednou barvou. Jedná se o plochy tmavě modré, tyrkysové, jablečně zelené. Nejpopulárnější je však růžová zvaná „Rose Pompadour“. Podle typu barev na okrajích se nechá porcelán datovat. Jablečná zelená se používá od roku 1756, růžová Pompadour od roku 1757, královská modř od roku 1758. Uprostřed těchto širokých barevných okrajů se nachází malované výjevy. Náměty maleb jsou galantní scény, pastýřské scény, dětské hry, vše ve stylu tehdy oblíbených malířů Bouchera a Watteau. Dalšími náměty jsou mariny a námořní bitvy, populární jsou i lovecké výjevy. Sévres má v té době kvalitnější emailové barvy a malby než Míšeň. Kromě stolního porcelánu Sévres v té době vytváří také porcelánové figurky a květiny. Náměty figurek jsou alegorie, galantní scény, portréty slavných. Již v roce 1751 začíná experimentovat s neglazovaným porcelánem, biskvitem. **Markýza Pompadour** ovlivnila chod porcelánky svými požadavky. Takto vypadal sévrský styl v duchu Ludvíka XV. a Ludvíka XVI. Po roce 1759 začíná zlatý věk Sévres. Po roce 1766 začíná porcelánka v Sévres vyrábět také **tvrdý porcelán**. Měkký a tvrdý porcelán se v té době vyrábí současně. Měkký porcelán je vhodnější k modelování figurek, tvrdý porcelán je odolnější a hodí se k výrobě stolního nádobí. **Biskvit** (neglazovaný porcelán) začalo poprvé používat pravděpodobně Sévres. Biskvit je zpočátku neznačený, po roce 1860 se objevuje tlačená značka Sévres. Od roku 1804 se vyrábí až na výjimky jen tvrdý porcelán. V roce 1793 převzal po francouzské revoluci porcelánku stát. Porcelánka v té době ztratila hlavní odběratele a zachraňuje se prodejem bílého porcelánu, který se dekoruje jinde. Koncem 18. století se vyrábí biskvitové figurky s antickými náměty, objevují se první velké **empirové vázy** s bronzovou montáží. V roce 1800 se stal novým ředitelem továrny **A. Brongniart** za jehož ředitelování nastal nový vzestup porcelánky. V roce 1805 dostává porcelánka titul císařská a plní zakázky pro Napoleona. Napoleon v Sévres objednává dary pro státníky. Nový styl Sévres je v empírovém duchu a objevují se klasické náměty. Ustává

Porcelán

také výroba měkkého porcelánu. Napoleon mimo jiné iniciuje výrobu známého egyptského servisu. Továrna úspěšně funguje i v 19. století, kdy čerpá ze staré tradice. Stále jsou také populární velké vázy ve zlacených bronzových montážích. Vytváří se také velké dekorativní kusy z porcelánu jako například malé stolky a podobně. Dnes je sortiment továrny široký od nápojových servisů po stolní ozdoby a figurky. Porcelánka vždy vyráběla pro bohatou klientelu a své tradici je stále věrná. Současná produkce upřednostňuje ruční výrobu a výrobky jsou drahé. Starý Sévres dnes není zcela doceněn. Drobné kousky z 18. století stále pořídíte v ceně mezi 10.000,- a 15.000,- Kč. Velké sévreské vázy ovšem stojí stovky tisíc Kč. Sévres se vyznačuje tím, že staré kusy mohou být nově domalovávány. To však snižuje jejich autentičnost a hodnotu. Sévres vyvinul dokonalý **system značení**, díky jemuž se nechá dobře datovat. V době Ludvíka XV. a XVI. se užívá zkřížených písmen L. Aby se nechalo určit datum výroby zavádí se písmenový kód:

Dat. kód	Datum
A	1753
B	1754
C	1755
E	1756
F	1757
....	
Z	1777

Potom se přechází na zdvojená písmena, která se používají až do roku 1793:

AA	1778
BB	1779
CC	1780
...	
PP	1793

V letech 1793-1803 se značí Sévres symboly francouzské republiky R.F. (Republic France). Za vlády Napoleona I. se objevuje označení císařství M.Imple a značku orla. Tyto imperiální značky jsou již někdy tištěné. Za vlády Ludvíka VIII. (1814-24) se znovu zavádí zdvojené L, ale jako datový kód se používá dvojčíslí *podobně* jako u Vídně a tento systém se užívá i v dalších letech. Nová královská značka je již tištěná.

21	1821
22	1822
23	1823
24	1824

Karel (Charles) X. (1824-1830) přináší do Sévres značku překřížených písmen C. Datový kód pomocí dvou čísel zůstává zachován. Ludvík Filip (Philip) přináší zkřížená písmena LP a datový kód pomocí dvou čísel se dále udržuje. V letech 1848 až 1851 se používá opět písmen R.F. (II. republika) tentokrát chromově zelenou pod glazurou. Napoleon III. Používá od roku 1852 opět značku orla. Objevuje se opět měkký porcelán a označuje se písmenem T (tender).

Porcelán

Od roku 1854 do roku 1870 se používá napoleonské písmeno N s korunou. Po roce 1871 porcelánka používá hlavně písmene S (Sèvres) až do roku 1899 s dvou-číselným datovým kódem. Značka je obvykle zelená podglazurní. Poslední je S 99. Od roku 1871 se objevují opět písmena R.F. (III. republika). Od roku 1900 se používá písmeno S a plné datum. Kromě značky Sévres se na výrobcích objevují i značky malířů a modelérů, i tyto, zejména staré značky, se padělají. Po roce 1830 se na výrobcích Sévres objevuje i několik značek. Jedna značka značí datum výroby druhá značí datum dekorace. Značky Sévres s označením zámků např. „Chateau de Fontainebleau“ neoznačuje zámecký původ, ale jen typ dekoru. Druhá jakost se značí podobně jako u Míšně vybroušenou čárkou přes značku.

Značka Sévres (zdvojené písmeno L) je napodobována zvláště:

Limoges (Francie)

Pařížskými porcelánkami a malířnými

Samson (Paříž)

Derby (Anglie)

Worchester (Anglie)

Limbach (Durynsko)

Coalport (Anglie)

Porcelánka také v anglickém Stoke on Trend (Milton)

Derby (Anglie)

Potchappel (Drážďany)

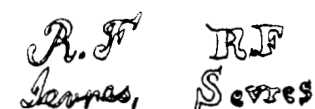
Značky Sévres (1738-1753):

Značky Sévres (1753-1792):

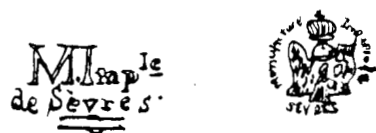
Značky Sévres (I. republika) (1793-1803):

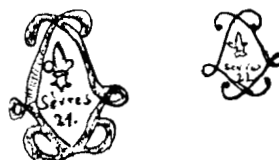
Značky Sévres konsulát (1803-1804):

Značky Sévres Napoleon I. (1804-1814):

Značky Sévres Ludvík XVIII. (1814-1824):

Porcelán

Značky Sévres Karel X. (1824-1830):

Značky Sévres Ludvík Philip (LP) (1830-1845):

Značky Sévres (1845-1848):

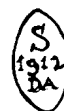
SÉVRES
1848.

R. F.
S. 46.

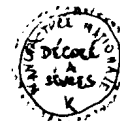
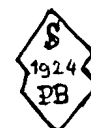

Značky Sévres Napoleon III. (1848-1871):

Značky Sévres po roce 1871:

Značky Sévres tlačené na biskvitu 2. polovina 19. století:

SÉVRES
1808

Váza ve stylu Sévres (Paříž) přelom 19. a 20. století

Porcelán

Značky napodobovatelů Sévres:

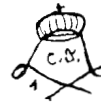
Limbach

Limoges

Derby

Potchappel (Dražďany)

Derby

Stoke on Trent

Paříž

V Paříži působí od konce 18.století mnoho různých porcelánek a malířských dílen. Malířské dílny jsou dnes již většinou neznámé a souhrnně je označujeme jako pařížský porcelán, skutečné porcelánové manufaktury jsou však známy dodnes. Informace o pařížských porcelánkách lze vyčíst z knihy **Michela Bloita „Trois Siècles de Porcelaine de Paris“** **Nejznámějšími pařížskými porcelánkami** jsou:

Jean Gille
 Feuillet
 La Courtille
 Monsieur (Clignacourt)
 Nast
 J.Petit
 Podelaine de Paris
 Potter
 Darte Frères
 Dagoty a Honoré
 Angouleme (včetně Dihl a Guérhard)
Samson

Pařížský porcelán – malířské dílny (1780-1840)

Název „Pařížský porcelán“ nebo též „Stará Paříž“ označuje souhrnně dekorátorské (malířské) dílny tvořící v Paříži v tomto období. Většina těchto dílen svoje **výrobky neznačila**. Porcelán k dekorování přicházel do Paříže především z Limoges. V Paříži se porcelán jen dekoroval jako o několik desetiletí později ve Vídni. Dekoruje se především stolní porcelán. Nejslavnější období dílen nastává po roce 1800, kdy se dekorace malují v duchu empiru a antiky. U pařížského porcelánu je typické odřené zlacení, protože glazury z Limoges byly velmi tvrdé a zlacení na nich nedrželo.

Porcelán

Jacob Petit (1830-1862)

Jedná se o nejnámější **pařížskou porcelánku** před polovinou 19. století. Od roku 1795 porcelánka J.Petit působí ve Fontainebleau u Paříže a od roku 1830 přímo v Paříži. Továrna pracuje v druhorokokovém stylu, vytváří velké kusy porcelánu: vázy, svícny, hodinová pouzdra. Výrobky jsou zdobeny květinovou výzdobou a zlacením. Porcelánka **značí** iniciály J.P. podgalzurní modří, ale objevují se i **nepravé značky Míšeň**. Továrna měla ve své době velkou produkci. Kvalita a dekory jsou horší než u kvalitních německých porcelánek té doby, a proto není příliš sběratelsky oblíbená.

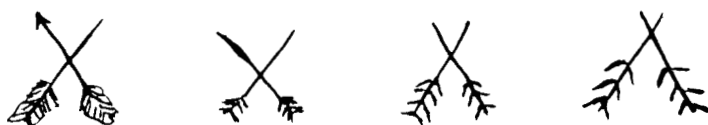
Značky porcelánky J.Petit (1795-1862):

Porcelaine de Paris (1822-dodnes)

Továrna, jako jedna z mála v té době založených porcelánek, pracuje dodnes. V duchu pařížské produkce se zaměřuje na napodobování slavnějších značek. **Napodobuje** se Sévres, Míšeň, italský styl – Capodimonte, Vídeň, Derby, falešný čínský porcelán. Výrobky se často imitují **včetně značek**. V polovině 19. století továrna **značí značkou Míšeň** s tečkou nebo hvězdičkou mezi meči jako v Míšni v Marcoliniho období. Mnoho výrobků připisovaných Samsonovi je ve skutečnosti dílem porcelánky Porcelaine de Paris. Kromě padělaných značek se na výrobcích objevují i iniciály E.C. a po získání továrny rodinou Blochů iniciály A.B. a B.B. Nejdůležitější značkou jsou však dva zkřížené šípy, které tato porcelánka převzala od starších pařížských porcelánek. Porcelánka používá tvrdý porcelán. Kopie se vytváří zejména na konci 19. a počátku 20. století. V současné době se porcelánka zaměřuje na moderní porcelán. Porcelánka funguje dodnes a tvrdí, že má k dispozici více než 25.000 modelů. Figurky této porcelánky jsou často i bílé.

Značky pařížské porcelánky Rue de la Roquette (1774-pol.19.stol.), která používala motiv dvou zkřížených šípů před porcelánkou Porcelaine de Paris:

Značka porcelánky Porcelaine de Paris (1880-1930)

Porcelán

Jean Gille (1830-1880)

Tato **pařížská porcelánka** se soustředí na výrobu kvalitních velkých **figurek z biskvitu**. **Značí** písmeny G.J. nebo J.G. Od roku 1868 se používají iniciály nových vlastníků Vion a Baurý – V.B.. Zvláštností je plastická tlačená značka na modré přilepené pastě. Přes nespornou kvalitu není tento porcelán ceněn, protože biskvit není v současnosti oblíben.

Značky porcelánky Jean Gille (1830-1868):

1868-1880:

Angouleme (včetně Dihl & Gerhard) (1780-1829)

Porcelánku založil v Paříži vévoda Angouleme (Duc d'Angouleme) v roce 1780. Po roce 1790 se porcelánka stala již velice známou s poměrně velkou produkcí. Porcelánka byla řízena Dihlem a Gerhardem. Vyráběla kvalitní produkci: vázy a stolní nádobí jsou často zdobeny malbou ve špičkové kvalitě. Sousoší jsou obvykle vyráběna z biskvitu. Neznámější značkou porcelánky je A s korunkou.

Angouleme - pařížská porcelánka (1780-1829):

MANUF^{RE}
M^{CR} Le DUC
Angouleme
PARIS

12

Dihl

DIHL

La Courtille (1771-1841)

Porcelánku založil J.B. Locré, první výrobky jsou vyrobeny kolem roku 1773. Porcelánka vytváří kvalitní produkci. Mnoho výrobků je čistě bílých a jsou dekorovány jinde. Značkou jsou původně dvě překřížené pochodně, později šipy obvykle malované v podglazurní modři. Tuto značku pak užívají pozdější pařížské porcelánky zvláště Porcelaine de Paris.

Značky pařížské porcelánky La Courtille (1771-1841):

Porcelán

Dagoty a Honoré (1785-1867)

Porcelánku založili v Paříži tři bratři Dagoty v roce 1785, v roce 1816 se k nim připojil E. Honoré. Porcelánka vytvářela především vysoce kvalitní stolní porcelán, který je dnes poměrně ceněn. Značky označují jména výrobců

Značky pařížské porcelánky Dagoty a Honoré (1785-1867): F. M. HONORÉ.

R. F. DAGOTY.

F. D. HONORÉ
à Paris

Samson (Paříž) (1845-1970)

Samson je po Sévres nejznámější francouzskou porcelánkou mezi sběrateli a zároveň nejznámějším padělatelem. Firma byla založena v polovině 19. století Edmé Samsonem a od počátku se soustředí na napodobování známých výrobců. Edmé Samson byl však zpočátku pouze malířem a dekorátérem. Porcelánové modely začal vyrábět až jeho syn Emile Samson (1737-1913). Zručnost těchto padělatelů je obdivuhodná, vyrábí se mimo jiné **napodobeniny** míšeňských figurek, sévreské vázy atd., zvládají duch originálu, barvu i glazuru. Samson používá cizí značky. Nejčastěji se objevují napodobeniny Míšeň, Sévres, Vídně, Nymphenburgu, Chelsea, Derby, Chantilly. Samson používá tvrdý porcelán, ale umí upravovat glazuru, aby měla krémový vzhled měkkého porcelánu. Některé glazury samsonových výrobků obsahují uran a glazura v UV záření žlutě světélkuje, nejedná se však o pravidlo. Některé výrobky od Samsona po roce 1937 jsou značeny zrcadlově obráceným S, které je přeškrtnuto, obvykle však značil **značkou** originálu. Samson kvalitně prováděl i kovové zlacené montáže na jím vyráběné sévreské vázy. Porcelánka měla poměrně velkou produkci. Do roku 1885 byla produkce menší, potom došlo k výraznému rozšíření výroby. Na konci 19. století Samson vytvářel až 10% kvalitních padělků starého evropského porcelánu, které byly v té době hojně vyráběny. Samson nemá příliš sběratelů, ale dekorativní kusy jsou dnes ceněny, protože jsou dobře provedeny. Samson nikdy nedělal vulgární napodobeniny. Firma funguje až do 70. let 20. století, následně bylo prodána sbírka továrny v dnes již legendární aukci Christie's v Londýně, která dokázala kvalitu samsonových výrobků. Tyto aukce se konaly v letech 1971, 1979 a 1980 a díky jim bylo získáno mnoho informací o produkci Samsonu.

Značka Samson po roce 1937:

Porcelán

Další značky pařížských porcelánek

Značky Dart Frères (1795-pol.19.st.):

L. D
 DARTE
 Palais Royal
 n° 21
 DARTE
 FRÈRES
 A PARIS

Značky Monsieur (Clignacourt) (1771-1798):

 CLIGNACOURT
 M

M

Značky Feuillet 19.století:

Feuillet Feuillet.
 B H N

Značky Potter (Rue de Crussol) (1789-1856):

potter a paris Potter C H. B
 Paris 86 potter Potter C P
 a paris 2 9
 E. B P B

Značky Nast (1782-1835):

  NAST
 Paris NAST Nast
 Paris Paris

Limoges

V okolí Limoges se dnes nachází více výrobců porcelánu, způsobila to velká naleziště kaolinu. V Limoges se zásadně vyrábí tvrdý porcelán. První porcelánka zde vznikla kolem roku 1780. V té době se bílý porcelán často odesílal k dekorování do Paříže, až do 2. poloviny 19. století se porcelán z Limoges neznačil. Vzestup Limoges nastal díky americkému obchodníkovi **Davidu Havilandovi**, který vyvážel místní porcelán do USA a v roce 1853 zde založil vlastní porcelánku. Během času rodina Havilandů založila v Limoges několik porcelánek. Pozdější porcelán z Limoges je značen plným jménem výrobce nebo jeho iniciálami. Porcelán z Limoges je populární především díky čajovým a desertním servisům s tištěným květinovým dekorem doplněným ručním stínováním. Limoges se v Evropě na rozdíl od USA příliš necení.

Porcelán

Haviland & Co. (1853-dodnes)

Jedná se o nejstarší a nejrespektovanější továrnu Havilandů, založenou Davidem Havilandem (1814-1879). Zpočátku továrna vyrábí bílý stolní porcelán určený k dekoraci. Později se vyrábí ručně malovaný stolní porcelán, objevují se i motivy postav. Od roku 1870 se vyrábí již jen porcelán tištěný, který je někdy domalován. Nejoblíbenějším tématem je barevný květinový dekor. V roce 1893 je továrna pohlcena modernější továrnou Theodora Havilanda. Značka Haviland & Co. se však používá i nadále. Továrna používá do roku do roku 1870 tlačenou značku s názvem firmy. U starších kusů se objevuje i značka malíře. Po roce 1870 se používá již jen značka tištěná.

Značky Haviland & Co. (1853-dodnes):

*Haviland & Co.
Limoges*

*H&C
FRANCE*

Theodor Haviland (1890-dodnes)

Jedná se o nejúspěšnější továrnu Havilandů. Pod touto značkou se postupně spojily všechny jejich porcelánky. Jednalo se zejména o továrnu Charlese Fielda Havilanda (značí značkou CFH) pracující od roku 1876 a o porcelánku Davida Havilanda. Porcelánka Theodora Havilanda byla na svoji dobu velmi moderní, v roce 1906 zaměstnávala 800 zaměstnanců. Výrobním programem továrny byla masová produkce tištěného, obvykle barevného květinového vzoru na stolním porcelánu. Někdy byl tištěný dekor ještě domalován. K částečné změně výrobního programu dochází v době art deco. Kromě tradičních dekorů se objevují i abstraktní geometrické dekory. Značka je tištěná, objevuje se plné jméno Theo Haviland nebo jen TH. Od roku 1941 se používá značka Haviland SA. Firma rozšířila na začátku 20. století svoji činnost i do Německa, konkrétně do města Kulm.

Značky C.F. Haviland (1876-dodnes):

*CFH
GDM*

*CFH
GDM
FRANCE*

Značka Theo Haviland (1893-dodnes):

*Theo Haviland
Limoges*

Značka Johann Haviland Německo (Kulm) (1907-dodnes):

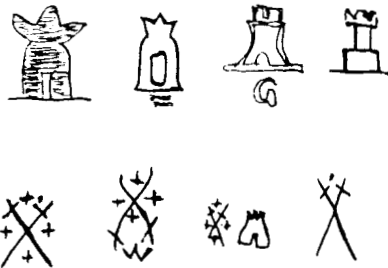

Porcelán

Tournay (St. Amand) (od r. 1851 do konce 19.stol.)

Tato továrna byla založena v roce 1751 v době kdy Belgie byla součástí Francie. Působila až do konce 19. století, kdy byla Belgie již samostatná, svoji tvorbou však spadá do oblasti francouzského vlivu. V roce 1840 se továrna přestěhovala do Francie do St.Amand les Eaux. Jedná se o typickou továrnu, která imituje úspěšnější továrny jako Sévres, Míšeň. Specialitou továrny byly nádherné hrníčky zdobené kobaltovou modří a miniaturami. Pěkné kusy se dnes běžně prodávají nad 30.000,- Kč. Továrna rovněž používá dekory anglického porcelánu jako Chelsea a Royal Worcester. Používá se značka široké věže, později i značka Míšeň s křížky. Mnoho figurek je neznačeno. Objevují se různé barvy značek.

Značky od roku 1751 do konce 19.století:

7.3.4 Anglie

Anglie je v jiné situaci než ostatní evropské země. Vše se podřizuje pouze komerčním zájmům a panovník žádnou porcelánku nepodporuje. Anglie zavedla jako **první tisk** na porcelánu, zejména v podglazurní modři, přinesla do technologie výroby další významné příspěvky, ale uměleckou kvalitou Francii nebo Německu nemůže konkurovat. Angličané dlouho nepoužívali tvrdý porcelán, kaolin se nahrazuje různými přísadami, například zvláštní horninou z Cornwallu, která obsahuje zkamenělé zvířecí kosti. V 1. polovině 18.století byl v Anglii stále nejkvalitnější a nejdražší čínský porcelán, zatímco Německo již vytvářelo svůj vlastní kvalitní porcelán v osobitém stylu. Angličané měli v oblibě především malbu v podglazurní modři. Kromě toho angličtí malíři velice často **malovali bílý čínský porcelán** vlastní malbou. Tito malíři působili především v Londýně. Na konci 18.století vyrábí hlavně **Worcester** čajový porcelán, zatímco **Derby a Bow** jsou hlavními výrobci figurek. Angličané se proslavili především stolním tištěným modro-bílým porcelánem. Tento styl dekorace můžeme nazvat **anglickým stylem**. Hlavní dekory vznikají až ve viktoriánské éře v 2.polovině 19.století. Nejpopulárnější motivy modrobílého dekoru jsou lovecké výjevy, italské scenérie, krajiny Anglie a Francie, krásy Ameriky, snad nejužívanější je vrbový vzor – imitace čínské krajiny. Žánrové a květinové výjevy jsou méně časté. Vynález modrobílého podglazurního tisku se datuje do poloviny 18. století, na rozdíl od barevného tisku na porcelánu, který je znám až od století 19. Tisk výrazně zlevnil výrobu modrobílého porcelánu. Prováděl se tak, že se požadovaný dekor přenesl z měděné desky na papír. Papír se přilepil na biskvitový polotovar. Papír při dalším vypalování shořel a na povrchu zůstal jen barevný potisk. Jakmile byla zhotovena měděná deska nechal se dekor přenášet v mnoha kopiích. Potisky samozřejmě postrádají charakteristické stopy po tahu štětcem, a dále místa spojování tištěného dekoru jsou nerovná, jakoby posunutá. Na konci 18.století byl v anglickém Staffordshiru vynalezen nový typ měkkého porcelánu, tak zvaná bone china nebo též **kostní porcelán**. Důležitou součástí tohoto porcelánu je kostní popel. Kostní porcelán byl vhodný pro hromadnou výrobu a v Anglii byl od počátku 19.století nejpoužívanějším typem porcelánu. Na konci 19.století se proslavila porcelánka Royal Worcester. Vytvářela velké secesní vázy v bronzových barvách, podobně jako český Royal Dux, specialitou byla malba

Porcelán

výjevů vysokohorského skotu. Na přelomu 19. a 20. století začíná vyrábět porcelánka Royal Doulton figurky ve stylu art deco, které jsou populární zvláště v Anglii a USA a vyrábí se dodnes.

Anglický talíř s vrbovým vzorem:

Anglický talíř s italským vzorem porcelánky Spode:

Anglický talíř s dekorem krásy Ameriky:

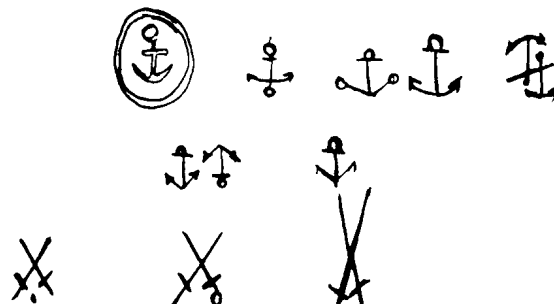

Porcelán

Chelsea (Londýn) (1745-1784)

Jedná se o jednu z prvních anglických porcelánek, tato londýnská porcelánka tvoří od poloviny 18. století. Vytváří figurky míšeňského stylu, nádobí malované botanickým dekorem. K výrobě používá kostního porcelánu. Používá značku kotvy, která se později napodobuje v Anglii i na kontinentě. Na trhu se originální Chelsea příliš nevyskytuje

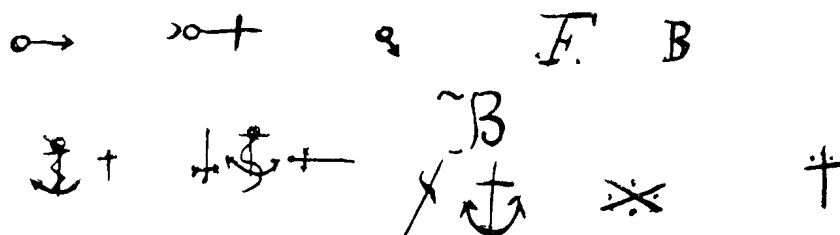
Značky Chelsea (1745-1769), značky provedeny modře pod glazurou, ale i červeně a zlatě jako u pozdějších především pařížských padělků:

Bow (Londýn) (1748-1776)

V 2. polovině 18. století vyrábí napodobeniny zvláště modro bílého čínského porcelánu. Bow však vytváří poměrně nekvalitní kostní porcelán, ne příliš vhodný na výrobu čajových servisů, především díky tomu ho vytlačuje Worcester, který pracuje s odolnějším porcelánem. Bow začíná vyrábět figurky míšeňského typu, ovšem v poněkud naivní podobě. Tyto figurky, ačkoliv patří v Anglii k nejstarším, nejsou příliš ceněny. Bow existuje velmi krátce a na trhu se příliš nevyskytuje. Značky napodobují obvykle jiné porcelánky, čínské znaky, značku kotvy, značku meče.

Značky Bow (1748-1776), značky ryté nebo červené a modré:

Derby (1750-dodnes)

Jeden z neproslulejších anglických výrobců porcelánu. Porcelánku založil William Duesbury. Vyrábí rovněž figurky v lepší kvalitě než Bow, originálnější jsou i náměty. Na počátku 19. století se například vyrábí skupina trpaslíků, která je později napodobována i jinými porcelánkami. Současně se v Derby ovšem kopírují i míšeňské figurky, někdy používá i míšeňskou značku mečů. Oblíbeným dekorem na stolním porcelánu je od konce 18. století botanický dekor. Nejčastěji používanou značkou je písmeno D s korunkou. Korunka se objevuje po roce 1773, kdy porcelánku navštívil král Jiří III. Na značkách se někdy objevuje rovněž jméno majitele Duesbury a název města Derby.

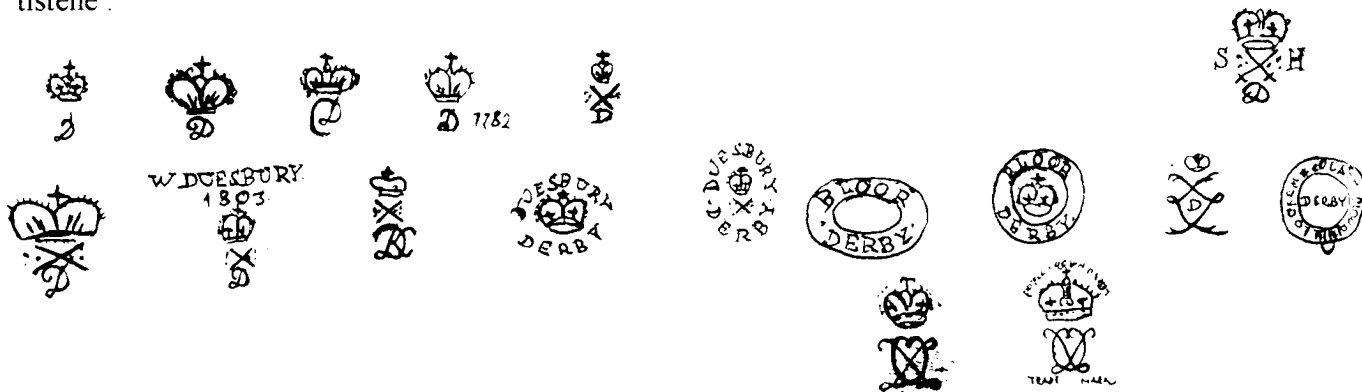

Porcelán

Značky Derby imitující čínské značky a značky Míšeň po roce 1750, provedeny modře pod glazurou:

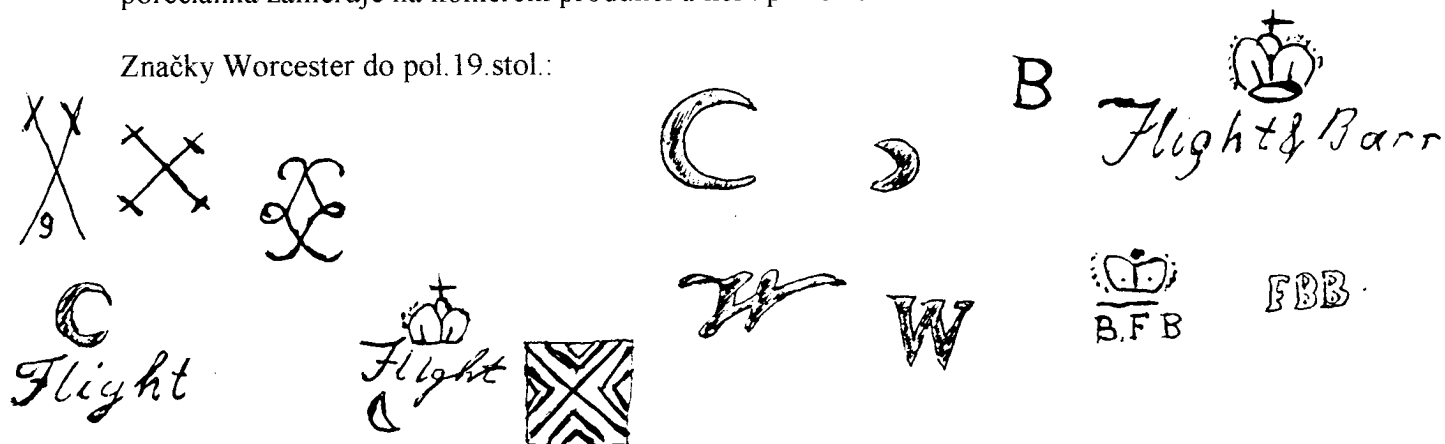
Značky Derby (1750-dodnes), značky modré pod glazurou, červené na glazuře, později i tištěné:

Worcester a Royal Worcester (1751-dodnes)

Továrna založena v polovině 18.století, místní porcelán byl kvalitní a odolával horké kapalině. Začal se používat pro čajové servisy a postupně vytlačoval porcelán čínský. Modrobílý porcelán se na konci 18. století zdobí tiskem pod glazurou, což výzdobu porcelánu neuvěřitelně zlevnilo. Tento vynález začínají používat postupně všechny významné anglické porcelánky. Objevují se však i ručně malované servisy v míšeňském stylu, část produkce se odesílá i do Londýna k dekorování. Později se objevují na stolním porcelánu pro Worcester typické velké kobaltově modré plochy doplněné květinovou malbou. Od počátku 19.století porcelánka začíná pracovat i pro královský dvůr. Zpočátku porcelán není značen, po roce 1760 se **objevuje značka půlměsíce**. V roce 1862 byl Worcester spojen s jinou porcelánkou ve Worcesteru, Chaberbainem. Chaberbain působil samostatně v letech 1791 až 1862 a vyrábí především stolní porcelán ve stylu Worcesteru. Spojením vzniká Worcester Royal Porcelain Co. Tato společnost v roce 1889 pohlcuje další porcelánku ve Worcesteru Graingera, který samostatně působil od roku 1806 a završuje tak spojení všech porcelánek ve Worcesteru. **Royal Worcester** se proslavil v 2.polovině 19.století, vytvořil **vlastní styl** podobný duchcovskému. Vytváří velké vázy a sochy v bronzových barvách, na vázách se často objevuje malba skotského horského skotu. První tyto vázy maluje John Sinton na počátku 20.století. Secesní Royal Worcester je ceněný zejména v Anglii. Nejlepší výrobky Royal Worcester z této doby se všeobecně cenní více než český Royal Dux z téže doby. Ve 20.století továrny vytváří art decové sochy ve stylu Royal Doulton. V 2.polovině 20.století se porcelánka zaměřuje na komerční produkci a není příliš ceněna.

Značky Worcester do pol.19.stol.:

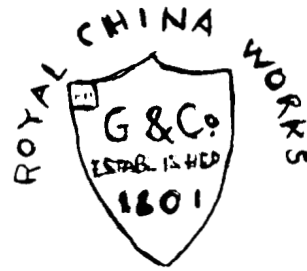

Porcelán

Značky Chaberlain

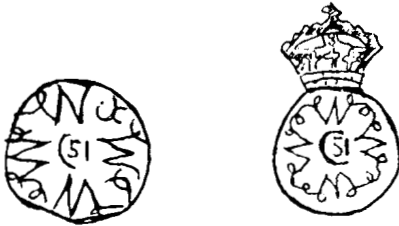

Chamberlain's
Worcester

Značky Crainger

Značky Royal Worcester od poloviny 19.stol.:

Stoke on Trend

Je městem, které má pro anglický porcelán význam, jako pro český porcelán Karlovy Vary. Působí zde několik továren na výrobu kameniny a porcelánu a později v něm působí i Wedgwood. Největší sláva místních porcelánek začíná až v 19.století, jedná se zejména o porcelánku **Minton a Spode (Copland)**.

Minton

Továrna založena v roce 1793 ve Stoke on Trend, proslavila se výrobou kameniny s měditiskem, až od roku 1841 se vyrábí kostní porcelán. Porcelánka funguje dodnes pod názvem Minton Ltd. a vyrábí především užitkový porcelán. Značky obsahují jméno Minton jsou zpočátku tlačené a pak tištěné.

Značky Minton (1793-dodnes):

Minton & Boyle M & B M & C

Spode (Copeland) (1770-dodnes)

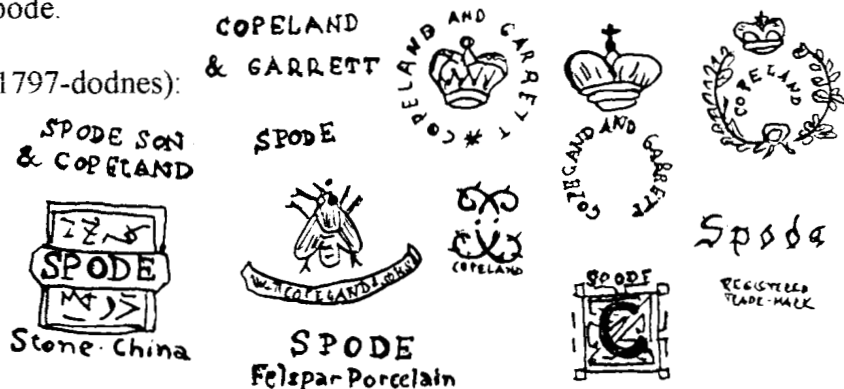
Továrna založená Spodem na konci 18.století v Stoke on Trend, vyráběla celý sortiment keramického zboží, včetně měkkého kostního porcelánu. Zpočátku používala především

Porcelán

modrý měditisk, ale později se soustředí na tištěné květinové dekory. Spode se mimo jiné proslavil svým modrým italským krajinovým dekorem, který byl velmi často napodobován. Název továrny se měnil podle majitelů továrny, nejdříve Spode, od roku 1829 Copeland, dnes továrna funguje opět pod názvem Spode.

Značky Spode (Copeland & Sons) (1797-dodnes):

Značka Spode po roce 1970:

Coalport (1796-dodnes)

Továrnu založil **John Rose**, zpočátku byly výrobky zdobeny jen tiskem v podglazurní modři. Historie továrny je úzce spjata se starší továrnou v Caugley, kterou J. Rose později i spoluvlastnil, až do jejího konce v roce 1814. Ve stejnou dobu J. Rose získává továrnu svého bratra Thomase Rose rovněž v Coalportu. John Rose věřil sériové výrobě a jen úzká produkce je malována ručně. Některé kusy jsou malovány v Londýně místními dílnami ve stylu Paříže a Míšně. Samotný Coalport později používá na svých výrobcích i značky Míšně a Sévres. Mnoho výrobků vyráběných v malých sériích je neznačeno. V roce 1926 byla továrna přestěhována do Staffordshire a dnes je vlastněna Wedgwoodem.

Značky Coalport (1796-dodnes):

C.D. C.Dale. CBD

JOHN ROSE & CO
COLE BROOK DALE
1850.

Coalport.

Doulton (Royal Doulton) (1815-dodnes)

Továrna rodiny Doulton působí od roku 1815 v Lambethu a vyrábí kameninu. V roce 1883 **Henry Doulton** zakládá v **Burslemu** porcelánku Royal Doulton, největší slávu porcelánka získává až ve 20. století. Zpočátku porcelánka navazuje na tradici Worcesteru. Ve 20. a 30. letech 20. století začíná vytvářet **art decové figurky**, především dam s krinolinami, ale objevují se i jiné lidské postavy, jako šaškové, pohádkové bytosti... Některé kusy z té doby se v Anglii cení i nad 1.000,- liber (50.000 Kč). Figurky jsou značeny kromě značky i datovými kódy. Některé modely se vytváří i dnes znovu. V 60. letech 20. století se tato firma proslavila výrobou dekoru na stolním porcelánu nazvaném „Staré venkovské růže“. Tento dekor se vyrábí dodnes a je populární zejména v USA a Anglii.

Značky Doulton a Royal Doulton od roku 1815:

Porcelán

Davenport (1795-1887)

J. Davenport založil porcelánku v Longportu ve Staffordshire. Továrna zpočátku kopíruje orientální vzory s modrobílým dekorem, populární je i dekor imari. Později porcelánka vyrábí typický modrobílý anglický porcelán. Kolem roku 1820 je nejslavnější období továrny, vyrábí se velké vázy ve stylu Sévres. U příležitosti korunovace Viléma (William) IV. porcelánka vyrobila zvláštní servis. V 2. polovině 19. století je továrna méně významná a soustředí se na svoji úspěšnou komerční produkci dekoru imari. Továrna vyrábí po celou dobu své existence kromě porcelánu i jinou keramiku. Značkou je především tlačená kotva s nápisem Davenport.

Značky Davenport (1795-1882):

Longport

New Hall (1780-

R. Champion založil svou porcelánku v New Hall (Shelton) ve Staffordshire. Champion vyvinul zvláštní druh porcelánové hmoty. Produkce je ryze komerční, ruční malbu továrna neprovozuje vše se tiskne, některé dekory jsou maximálně domalovány. Napodobují se čínské, anglické, francouzské vzory. Hlavní produkce je stolní nádobí tištěné podglazurní modří. Stolní porcelán má však charakteristické tvary a zvláště na kusy do roku 1830 existují sběratelé. Tvary New Hallu později napodobuje například Coalport.

Značka New Hall (1781-1825):

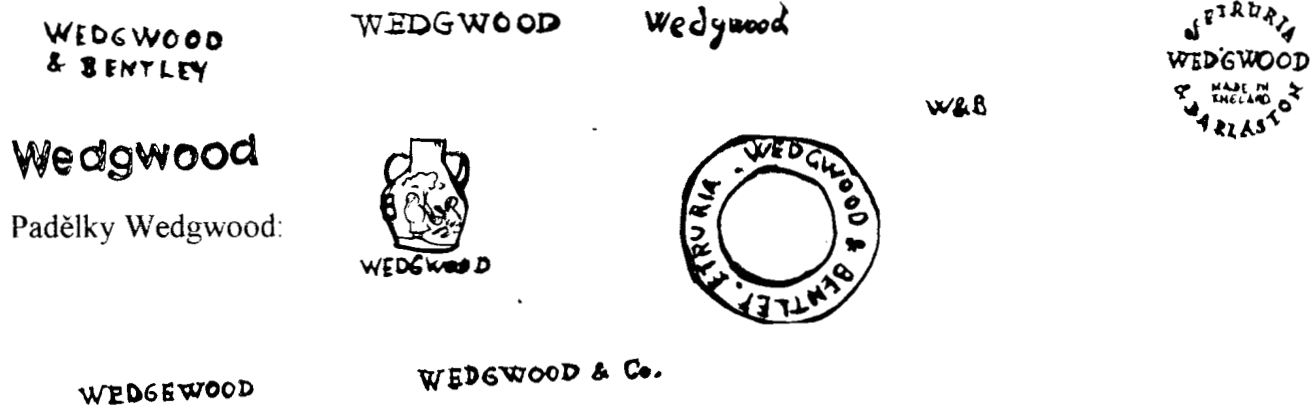
Wedgwood (Etruria) (1759-dodnes)

Josiah Wedgwood (1730-1795) založil továrnu na výrobu jemné kameniny ve městě Etruria u Newcastleu. Soustředí se na výrobu jemné kameniny v duchu klasicismu, ale později Wedgwoodovy továrny vyrábí i porcelán. **Kostní porcelán** vyrábí Wedgwood až od roku 1812. Mezi nejznámější Wedgwoodovy výrobky z té doby patří čajové servisy malované čínskými, japonskými i anglickými vzory. Značí se červenou značkou Wedgwood. Tato výroba přes poměrně vysokou uměleckou hodnotu nebyla úspěšná a byla zastavena. Proslavená je v té době zejména kamenina s šedomodrým základem a bílým plastickým dekorem s antickými náměty (Jasper Ware). Tento typ kameniny se napodoboval nejen v Anglii. Pozdější výroba Wedgwoodova porcelánu se nevymyká tradičním anglickým vzorům. Výrobu porcelánu Wedgwood obnovil až kolem roku 1878. Vyrábí se tištěný porcelán viktoriánského stylu v komerční kvalitě. Ve 20. letech 20. století Wedgwood vyrábí

Porcelán

vázy s listry a abstraktním dekorem. Tyto vázy jsou dnes ceněny nad 30.000,- Kč. Wedgwood působí později i ve Stoke on Trend. Značka je obvykle tlačeným slovem Wedgwood, je často padělána, pokud se ve značce objevuje nápis Wedgewood jedná se zcela jistě o padělek. V současné době představuje výroba kostního porcelánu pro Wedgwood nejvýznamnější roli. Většina produkce je v komerční kvalitě.

Značky Wedgwood (1759-dodnes) značky obvykle tlačené, později na porcelánu i tištěné:

Rockingham (1825-1842)

Porcelánku založila rodina **Brameld** ve Swintonu. Porcelánka je význačná především tím, že byla a je hojně napodobována. Její produkce byla ve své době rozsáhlá a její sortiment široký. Porcelánka používá kostní porcelán. Vyrábí **jídelní soupravy**, psací soupravy, košíčky, hračky. Objevují se i figurky evropského kontinentálního stylu. Objevují se i figurky v biskvitu, v tomto případě jsou značeny tlačenou značkou. Zvláště ve stolním porcelánu má porcelánka specifický tak zvaný **naturalistický styl**. Vyznačuje se zlatým okrajem a malbou květin. Hrničky jsou často ve tvaru okvětních lístků, ouška ve tvaru koňské nohy, úchyty na pokličkách ve tvaru koruny, terina stojí na sloních nožkách. Tyto absurdní prvky odráží anglický vkus té doby. V roce 1830 porcelánka získala zakázku od anglického krále Viléma IV. Porcelánka však nedokázala být dlouhodobě úspěšná a v roce 1842 musela zastavit výrobu. Značkou porcelánky je heraldický znak markýze z Rockinghamu nebo jméno vlastníka Brameld. Značka je obvykle vyvedena červeně.

Značka Rockinghamu (Brameld) 1.pol.19.stol.:

BRAMELD

Miles Mason (1802-2.pol.19.stol.)

M. Mason byl původně **prodejcem čínského porcelánu**, ale v roce 1802 zakládá vlastní porcelánku ve **Staffordshire** ve městě Lane Delph. Porcelánka se zaměřuje na levný jídelní porcelán anglického stylu. Objevuje se modrobílý tištěný dekór s vrbovým vzorem a podobně. Produkce je poměrně velká a tlačená značka M.Mason se vyskytuje u anglických talířů

Porcelán

s **modrým potiskem** poměrně hojně. Po roce 1813 Mason vyrábí též Ironstone – zvláštní druh kameniny.

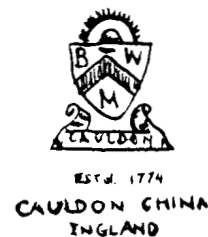
Značka Mason tlačená kolem pol. 19. stol.:

M.MASON

Couldon Place (Ridgway) (1808-1904)

Rodina **Ridgway** založila ve Staffordshire (Shelton) postupně několik porcelánek. Nejstarší z nich je Couldon Place. Porcelánka zpočátku vyráběla porcelán malovaný květinami a krajinami. Malba byla prováděna i barevně, ale umělecká hodnota není příliš vysoká. Později porcelánka přechází na tisk. Vyrábí především stolní porcelán a dnes patří k málo ceněným porcelánkám. Porcelánka se proslavila modrobílým tištěným vzorem „**krásy Ameriky**“, který se vyvážel do USA.

Značky porcelánek Ridgway:

Další porcelánky ze Staffordshire

Kraj Staffordshire byl v 19. století proslulý výrobou porcelánu. Pracovalo zde mnoho drobných porcelánek. Vyrábí se zde typický anglický porcelán s modrobílým potiskem, ale vznikají zde i naprosto typické anglické **figurky zvířat**. Místní figurky měly největší rozmach kolem roku 1840. Figurky jsou provedeny často v naivním stylu jedná o psy jako pudl, kokršpaněl nebo o ovce ..... Typické jsou rovněž modely anglických domů. Tyto figurky se dnes poměrně cení a proto se zejména v Asii vyrábí jejich levné kopie. Jistým problémem je to, že jak originály tak kopie nejsou značeny. Staré figurky jsou však vyrobeny z jiného hmoty než kopie. Originály těchto zvířecích figurek mají cenu nad 20.000,- Kč zatímco kopie jsou minimálně 10x levnější. Nejznámější staffordshirské porcelánky s touto produkcí jsou **Samuel Alock (Burslem)** a **J. & R. Lloyd (Shelton)**.

7.3.5 Dánsko

Dánský porcelán má tradici od konce 18. století a jeho výroba se soustředí do hlavního města Kodaně. Královská porcelánka má od počátku vlastní dekory zejména na stolním porcelánu.

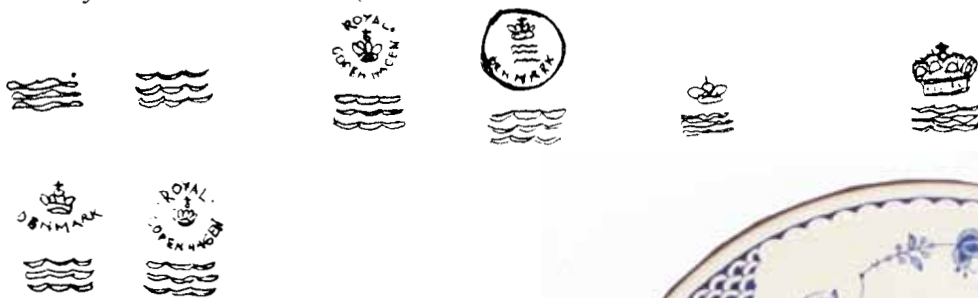
Porcelán

Jedná se například o květinový dekor v podglazurní modři, který je dnes napodobován i jinými porcelánkami nebo o slavný květinový servis „Flora Danica“. Největší slávu však dánský porcelán získává na konci 19.století, kdy se zde vytvořila barevná podglazurní malba. Malují se zejména vázy květinovým dekorem, ale i figurky v duchu secese art deca. Tento styl lze dnes bez nadsázky nazvat **kodaňským stylem**, který zejména ovlivnil moderní německý porcelán (Rosenthal) a španělský porcelán (Lladro).

Královská Kodaň (Royal Copenhagen) (1760-dodnes)

Porcelánka se stává známější až na konci 18.století. Zpočátku napodobuje Míšeň, ale brzy přichází s vlastními dekory. V té době vzniká kodaňský **slaměnkový dekor** v podglazurní modři a **Flora Danica**. Tento servis se vyznačuje barvou malbou na glazuře dánských květin vždy s příslušným latinským názvem na dně jednotlivých kusů a je velmi ceněn a oblíben i dnes. Samozřejmě oba tyto dekory vyrábí kodaňská porcelánka dodnes. Na konci 19.století se vytváří tak zvaný **kodaňský styl**, který se vyznačuje barevnou podglazurní malbou. Objevují se vázy a sochy v duchu secese takto malovány. Populární zvláště v období art deco jsou kodaňská zvířátka. Populárními figurkami z té doby jsou postavičky kodaňských satyrů, ať se zvířátka nebo bez nich. Původní dekory kodaňských postaviček se kvůli jejich popularitě dostávají do obnovené produkce od poloviny 60.let 20.století. Ceny drobných zvířátek se dnes pohybují od 3.000,- do 5.000,- Kč. Populární satyři přesahují cenově 10.000,- Kč. Větší sousoší stojí i přes 50.000,- Kč. Malé vázičky mají cenu mezi 2.000,- a 5.000,- Kč. Velké vázy mohou mít cenu i 25.000,- Kč. Populární jsou rovněž popelníky s kraby. Dalším populárním artiklem porcelánky jsou vánoční talíře s datem v podglazurní modři. Značkou porcelánky jsou tři vlnky nad sebou v podglazurní modři. Tato značka se používá od roku 1775.

Značky královské Kodaně (1760-dodnes):

Kodaňský talíř - slaměnkový dekor:

Porcelán

Kodaňský popelník:

Kodaňské figurky:

Kodaň (Bing & Grøndahl) (1853-dodnes)

Porcelánka, která těží ze slávy královské Kodaně. Vyrábí podobný sortiment a osvojila si kodaňský styl. Používá značku tři věže s písmeny B & G. Cenově se příliš v současné produkci neodlišují od královské porcelánky.

Značky druhé kodaňské porcelánky (1853-dodnes):

Porcelán

Soška opice, kodaňská porcelánka B a G:

Ze severských porcelánek je třeba ještě jmenovat **švédský Gustavsberg (1822-dodnes)**, který používá značku kotvy. Porcelánka sídlí ve Stockholmu, v minulosti napodobovala anglický styl porcelánu (modrý tištěný dekor), dnes moderní porcelán s prvky kodaňského stylu.

Tištěné značky Gustavsberg (1822-dodnes):

7.3.6 Španělsko

Španělsko se v minulosti proslavilo spíše výrobou majoliky s bílou ciničitou glazurou. Tato tradice se udržuje samozřejmě i dnes. Tradiční oblastí výroby *španělské* majoliky je okolí města Valencie, ale několik menších středisek výroby majoliky můžeme nalézt i jinde, například v Andalusii. Ve Španělsku pracuje od konce 18. století několik porcelánek, které ovšem mají spíše regionální význam a dnes se na trhu příliš nevyskytují. Výroba porcelánu se od konce 19. století soustředila v oblasti Valencie. Významná porcelánka, dnes napodobovaná i jinými porcelánkami, nejen ve Španělsku, vznikla až v polovině 20. století a nese název podle svých zakladatelů Lladró.

Lladró (1953-dodnes)

Snad jediná světově uznávaná porcelánka, která vznikla až v 2. polovině 20. století. Porcelánku založili v roce 1953 tři bratři Lladró. Byla to zpočátku spíše umělecká dílna založená nedaleko Valencie, ale dnes tato porcelánka zaměstnává přes 2.000 zaměstnanců a export je určen do 130 zemí, tato porcelánka má dokonce obchod i v Praze 1 v Michalské ulici. Lladró zpočátku vytvářelo historické repliky, ale později se zde vytvořil svěbytný styl,

Porcelán

který ovšem zcela jednoznačně vychází ze stylu kodaňského. Používá podglazurní malbu na figurálním porcelánu. Barvy rovněž působí chladně zastřeně. Volba námětů je však jiná než u Kodaně. Nevytváří se obvykle figurky zvířat, hlavním námětem jsou romantické postavy, postavy denního života, pohádkové bytosti, vše v sentimentálním duchu. Od roku 1985 existuje klub sběratelů Lladró, který má dnes asi 30.000 členů. Figurky Lladró sbírá i španělský král, herci Paul Newman, Michael Douglas, tenistka Martina Navrátilová. Populárním sběratelským kusem je vždy figurka roku. Cenově figurky Lladró dnes stojí stejně vysoko jako současná Kodaň nebo Rosenthal. Figurky Lladró dnes hojně napodobují zvláště jiné španělské porcelánky.

Značka Lladró (1953-dodnes):

7.3.7 Belgie

Kromě porcelánky v Turnay vzniklo na konci 18. století několik porcelánek i v Bruselu. Belgické porcelánky trpěly neustálým územním dělením. Belgie byla v 18. století součástí Francie po získání samostatnosti belgické porcelánky jako Turnay ztratily odbytiště a zanikly.

Demeuldre (Brusel) (1832-dodnes)

porcelánka

Jen jediná pracuje v Belgii dodnes, jedná se o **Demeuldre**. Tato porcelánka byla založena až v roce 1832 a soustředí se na výrobu nádobí a dekorativních váz ve francouzském stylu. Některé kusy jsou velmi kvalitně malovány. Novější kusy jsou na starožitnickém trhu. Porcelánka používala zejména tištěné značky.

Značky od roku 1832:

7.3.8 Německo

Německo zaujímá od svého počátku nejvýznamnější místo ve výrobě evropského porcelánu a to platí dodnes. Kolébkou Evropského porcelánu je **Sasko (Míšeň a Drážďany)**, později se stává významným výrobcem i **Durynsko (Volkstedt-Rudolstadt)**, ve výrobě moderního porcelánu v Německu dominuje **Bavorsko**, především oblast kolem města **Selb (Rosenthal)**. Nejstarší Bavorskou porcelánkou je Nymphenburg. Tyto tři spolkové země jsou ve výrobě porcelánu v Německu nejvýznamnější. Řada významných porcelánek se však zvláště

Porcelán

v minulosti nacházela téměř na celém území Německa. Jednotliví němečtí vládcové se zvláště v 2. polovině 18. století předháněli ve výrobě porcelánu. **Tvrký evropský porcelán** vznikl v Sasku díky Johanu Friedrichovi **Böttgerovi**, který vyšel z díla významného chemika Ehrenfrieda von Tschirnhausen. První evropský porcelán se objevil v roce 1710. Böttger byl vězněm saského vévody Augusta Silného, ten si celý objev přivlastnil a založil porcelánku v **Míšni**, která leží asi 12 kilometrů od Drážďan. Míšeňský porcelán svou kvalitou předstihl čínský. August Silný necítil potřebu jen kopírovat čínské vzory, malíři Städler a Herold začali používat v malbě evropské květiny a krajiny. Ve 30. a 40. letech 18. století porcelánku nejvíce proslavil svými figurkami Joachim Kändler. Žádné sochařské výtvořiny neměly nikdy takový vliv a nebyly tolik kopírovány jako tyto. Snaha o získání míšeňského tajemství se v Německu stala posedlostí. První toto tajemství odhalil **Claudius Paquier**, který v roce 1718 zakládá porcelánku ve **Vídni**. Výrobu mu umožnil bývalý zaměstnanec Míšeň Samuel Stolzel. Podobným způsobem se znalost porcelánu šířila po celém Německu. Vznikají **porcelánky v Höchstu, Frankenthalu, Nympenburgu, Ludwigsburgu, Berlíně, Fürtenbergu a další**. Tyto první německé porcelánky byly značně ovlivněny Míšni a používaly často zmatené značení, jenž mělo Míšeň připomínat. Německý porcelán tvoří především v duchu rokoka. Je zajímavé jak byl německý porcelán populární nejen v Německu, ale i v mnohem v té době vyspělejší Anglii, a Francii. Zvláště v Anglii se dodnes nachází na starožitnickém trhu starý německý porcelán. V 19. století se vyvinul v okolí Drážďan styl vycházející z Míšeň, který se dnes souhrnně nazývá **drážďanský styl**. Tento styl se vyznačuje velikými dekorativními kusy (svícny, mísami na nohách, žardiniérami) vytvořenými v duchu Míšeň 18. století. Námětem jsou často cupidi, nechybí květinová výzdoba. Vázy jsou malovány výjevy v duchu Míšeň 18. století (galantní výjevy). Drážďanský styl žije dodnes a v jeho duchu pracují stále některé drážďanské a durynské porcelánky Míšeň nevýjimaje. Nový vzestup německého porcelánu nastal v secesi a art decu, kdy svébytný styl vytvořila porcelánka **Rosenthal**. Jedná se o vynikající figurky a hrníčky s potiskem v duchu secese a art deco.

Nejstarší německé porcelánky

Nejstarší německé porcelánky tvořív 18. století, jsou obvykle zakládány místními vládci a většinou na konci 18. století zanikají, protože nejsou komerčně úspěšné. Většina z nich vychází ze stylu Míšeň

Sasko

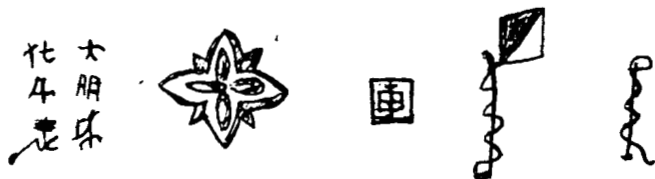
Německé Sasko se stalo kolébkou evropského porcelánu. V centru tohoto dění leží hlavní město Saska Drážďany. Továrna v Míšni se nachází jen ve vzdálenosti několika kilometrů od Drážďan. V této oblasti se vyvinul způsob zpracování porcelánu, který dnes nazýváme **drážďanský styl**. Hlavním protagonistou tohoto stylu je samozřejmě Míšeň, ale i Drážďany se na jeho vývoji podílely. V Drážďanech již od 18. století vznikají dílny, které se zabývají malováním bílého míšeňského porcelánu, především druhé a nižší jakosti. Později v 19. století vznikají i první porcelánky v Drážďanech.

Porcelán

Míšeň (1710-dodnes)

Počátky míšeňské porcelánky lze sledovat z deníku prvního ředitele porcelánky **Böttgera**. Böttger však vděčí za svůj vynález fyzikovi a chemikovi **Tschirnhausovi**. Tomuto významnému německému vědci (členovi francouzské akademie věd), dělal Böttger pouze asistenta. V roce 1707 byla vyrobena červená kamenina a jaspisový porcelán. Tato ranná míšeňská kamenina se samozřejmě na trhu nevyskytuje, je broušena do faset jako sklo a najdeme ji dnes pouze v muzeích. Tschirnhaus zemřel v roce 1708 a v témže roce byl v Míšni poprvé vypálen bílý evropský porcelán. V roce 1709 byl bílý evropský porcelán patentován a v roce 1710 založena porcelánka v Míšni. Míšeň má zpočátku problém s malbou porcelánu a vyrábí hlavně porcelán bílý. Raný míšeňský porcelán se často maluje jinde a mnohdy pouze za studena. Böttger se postupně stává pro porcelánku brzdou, to přiměje jeho asistenta Samuela Stolzela, aby odešel do Vídně. Böttger v porcelánce působí až do své smrti v roce 1719, ale pod jeho vedením se porcelánka zmožila jen na napodobování starých asijských vzorů. Období **1710-1719** se dnes v Míšni nazývá **obdobím böttgerovým**. Po Böttgerově smrti se Stolzel vrací do Míšně a přivede sebou **malíře a chemika J.G. Herolda**, který pro Míšeň konečně vyvinul paletu jasných emailových barev. Herold přišel do Míšně v roce 1723. Následující období v letech **1723-1735** se dnes v Míšni nazývá **heroldovým obdobím**. Herold byl schopný malíř, na porcelán maloval sám nebo dělal vzory jiným malířům. Prováděl malbu evropských krajin. Jeho žáci vytváří i jiné vzory jako německé květny a hmyz (J.G. Klinger). Míšeňská malba na porcelánu se pak kopíruje po celé Evropě. **Figurky** se zpočátku v Míšni vyrábí jen bílé a na jejich vzniku se podílí J.G. Kirchner.

Čínské značky Míšně (1710-1711)

Značky Míšně (1723-1730)

K. P. M.

K. P. M.

Značky Míšně (1730-1763)

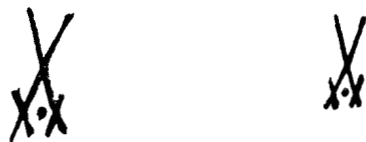

Brzy se v Míšni asi v roce 1724 objevuje mimořádný umělec **Johann Joachim Kändler** (1706-1775), který začíná vytvářet figurky představující svaté, alegorické postavy, žánrové výjevy prodavačů, zahradníků i harlekýny. V roce 1731 se Kändler stal hlavním modelérem v Míšni. Období **1731-1763** se nazývá v Míšni **obdobím kändlerovým**. Figurky jsou malovány jasnými emailovými barvami, i když se nechávají i figurky bílé, aby se předvedla krása bílého porcelánu. Kändler navrhuje figurky ve skupinách. Nejčastěji se jedná o pár on a ona. Existují i větší skupiny, jmenujme například alegorie: 4 roční období, 7 múz, alegorie

Porcelán

světadílů. Největší skupinou je opičí kapela, která má 26 figur včetně dirigenta. Opičí kapela byla velmi populární a byla několikrát modelována i v Míšni. Toto téma je napodobováno i durynskými porcelánkami. V anglickém Derby vznikla psí kapela inspirovaná míšeňským vzorem. Kändler má mnoho následovníků nejen v Míšni, ale po celé Evropě, mnozí z nich jsou však pouze kopisté. Kändlerovy modely se v Míšni vytváří opakovaně v sériích vždy po několika desítkách let. Kromě figurek se samozřejmě začínají vytvářet porcelánové jídelní servisy. Některé dekory z té doby se vytváří dodnes. Jedná se o květinové dekory nebo např. dračí servis, který byl zhotoven podle japonského vzoru již v roce 1730. Servis byl zhotoven pro Augusta Silného s červenými draky. Později se objevují draci různých barev, ale červená je až do roku 1918 určena pro královský dvůr. Cibulový porcelán malovaný podglazurní modří se vytváří po roce 1740 podle čínských vzorů. Cibulový vzor je snad nejvíce napodobovaným míšeňským dekorem vůbec. V Čechách ho nejdéle vyrábí Dubí. Originální míšeňský cibulový vzor se vyznačuje mimo jiné tím, že v dekoru se nachází značka zkříženým mečů. V roce 1733 August Silný umírá, řízení továrny se ujímá hrabě Sulkovský a později hrabě **Heinrich von Brühl**, který si od Kaendlera nechává zhotovit mimo jiné tak zvaný labutí servis nebo slavnou sochu jeho krejčího, sedícího na kozlu. O významu porcelánky svědčí to, že jejím řízením byli králem Friedrichem Augustem II. pověřeni výše uvedení sasští ministerští předsedové. V první polovině 18. století nemá Míšeň vážnějšího konkurenta a vyváží nejen do celé Evropy, ale i do Turecka. Situace se mění za Sedmileté války v letech (1756-63), kdy je Sasko pohlceno Pruskem. Míšeňská porcelánka se dostala do rukou pruského krále Friedricha Velikého, ten sice řadu nejlepších dělníků převede do své berlínské porcelánky, ale Míšeň se snaží podpořit i vlastními zakázkami. Míšeňská porcelánka v 70. letech 18. století začíná ztrácet svojí jedinečnost. Míšeňská porcelánka užívá od roku 1722 **značku zkřížených mečů** a provádí se podglazurní modří. Dno je zpočátku v 1. polovině 18. století neglazované plocha značek se provádí na soklu sošek. Na dnešní poměry je malá a někdy ji můžeme i přehlédnout. O něco později v 2. polovině 18. století se glazuje již na dně, značka je však často díky špatné glazuře rozpitá. Značky KPM a AR (Augustus Rex) jsou u Míšně výjimečné a v 19. a 20. století jsou užívány jinými porcelánkami, aby zmátly sběratele. V tak zvaném **akademickém období** v letech **1763-1774** se užívala tečka mezi držadly mečů. V tomto období pracuje ještě i Kändler, který umírá v roce 1775. V akademickém období a po něm se začíná prosazovat klasicismus. Na figurkách se objevují francouzské vysvětlující nápisy. Sokly figurek jsou někdy mramorované. V tomto období vznikají amorové se srdci, v té době dokonce v Míšni působilí francouzští modeléři.

Značka akademického období s tečkou mezi držadly mečů (1763-1774)

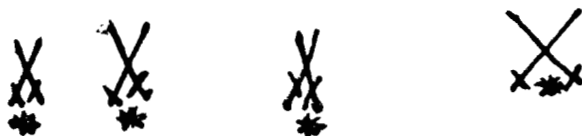

V roce 1774 se stal ředitelem porcelánky hrabě **Marcolini** a byl zde až do roku 1813. Toto období bylo pro Míšeň ekonomicky nejobtížnější především díky napoleonským válkám. V roce 1810 se dokonce hovoří o ukončení výroby porcelánu v Míšni. V tomto období nahradila tečku mezi držadly mečů hvězdička. V Míšni se v tomto období vyrábí též biskvitový porcelán po vzoru Sévres. Značka mečů v biskvitu je tlačena. Biskvit je v Míšni

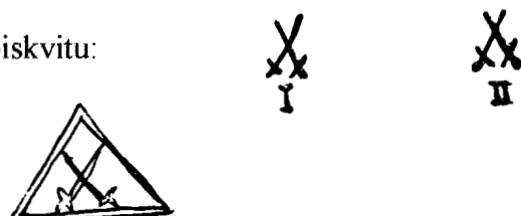
Porcelán

dále vyrábě i mnohem později, zvláště v období před 2.světovou válkou, kdy byl v Německu populární.

Značka Marcolini ho období s hvězdičkou mezi držadly mečů (1774-1813):

Značka Míšeň na biskvitu:

Sousoší Míšeň z počátku 20.století podle modelu z 18.století:

Přestože v minulosti považovali sběratelé Marcoliniho období za poslední originální, dnes se většina českých sběratelů soustředí na figurky a porcelán ze století 19. Je to způsobeno zejména tím, že laik lépe tento porcelán identifikuje podle přehledného způsobu značení. Originální modely vznikají nakonec i v 19.století. V období biedermeieru vzniká v Míšni například servis s zelenými listy břečťanu pod glazurou, tento dekor je hojně napodobován

Porcelán

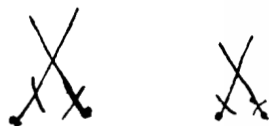
jinými porcelánkami. Kolem roku 1830 se objevuje značení, kde rukojeti mečů jsou protaženy.

Značka Míšně kolem roku 1830:

Od roku 1851 se značka mečů odlišuje tečkou na rukojetích, tento typ značky se udržuje až do roku 1924. Někdy je toto rozšíření viditelnější než jindy, protože značka byla samozřejmě ručně malovaná. Kolem poloviny 19.století v Míšni vznikají přezdobené vázy zcela pokryté plastickými květy, které se nazývají „sněhové koule“. Tento typ dekoru byl hojně napodobován zejména v Anglii, kde byl populární.

Značka s kulovitým rozšířením na rukojetích mečů (1851-1924):

Váza Míšeň z počátku 20.století:

Od roku 1924 jsou rukojeti opět hladké, ale objevuje se tečka mezi hroty mečů, toto značení pokračuje až do roku 1934:

Značka s tečkou mezi hroty mečů (1924-1934):

Porcelán

Hrníček s podšálkem Míšeň, art deco 30. léta 20. století:

Od 30. let 20. století jsou meče zvláštním způsobem prohnuty tak že, kdyby pokračovaly, ostří by se setkala. Po 2. světové válce se k mečům umísťuje čárka, která může být na různých místech. Zhruba od roku 1960 se u zboží na export používá nápis Meissen pod meči.

Značka s prohnutými meči z předválečného období:

Značka s čárkami po 2. světové válce:

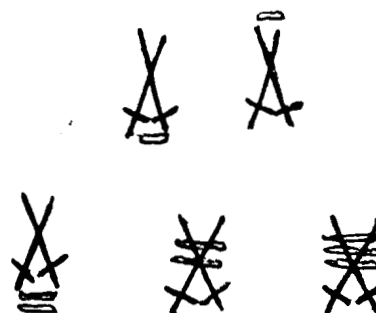

Značka s nápisem Meissen po roce 1960:

V Míšni se malovaly jen perfektní kusy, zbytek se prodával nemalovaný nezávislým dekoratérům, jakým byl například Wolfsohn v Drážďanech. V Míšni tento **vadný porcelán** označili tak, že značku mečů uprostřed přebrousili čárkou nebo více čárkami. Čím více čárek tím horší kvalita. Na toto označení je třeba dávat pozor, protože domácí malíři obvykle nedosahovali kvality Míšně.

Značka Míšně přebroušená čárkami, II. a nižší jakost:

Systém dalšího značení měl snahu odlišit Míšeň od padělků. Sošky jsou v 1. polovině 18. století značeny jinak než dnes. Dno těchto výrobků je ploché bez glazury, ve dně se

Porcelán

objevují velké technologické otvory. Podglazurní modř se nedá aplikovat na dno protože není glazura, značí se z boku na soklu figury. Meče směřují figurám hroty do obličejů. Staré modely mají ve dně někdy značky ve formě tlačných čárek, teček atd., které mohou označovat modeléry, formíře. Od 30. let 18.století se na míšeňských výrobcích objevují kromě malované značky též **čísla označující model**. Od roku 1731-1764 jsou čísla modelů do 3051. Rané modely do roku 1763 nemusí mít vždy vytlačené číslo modelu. Pozdější modely mají vyškrábané číslo modelu vždy a jakýkoliv kus bez označení modelu vzbuzuje velkou pochybnost. Po roce 1764 se užívají písmena abecedy ve spojení s čísly A.1 až A.100. V roce 1853 se objevuje číslo Z.100, a pak se číslovají modely znovu od A.101. Modely jsou číslovány nově až do 200 (A101-A200). Tyto čísla jsou vyškrábána. Přibližné datové určení jednotlivých modelů od roku 1765 je toto:

Číslo modelu	Období
A.1 až A.100	1765
B.1 až B.100	1766-67
C.1 až C.100	1768-70
D.1 až D.100	1770-71
E.1 až E.60	1772-74
E.60 až E.100	1774-76
F.1 až F.100	1776-78
G.1 až G.100	1779-81
H.1 až H.100	1782-85
J.1 až J.100	1787-89
K.1 až K.100	1789-95
L.1 až L.100	1795-1805
M.1 až M.100	1805-13
N.1 až N.100	1813-18
O.1 až O.100	1818-21
P.1 až P.100	1822-25
Q.1 až Q.100	1825-27
R.1 až R.100	1827-29
S.1 až S.100	1829-31
T.1 až T.183	1831-33
U.1 až U.100	1833-34
V.1 až V.100	1834-35
W.1 až W.100	1836-42
X.1 až X.100	1843-47
Y.1 až Y.100	1847-49
Z.1 až Z.100	1849-50

Po roce 1850 se znovu začíná u nově vytvořených modelů od A ovšem číslování se od 101 do 200:

Číslo modelu	Období
A.101 až A.200	1850-53
B.101 až B.200	1853-55
C.101 až C.200	1855-57
D.101 až D.200	1858-60
E.101 až E.200	1860-62

Porcelán

F.101 až F.200	1862-64
G.101 až G.200	1865-68
H.101 až H.200	1869-70
I.101 až I.200	1870-72
J.101 až J.200	1873-75
K.101 až K.200	1876-78
L.101 až L.200	1879-81
M.101 až M.200	1882-83
N.101 až N.200	1883-84
O.101 až O.200	1885-90
P.101 až P.200	1891-94
Q.101 až Q.200	1895-97
R.101 až R.200	1898-99
S.101 až S.200	1899-1902
T.184 až T.200	1900
U.101 až U.200	1904
V.101 až V.200	1904-05
W.101 až W.200	1905-06
X.101 až X.200	1906-08
Y.101 až Y.200	1908-09
Z.101 až Z.200	1909-10

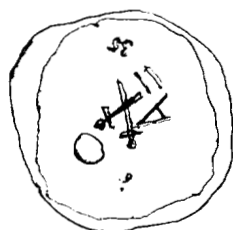
Od roku 1910 nová série začíná od A.201 až A.300, pak B.201 až B.300. Přesné datování figury podle čísla modelu je někdy složité, protože úspěšné modely s původními čísly se modelují, jak bylo řečeno, několikrát v různých dobách. Od 19.století se například znovu používají Kändlerovy modely, v tomto případě se používají původní čísla modelů např. 2030. Tyto staré modely se pak objevují nově po 50 nebo 100 letech. Kändlerovy modely všeobecně se často nechávají rozeznat i podle růžiček na soklu sošek. Původní Kändlerovy figurky neměly glazované dno a značka zkřížených mečů se nacházela na hranách. Od 2. poloviny 18.století jsou figury glazovány i na dně až na hrany. Podglazurní značka se proto objevuje na dně. Od počátku 19. století se ve dně nevyskytují velké technologické otvory a dno je z větší části glazováno. Figurky z první poloviny 19.století jsou obvykle kvalitněji provedeny než z 2.poloviny 19.století, kdy dochází k zjednodušení. Starší figurky jsou obvykle těžší než novější. Stáří figurky se nechá určit podle zlata. Do roku 1833 je zlato na figurkách matové potom již lesklé. Jak je vidět, **technologické provedení** je nejlepším vodítkem, pro určování stáří figur.

Dno míšeňské figury z 1.poloviny 18.století není glazované, ^{je}rovné, ve dně ^{je}velký technologický otvor, modrá značka mečů se objevuje na soklu sochy pod glazurou:

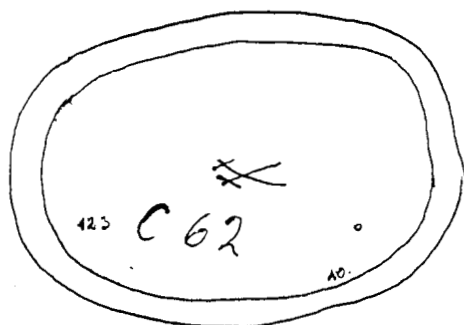

Porcelán

Dno míšeňské figury 2.polovina 18.století: dno je již glazované dovnitř vyduté s nerovným neglazovaným okrajem, značka mečů a čísla již na dně pod glazurou, velký technologický otvor :

Dno míšeňské figury 19.století: glazované dno dovnitř vyduté, pravidelné neglazované okraje, všechny 4 znaky Míšeň na dně, malý technologický otvor:

V Marcolinyho období se objevuje **malované číslo malíře**. Malíři se značí jen malovaným číslem na glazuře. Jména malířů se objevují v minulosti jen výjimečně, především proto, aby se nevyzrazovala. Značka se provádí barvou, kterou malíř maluje naposledy, obvykle se jedná o zlatou.

V 19. století se pak objevují všechny **4 znaky Míšeň**:

1. **značka zkřížených mečů** v podglazurní modři,
2. **číslo modelu** obvykle vyškrábané (B 99).
3. vytlačená (ražená) značka označující **kolikátý kus z formy**, čím nižší číslo tím lepší kvalita. Do roku 1833 se vyrábí z jedné formy **100 odlitků od roku 1833 pak 200 odlitků**.
4. **značka malíře** malována na glazuře je provedena barvou, kterou malíř maluje jako poslední velmi často zlatou. Značka malíře se nevyskytuje vždy. Všechny značky jsou provedeny na dně.

Jiné značky Míšeň jsou vzácné a pocházejí obvykle z ranného období. V roce 1723 Míšeň značí podglazurní modří písmena K.P.M., v letech 1710-1736 se používala modrá podglazurní značka AR (Augustus Rex) na vzácné kusy nebo dary. Čínské značky se objevují v letech 1710-21. Značka papírového draka se objevuje kolem roku 1722, někdy jen jeho ocas pravděpodobně pro vývoz do Turecka, zkřížené meče Turkům vadí, protože připomínají symbol kříže. Mečové **značky na biskvitu jsou vtlačovány**, protože nelze uplatnit podglazurní modř, to samozřejmě platí pro značku mečů. Vedle tradičního designu Míšeň reaguje na změnu stylů. V secesi se objevují secesní dekory, v art decu se vyrábí bílé sošky zvířat. Od roku 1913 v Míšni působil významný modelér Paul Schoyrich, jehož tvorba vrcholí v období art deco. Ačkoliv art decové období mnozí považují za méně významné, některé figury jsou velmi ceněny, například figurky ze série ruského baletu. Hlavní výrobu však stále tvoří staré modely, protože je zákazníci preferují. Stále opakovaně se vyrábí některé Kändlerovy modely, staré dekory servisů. **Cenové relace** figurek jsou asi tyto: malá figurka 15

Porcelán

cm vysoká z 19. století se prodává kolem 20.000,- Kč. Sousoší z téhož období o výšce 30 cm od 40.000,- Kč výše, lepší sousoší nad 100.000,- Kč. Míšeňské hodiny z téhož období stojí 250.000,- Kč. Kändlerovy figurky z 18.století mají cenu kolem 350.000,- Kč. Servisy kávové pro 6 osob z konce 19.století a 20. století s květinovým dekorem stojí kolem 20.000,- Kč. Míšeňský hrníček s květinovým dekorem z 20. století stojí 3 až 4 tisíce. Současné výrobky nejsou levnější, protože obsahují velké množství ruční práce. Na závěr si ukažme některé značky porcelánek, jenž napodobují značku Míšeň.

Značky napodobující značky Míšeň v 18.století:

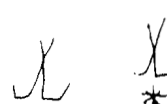
Volkstedt-Rudolstadt

Ilmenou

Wallendorf

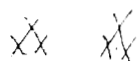
Limbach

Weep(Holandsko)

Tourney

Nymphenburg

Worcester

Gardner (Moskva)

Bristol

Derby

Značky napodobující značky Míšeň v 19.století:

Volkstedt-Rudolstadt

Potchappel (Drážďany)

Porcelain de Paris
(Paříž)

Slavkov

Samson (Paříž)

Paříž

Loket (Čechy)

Helena Wolfsohn (Drážďany)

Tiefenfurt (Slezko)

Porcelán

Druhá míšeňská porcelánka (1864-

V roce 1864 vznikla v Míšni druhá porcelánka. Tato porcelánka však nemá vysoké umělecké ambice a soustředí se na výrobu stolního porcelánu s cibulovým vzorem. Cibulový vzor se vyrábí v dohodě se státní míšeňskou porcelánkou, která výrobou cibulového porcelánu neuspokojuje poptávku trhu. Cibulový vzor se v Míšni vyrábí už od roku 1740, kdy se zde zdokonalilo zdobení podglazurní modří. Cibulový dekor vycházel z čínských vzorů a měl původně zobrazovat poupata pivoňek (čínská císařská květina). Od 2. poloviny 19. století se cibulový vzor vyrábí i v Dubí (dříve Eichwald). Dnes cibulový vzor vytváří mimo jiné i porcelánka v Klášterci na Ohři (Thun) a německý Hutschenreuter.

Značka II. míšeňské porcelánky:

Helena Wolfsohn (Drážďany)

Jedná se původně o dekorátorskou dílnu Wolfsohn, která maluje po několik generací bílý míšeňský porcelán. Porcelánka vznikla ve 40. letech 19. století a značí v letech 1842-1881 míšeňskou značkou AR (Augustus Rex), což jí později Míšeň zakázala. Porcelánka funguje až do 2. světové války, ale značí písmenem D (Drážďany). Vytváří i velké kusy porcelánu, včetně sousoší. Tato porcelánka byla populární zejména na anglickém trhu, protože měla poměrně dobrou kvalitu za přijatelnou cenu.

Míšeňská značka do roku 1882:

Sousoší kolem poloviny 19. století Helena Wolfsohn:

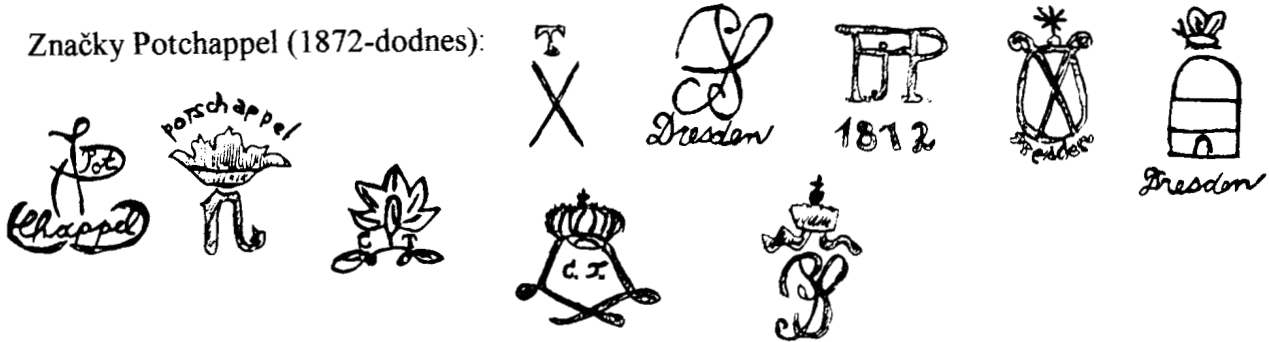

Porcelán

Potchappel (1870-dodnes) (Carl Thieme)

Potchappel je městečko nedaleko Drážďan. Vznikla zde porcelánka, která je známa po celém světě, protože její výrobky si vydobily poměrně velkou popularitu na trhu. Byla přitom založena až roku 1870 Carlem Thiemem. Jejich kvalita je dobrá za poměrně příznivou cenu. Potchappel je typickým zástupcem drážďanského stylu. Porcelánka vyrábí především figurální porcelán nejrůznějšího druhu, včetně velkých sousoší a svícňů v míšeňském, někdy i ve vídeňském duchu za výrazně nižší ceny. Inspirace Sévres je méně zřetelná, objevuje se však značka Potchappel, která připomíná značku Sévres. Objevují se i výrobky ve stylu Capodimonte. Do roku 1890 značka zkřížených čar s písmenem T nad nimi. Zvláště po roce 1900 se objevuje značka s nápisem Dresden. Objevují se i padělané značky, například Vídně.

Značky Potchappel (1872-dodnes):

Konzole na zeď Potchappel:

Porcelán

Další ^jněstarší německé porcelánky

Berlín (1763-dodnes)

Továrna byla zakoupena v roce 1763 pruským králem. Vznikla na základech starší berlínské porcelánky. Pruský král Friedrich Veliký po 7 leté válce obsadil Sasko a přivedl do Berlína zkušené dělníky z Míšeň. Značení porcelánu se provádí modrou značkou žezla pod glazurou. Friedrich miloval rokoko a květinovou výzdobu. Místo zdobení zlatem se často používala růžová. Rokokové figurky jsou vyráběny po vzoru Míšeň. V 19. století Berlín mění styl, je silně ovlivněn klasicismem, biedermeierem a přiklání se více k vídeňskému stylu. Specialitou berlínské porcelánky se staly **malby vedut** (zvláště pamětihodností Berlína) a krajiny. Malba se provádí zejména na šálcích a talířích, ale objevují se i velké vázy a **plakety**. Plakety jsou malovány na porcelánových panelech. Dobré plakety mají cenu jako drahé obrazy a visí v galeriích. Plakety jsou často i signovány. Námětem jsou často obrazy starých mistrů jako je Raffael atd. Plakety jsou obvykle značeny tlačenou značkou KPM. Plakety se vyrábí až do 30. let 20. století. Plakety vyrábí i Míšeň a Vídeň v 19. století, ale tyto plakety jsou méně časté než berlínské. Na trhu se dnes objevují plakety z Asie provedené pouhým tiskem. Další specialitou berlínské porcelánky jsou **lithofanie** neboli průhledné porcelánové plakety. Na první pohled se jedná o plastickou destičku z biskvitu, ale při prosvícení se objeví černobílý obrázek, který je plastický a je vytvořený různou tloušťkou porcelánu. Lithofanie se rovněž značí tlačenou značkou KPM. Lithofanie vytváří i jiné porcelánky, české nevyjímaje. Lithofanie se provádí někdy i ve dně šálků – při dopití je vidět ve dně obrázek. Ve 20. století tento efekt využívají japonské porcelánky (hlava gejši). Na konci 19. století se berlínská porcelánka dostává do hospodářských problémů a je nucena rozprodat zásoby bílého porcelánu k dekoraci. Tento porcelán s pravou značkou Berlína je dekorován zejména v Drážďanech. Padělků Berlína není příliš mnoho, objevují se výjimečně v Německu nebo v Paříži (Samson). Značku KPM používá též porcelánka ve Waldenburgu ve Slezsku. Kvalitní berlínská produkce se objevuje v době secese, kdy v tomto duchu vytváří velmi kvalitní a ceněné sochy Adolf Amberg. Ve druhé světové válce byla továrna zničena a v 50. letech 20. století **přestěhována do bavorského Selbu**. Figurky míšeňského typu mají cenu asi poloviční než míšeňské. Velké berlínské vázy a plakety však cenově dosahují cen několika stovek tisíc Kč.

Berlínské značky

Berlínská značka je královské žezlo provedené v podglazurní modři. Žezlo má různé tvary někdy připomíná jen čárku. Po roce 1870 je žezlo jakoby uprostřed přeškrtnuto krátkou čárkou. Značka KPM se používá od roku 1820. Používají se i jiné značky například pruský orel. Po přestěhování do bavorského Selbu se pod značku žezla dává písmeno S. Datového kódu se užívá až od roku 1901. Rok 1901 se značí tlačeným písmenem A a tak dále, tento způsob se uplatňuje až do roku 1926, kdy se přechází na řeckou abecedu:

Datová značka od roku 1901 do roku 1925:

Značka	Datum
A	1901
B	1902

Porcelán

C	1903
D	1904
E	1905
F	1906
G	1907
.....	1925

Berlínské značky malované modře pod glazurou od roku 1763 do pol.19.stol.:

Značky Berlína od pol.19.stol. do roku 1945:

Značky Berlína po roce 1945:

Slánka Berlin 2.pol.19.stol.:

Porcelán

Značky porcelánek napodobující značku královského Berlína:

Ilmenau - žezlo (Durynsko)

Waldenburg (Walbřich)

Schumann (Berlín)

Schiebe

Frankenthal (1755-1800)

Tato továrna patří k raným německým porcelánkám. Byla založena v roce 1755 faltskými kurfiřty. Pracuje po vzoru Mišně. Hospodářsky nebyla porcelánka příliš úspěšná, jednalo se o typický příklad snahy říšských kurfiřtů o vlastní porcelán. Některé velmi dobré figury později napodobuje Nymphenburg. Skutečný Frankenthal se na trhu téměř neobjevuje, existují i padělky této značky. Porcelánka od roku 1762 signuje písmeny CT přes sebe pod korunkou. Někdy též datace pomocí posledních číslic letopočtu jako Viden: 77 značí 1777.

Značky Frankenthalu (1755-1762):

Značky Frankenthalu (1762-1794) Carl Theodor

Značky Frankenthalu (1794-1799)

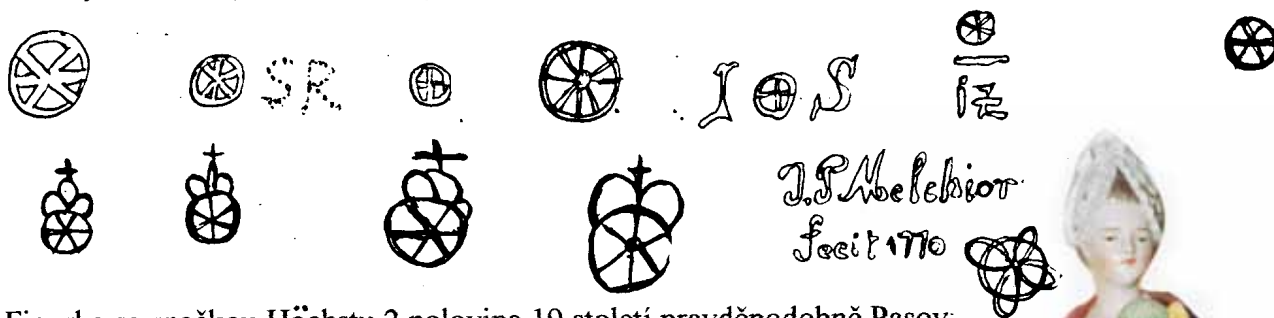
Höchst (1746-1798)

Jedná se o 2. nejstarší německou porcelánku hned po Mišni. Továrna byla založena za podpory mohučského kurfiřta. Höchst, respektive jeho značka, patří mezi nejvíce padělané porcelánky. Továrna byla založena v roce 1751 a vyrábí na svoji dobu velmi kvalitní porcelán. Höchst vytvořil řadu vynikajících modelů figurek, které později realizují jiné porcelánky, často i pod jeho značkou. Typickým znakem figurek Höchstu jsou oči malované jako hnědé skvrny. Malba figurek je velmi omezená, je zde snaha o zviditelnění bílých ploch, na podstavcích je tráva malovaná jen v náznacích. V porcelánce působil význačný modelér J.P. Melchior, který modeloval zejména pastýřské a mythologické scény. Významné jsou

Porcelán

figurky s dětskou tematikou. Ačkoliv porcelánka nebyla ve své době příliš finančně úspěšná, dnes je ceněna. Na trhu se ovšem objevují spíše padělky od jiných německých porcelánek z 19. století. Značkou Höchstu je kolo s korunkou použité ze znaku mohučského kurfiršta. Kromě značky malované modře pod glazurou se objevují signatury modelérů a malířů. Na figurkách se rovněž objevují technologická čísla. V 19. století napodobuje značku Höchstu hned několik porcelánek jedná se zejména o porcelánku v Dammu a Pasově.

Značky Höchstu (1746-1798) v podglazurní modři:

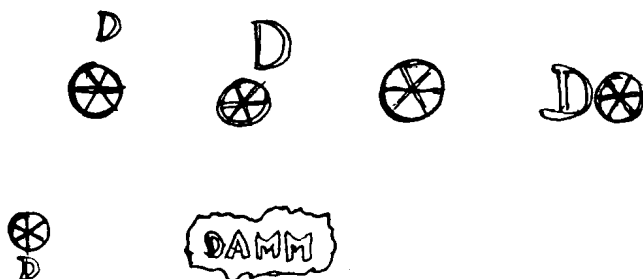
Figurka se značkou Höchstu, 2. polovina 19. století, pravděpodobně Pasov:

Damm (1827-1884)

Tato porcelánka nedaleko Bonnu žije ze zašlé slávy Höchstu. Používá nejen modely Höchstu, ale i jeho značku. Damm značí značkou Höchstu, ale někdy k ní přidává písmeno D.

Značky Damm (1827-1884) malované podglazurní modří:

Porcelán

Ludwigsburg (1759-1824) (1948-dodnes)

Jedná se o další ranou německou porcelánkou. Kvalitou své tvorby však za ostatními poněkud zaostává. Porcelán je obvykle špatně vypálený s šedohnědým nádechem. Pokud je porcelánka něčím zajímavá, pak miniaturními figurkami. Zajímavou tvorbu představují figurky inspirované baletem a divadlem. Porcelánka sice existuje až do roku 1824, od počátku 19. století je však výroba zcela zanedbatelná. Porcelánka působí za podpory württemberského vévody. Značkou Ludwigsburgu jsou iniciály místních vévodů nejčastěji dvě propletená C pod korunkou (1759-93), méně časté je L pod korunkou (1793-95) a WR pod korunkou (1816-24), méně používanou je značka erbu se třemi parohy. Značky jsou provedeny modře pod glazurou. Značka Ludwigsburgu se rovněž padělá. Od roku 1948 existuje v Ludwigsburgu nová porcelánka, která používá stejné značky jako původní porcelánka ovšem v tištěné podobě.

Značky Ludwigsburgu (1759-1824):

Značky nové porcelány v Ludwigsburgu tištěné po roce 1948:

Fürstenberg (1753-dodnes)

Raná německá porcelánka. Továrna patřila brunšvickému vévodovi, byla založena roku 1753 a jako jedna z mála pracuje dodnes. Na zrodu porcelánky se podíleli lidé z porcelánky v Höchstu. Zpočátku vyrábí velmi zajímavé figurky z italské komedie, sérii horníků při práci. Později se zaměřuje spíše na užitkový porcelán. V 19. století napodobuje Mišeň, někdy dokonce vyrábí i figurky včetně značky mečů. Napodobují se i velké vázy sévreského typu. Porcelán je velmi kvalitní, sněhově bílý. Na servisech se často objevují zlatem malované okraje. Malba květin je často doprovázena hmyzem. Porcelánka vyrábí dodnes, většinou však pouze kopíruje staré vzory. Značkou Fürstenbergu je písmeno F.

Značky Fürstenbergu od roku 1753 dodnes původní značky malované podglazurní modří pozdější značky tištěné, písmeno F doplněno korunkou a názvem Fürstenberg:

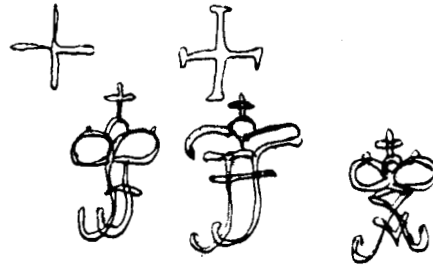

Porcelán

Fulda (1764-1789)

Malá porcelánka, která pracuje jen v poměrně krátkém období. Vytváří malé množství kvalitního porcelánu. Krásná malba především na porcelánových šálcích a vynikající rokokové figurky. Porcelánka známá i díky hojným padělkům této značky – zdvojenému F pod knížecí korunkou.

Značka Fulda (1764-1789):

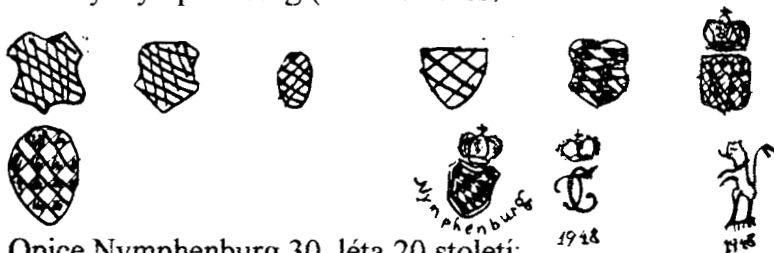
Bavorsko

V Bavorsku na přelomu 19. a 20. století začaly růst nové porcelánky Rosenthal, Katzhütte. Hlavním střediskem se stalo město Selb. Tyto porcelánky se proslavily především v době art deco. Nejstarší Bavorskou porcelánkou je však Nymphenburg.

Nymphenburg (1761-dodnes)

Jedná se o nejstarší bavorskou porcelánku. Továrnu zakládá princ Maxmilián Josef Bavorský v roce 1761. Továrna funguje v královském paláci v Nymphenburgu. Vytváří krásné servisy malované květinami. Vynikající figurky modeluje **Franz Anton Bustelli**-Švýcar, jehož talent je srovnatelný s Kändlerem. Vytváří mimo jiné náměty italské komedie, 16 figurek „Commedia dell'Arte“ je dnes mimořádně ceněno. Figurky jsou často prodávány nemalované a jsou kolorovány později. Později v porcelánce působí slavný modelér Höchstu J.P. Melchior, a proto se v Nymphenburgu objevují i modely podobné Höchstu. Znakem továrny je bavorský šachovnicový štít vtačený do hmoty. Značka je často velmi špatně čitelná. Výroba v 19. století není tak umělecky významná. Vytváří se kvalitní plakety, ale většinou spíše porcelán k běžnému použití, často i pouze bílý, určený k dekoraci jinde. Ve 20. století dochází k opětovnému použití Bustelliho forem, cena těchto novějších figurek se samozřejmě nemůže s originály srovnávat. Kromě kopií se vytváří sošky v duchu art deco, především zvířat. Porcelánka je dnes ceněna především v Bavorsku. Znakem porcelánky je bavorský štít většinou vtačován, ale někdy též tištěný.

Značky Nymphenburg (1761-dodnes):

Opice Nymphenburg 30. léta 20. století:

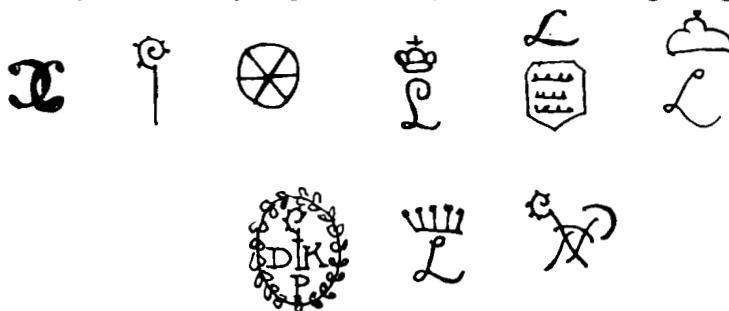

Porcelán

Pasov (Passau) (1840-1942)

Porcelánka se od svého vzniku zaměřila na napodobování slavnějších porcelánek. Rané figurky jsou vytvořeny z forem Hőchstu. Pasov značku Hőchstu i sám užíval. Napodobuje figurky i dalších zaniklých německých porcelánek, zejména Ludwigsburgu samozřejmě včetně jejich značek.

Značky:

Selb (Bavorsko)

Toto bavorské městečko je dnes hlavním střediskem výroby porcelánu v Německu. Místní výhodou je dostatek surovin k výrobě porcelánu. Po 2. světové válce se sem přestěhovala i berlínská porcelánka. Městečko však nejprve proslavily místní porcelánky, byl to zejména Rosenthal, Hutchenreuther, Heidreich & Co.

Rosenthal (1879-dodnes)

Rosenthal přinesl nový duch do německých porcelánek. Jeho tak zvaný **rosenthalský styl** vycházející z moderního kodaňského stylu, pracuje v duchu secese a později art deca. Chladná malba pod glazurou se doplňuje i teplejší malbou na glazuře. Jídelní a nápojové soupravy jsou obvykle zdobeny potiskem. Populární jsou květinové motivy. Některé servisy mají spodní okraj zdobený plastickými květy.

Váza Rosenthal s tištěnými květy a plastickým okrajem v podobě květů:

Porcelán

Některé výrobky jsou však dekorovány pouze podglazurními barvami. Objevují se však i jiné typy výrobků, některé servery jsou v rokokovém stylu atd. Moderní výrobky vychází z konstruktivismu, jsou minimálně zdobené abstraktním dekorem. Rosenthalský styl tak jak se vyvinul v první čtvrtině 20. století byl a je napodobován nejen Německu, ale i českými porcelánkami. Rosenthal umělecky ztvárňuje i porcelán zdobený pouhým potiskem, zvláště hrníčky s podšálkem (šapa) a vázy. Rosenthalské šálky jsou předmětem zájmu sběratelů a jejich ceny se pohybují od 500,- do 2.000,- Kč. Rosenthalské figurky moderního stylu přinesly nové sběratele figurálního porcelánu. Lidé začali sbírat různá zvířátka (ps, ptáky..). Kromě zvířat jsou častými náměty figur tanečnice, dívky, šaškové, puti. Ceny drobných zvířecích figurek začínají na 3.000,- Kč. Větší figurky zvířat stojí obvykle do 10.000,- Kč. Rarity, jako sošky Mickey Mouse, stojí přes 30.000,- Kč.

Rosenthalské figurky zvířat:

Lidské figury tanečnice stojí obvykle od 10.000,- do 20.000,- Kč. Výrazné rosenthalské figurky však mohou přesahovat i cenu 70.000,- Kč. To je například korejská tanečnice jejíž výška je 40 cm.

Porcelán

Rosenthalská tanečnice:

Některé úspěšné figurky jsou znovu modelovány pod stejným číslem (stojící králík), někdy se u těchto nových kopií objevuje značka „Rosenthal classic“. Nové kopie vznikají po roce 1961. Objevují se i padělky drahých rosethalských figurek, např. Mickey Mouse. Rosenthalská porcelánka se svými pobočkami dnes patří k největším podnikům svého druhu na světě. Méně úspěšná je v oblasti výroby skla. Pod Rosenthal dnes mimo jiné patří porcelánka Thomas v Ladnsthuhlu. Od roku 1948 pod ní spadá porcelánka Krisler, která byla po válce přestěhována ze slezského Walbrzychu (Waldenburgu), která byla v minulosti známa napodobováním berlínské značky i dnes používá značky KPM. **Systém značení jednotlivých modelů je číselný.** Na většině figurálního porcelánu se kromě značky a čísla objevuje i vtačené jméno modeléra. Tištěná značka s nápisem Rosenthal a růžemi je původně modrá podglazurní. V letech 1918 až 1924 se objevuje červená značka na glazuře. Dnes se značka provádí zeleně pod glazurou.

Rok	Čísla modelů
1910-1911	1-96
1912	97-191
1913	192-341
1914	342-408
1915	409-434
1916	435-444
1917	445-497
1918	498-532
1919	533-566
1920	567-589
1921	590-606
1922	607-525
1923	626-701
1924	702-753

Porcelán

1925	754-812
1926	813-902
1927	903-973
1928	974-1024
1929	1025-1079
1930	1080-1134
1931	1135-1148
1932	1149-1200
1933	1201-1260
1934	1261-1549
1935	1550-1580
1936	1581-1619
1937	1620-1677
1938	1678-1708
1939	1709-1732
1940	1733-1736
1941	1737-1746
1942-1943	1747-1755

V tomto období pro Rosenthal pracovali především tyto modeléři: Liebermann, Oppel, Himmelstoss, Holzer, Fleischmann, Fischer, Gsell, Zugel, Caasmann, Beyrer, Valentin, Langenmantel, Rauth, Diller, Harth, Marcuse, Schott, Boess, Wunderlich, Norvill, Kuster, Rosenthal, Modenhauer, Holzer, Defanti, Grath, Karner, Wendler, Limburg, Obermaier, Schliepstien, Tauschek, Wenck, Kittler, Zschabitz, Steger, Otto, Kraus, Metzger, Gaul, Winterfeldt, Schiffler, Weiss, Fritz, Moshage, Beyreuther, Klimsch, Fehrle, Feldtmann, Hussmann, Specht, Buchting, Krebs, Kaesbach, Schneider, Heidenreich. Rosenthal si svou nespornou uměleckou kvalitu udržoval vždy spoluprací s předními umělci.

Rosenthal závod Selb:

Značka Rosenthal 1891-1904:

Značka Rosenthal 1907:

Značka Rosenthal 1910-1935:

Značka Rosenthal 1934-1946:

Značka Rosenthal 1947-1948:

Značka Rosenthal 1949-1957:

Značka Rosenthal po roce 1957:

Značka Rosenthal „Classic“ 2. pol.20.stol.:

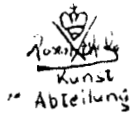

Porcelán

Rosenthal umělecká výroba (Kunst Abteilung) Selb:

1910-1914

1914

1934-1949

po roce 1957

Rosenthal závod Kronach:

Po roce 1901

kolem roku 1934

1938-1949

po roce 1957

Rosenthal závod Plossberg (Bahnhof):

1921-1933

1934-1942

1943-1952

1954-1957

po roce 1957

Rosenthal závod Plossberg (Bahnhof) keramika:

1931-1934

kolem roku 1935

1936-1941

Značky Thomas (1904-dodnes):

Značky Krisler dříve ve Waldenburgu (Walbrich) dnes v Landstuhlu (1831-dodnes) – původně imitovaly značku královského Berlína:

Původní značky Waldenburg (dnes Landstuhl) po roce 1831:

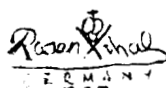

Porcelán

Rosenthal závod Landstuhlu
po roce 1957:

Rosenthal závod Kulm
po roce 1957:

Hutchenreuther (Selb) (1856-dodnes)

Tato jedna z prvních porcelánek založených v Selbu vyráběla zpočátku jen užitný porcelán a stolní nádobí. Umělecký porcelán jako figurky začala továrna vyrábět až od počátku 20.století. Na trhu se vyskytují především figurky stylu art deco dosti podobné rosenthalským. Vliv rosethalského stylu je zde jasně patrný. Figurky jsou kvalitní a cenově jsou jen mírně levnější než rosethalské kusy. Hutchenreuther je však ve 20.letech především významným výrobcem nádobí, v roce 1927 připojuje další porcelánky v oblasti a tento koncern zaměstnává 3.000 lidí. Součástí koncernu je dnes i původní továrna Hutchenreutherů v durynském Hohenbergu. Výrobky z té doby se vyznačují především abstraktními tištěnými dekory. Značka Hutchenreutheru je především tištěný lev s označením továrny.

Značky Hutchenreuther (Selb) (1856-dodnes):

Značky Hutchenreuther (Hohenberg v Durynsku) (1814-dodnes):

Heindrich&Co (Selb) (1896-dodnes)

Tato porcelánka v Selbu se zaměřuje téměř výhradně na výrobu stolního a technického porcelánu. Přestože nemá větší umělecké ambice funguje poměrně úspěšně až dodnes. Tištěná značka obsahuje písmena H& C.

Značky od roku 1896 dodnes:

Porcelán

Goebel (Hummel) (1879-dodnes)

Továrna v Ceslau u Coburgu (na rozhraní Bavorska a Durynska) vyrábí dekorační předměty z porcelánu a jemné kameniny. Továrna se proslavila **figurkami dětí** z jemné kameniny. Ve 30. letech se na pohledech a reklamách objevují karikatury dětí. Jedním z tvůrců těchto postaviček je **Berta Hummel** (1909-1946) později františkánská jeptiška Maria Innocentia. Tato malířka signuje své práce M.I. Hummel a kromě pohledů navrhuje i první figurky pro Goebela. Jméno návrhářky se objevuje vtačené na podstavci figurek. Tyto figurky se vyrábí od 30.let 20.století jsou vyráběny dodnes a zvláště v Německu se jedná o sběratelskou záležitost. Původně se však nejednalo o nic cenného, jen o roztomilé figurky pro pobavení širokého publika, z jemné keramiky. Počet vyrobených jednotlivých modelů byl vždy velmi vysoký. Dnes se počet vyrobených kusů jednoho modelu pohybuje v počtu až 20.000 kusů. Jednotlivá čísla modelu jsou obvykle vtačena. **Označení modelu** je například HUM 89/I. Číslo 89 označuje číslo modelu. Číslo za lomítkem označuje velikost modelu. Číslo I až IX označuje velikosti obvykle od 15 do 84 cm. Číslo X označuje obvykle velikost 84 cm. Velké figurky jsou velmi vzácné a drahé, jejich ceny se dnes pohybují ve stovkách tisíc Kč. Arabské číslice 1 až 4 označují malé velikosti. Číslo 0 označuje normální velikost. Po II.světové válce začínají být figurky sbírány v USA. Dnes je v USA jejich popularita tak vysoká, že zde existují i muzea a sběratelské kluby figurek Hummel. Původní staré modely z let 1935 až 1950 jsou až 3x dražší než jejich novější kopie. Oblíbené modely se vyrábí v nových sériích v pozdějším období. Nejslavnějšími modeléry těchto figurek je po Bertě Hummel: R. Unger (zemřel 1974), A. Moller (zemřel 1972), G. Skrobek (narozený roku 1922). Figurky jsou poměrně ceněné, menší staré kusy mají cenu od 3.000,- až do několik desítek tisíc Kč. Ceněny jsou například děti v krojích různých národů. Kolem 20.000,- se prodávají velká sousoší s dětmi vyrobená dnes. Od samého počátku vyrábí podobné postavičky dětí z porcelánu i jiné německé porcelánky. Nejčastěji jsou značeny jen Germany. Dnes se figurky Goebel napodobují i v USA. V Německu se objevují i moderní padělky figurek Goebel zvláště nejoblíbenějších modelů. Tyto nové padělky jsou však nekvalitně provedeny a lze je snadno rozlišit od originálů. Starší **značky** Goebel jsou tlačené, novější tištěné. Značkou je koruna, objevují se nápisy Goebel podle výrobce a Hummel podle původní modelérky. Pozdější značkou je včela v písmenu V a od roku 1972 se značí nejčastěji jménem výrobce Goebel.

Značka na podstavci od roku 1935:

M. J. Hummel

Značka od roku 1935:

Značka od roku 1950:

Značky po roce 1972:

Goebel
W. Germany

Figurka Hummel:

Durynsko (Thuringen)

Durynsko je německá spolková země sousedící se Saskem na východě a s Čechami na jihu. V současné době na tomto území působí celá řada porcelánek. První porcelánky zde vznikly na konci 18.století. Místní porcelánky dokáží kromě užitkového porcelánu vyrábět i kvalitní **figurální porcelán**. **Durynský styl** vychází z rokokového stylu drážďanského, kromě toho se napodobují i jiné staré německé porcelánky, v minulosti včetně značek. Místní porcelánky nebyly nikdy provozovány jen pro reprezentaci nýbrž pro zisk. Tato oblast byla v 19.a 20.století velmi aktivní a na západoevropském trhu se dnes nachází velké dekorativní předměty z této oblasti jsou to velká sousoší, ale i svícny a mísy na zdobených nohách. Místní specialitou jsou také **tanečnice s krajovou** sukni mezi sběrateli se někdy říká též „tylovky“. Technologie výroby těchto sukni byla vypracována již v 18.století pravděpodobně v Míšni. Jedná se o textil namočený do porcelánové hmoty, která se vypálí a po vypálení zůstane jen porcelánová hmota. Tyto panenky jsou velmi choulostivé na poškození a prakticky neopravitelné, přesto existují i v Čechách jejich sběratelé. Typickým starým tradičním výrobcem z této oblasti je **Plavno**, které se vyznačuje bledšími barvami než je typické pro drážďanský styl. Barvy staršího durynského porcelánu jsou často jakoby malovány vodovými barvami na rozdíl od olejových odstínů drážďanského porcelánu. Cenově si tyto výrobky stojí stále poměrně slušně, i když jsou neporovnatelní s Míšni. Velký několika plamenný svícen z konce 19.století stojí mezi 15.000,- a 25.000,-, zatímco podobný míšeňský má cenu 4 násobnou tedy asi 80.000,- až 100.000,- Kč. Mezi místní nejznámější porcelánky dále patří: **Volkstedt-Rudolstadt, Sitzendorf, Limbach, Wallendorf, Ilmenau, Gera, Weimar, Gotha, Lichte** a to jmenujeme jen některé. V této oblasti se velmi často imitovaly kromě dekorů i značky: zkřížené meče Míšně nebo neapolské písmeno N s korunkou. Sběratelsky ceněnou porcelánkou z této oblasti je **Swarzburger**, který vytvářel umělecké sošky v období secese a art deco. Značkou Swarzbureru je tlačaná liška.

Sitzendorf (1840-dodnes)

Továrna založena v roce 1840 v durynském městečku Sitzendorf. Pracuje v drážďanském stylu má však po durynském způsobu bledší barvy než drážďanský porcelán. Porcelánka vytváří i velká sousoší svícny a podobně. Jednalo se o velkého konkurenta Plavna v durynské oblasti. Nejslavnější období porcelánky je v letech 1870-1910, ale porcelánka pracuje poměrně úspěšně až dodnes. Nestarší značkou jsou dvě rovnoběžné čáry přeškrtnuté jednou čarou v podglazurní modři. Novější značkou je přeškrtnuté S s korunkou. Porcelánka měla poměrně velkou produkci zejména figurálního porcelánu a objevuje se na trhu více než jiné.

Porcelán

Značka porcelánky čarami:

Značka porcelánky písmenem S:

Plavno (Plaue) (1817-)

Jedna z nejstarších a nejznámějších durynských porcelánek. Proslula výrobou luxusního figurálního porcelánu. Tvoří v typickém durynském stylu, pozná se podle bledých barev od drážďanské produkce. Porcelánka vznikla v roce 1820, ale významnou se stala až v 2. polovině 19. století. Vytváří kompletní sortiment především figurálního porcelánu, včetně velikých sousoší, mís a svícňů. Vyrábí například i kvalitní plakety - lithofanie. Starší značení je dvěma překříženými čarami, pozdější je štít s dubovými listy. Továrna masivně vyvážela zvláště do Anglie a USA. Výrobky Plavna z 19. století jsou stále na trhu v západní Evropě za poměrně přijatelné ceny.

Značka Plavna: 4 překřížené čary v podglazurní modři:

Značka 3 dubových listů obvykle tištěná na glazuře:

Svícen Plavno v Drážďanském stylu:

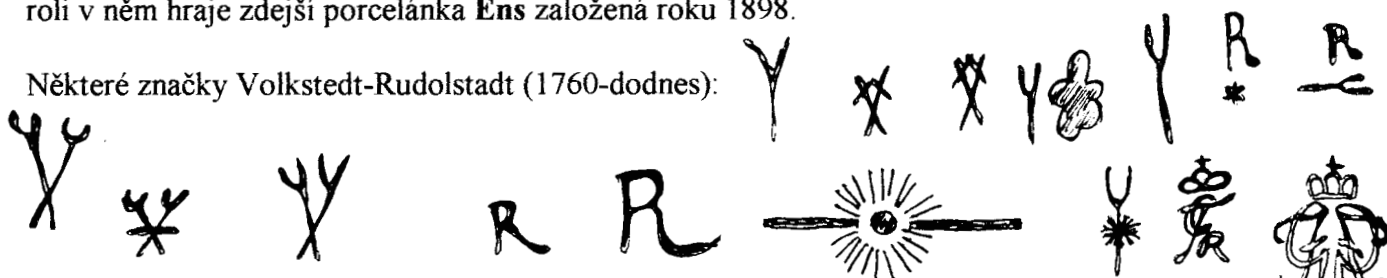

Porcelán

Volkstedt – Rudolstadt (1760-dodnes)

V okolí tohoto města vznikají porcelánky již od konce 18.století. Výroba z této doby je však nekvalitní, založená na výrobě spíše užitkového porcelánu, přesto se již objevují i kvalitní sousoší. První značku tvoří zkřížené vidle, které, ne náhodou, připomínají Míšeň. Po problémech s míšeňskou porcelánkou se přechází na vidle jedny a ještě později na písmeno R. V roce 1860 byla **původní porcelánka rozdělena na několik samostatných podniků**. Používají se stylizované staré značky továrny – zdvojené R, vidle, ale i značka Neapole (N s korunkou), značka Vídně, značka kotvy. Od 2.poloviny 19.století porcelánky pracují v drážďanském stylu a zvládají výrobu složitých sousoší. V secesi s objevují i výrobky v duchcovském stylu. V době art-deco se značná část výroby soustředí na výrobu art decových zvířátek v rosethalském stylu. Tento typ výroby převažuje dodnes a nejvýznamnější roli v něm hraje zdejší porcelánka **Ens** založená roku 1898.

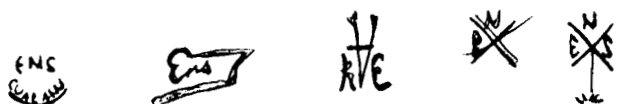
Některé značky Volkstedt-Rudolstadt (1760-dodnes):

Značky Volkstedt-Rudolstadt porcelánka Ackemann & Fritze (1908-dodnes):

Značky Volkstedt-Rudolstadt porcelánka Karl Ens (1898-dodnes):

Soška papouška Ens 20.století:

Porcelán

Značky Volkstedt-Rudolstadt porcelánka Muller & Co. dnes Seedorf (1907-1950)

Sousoší Volkstedt-Rudolstadt z konce 19.století a počátku 20.století, značeno falešnou značkou Neapole (N s korunkou):

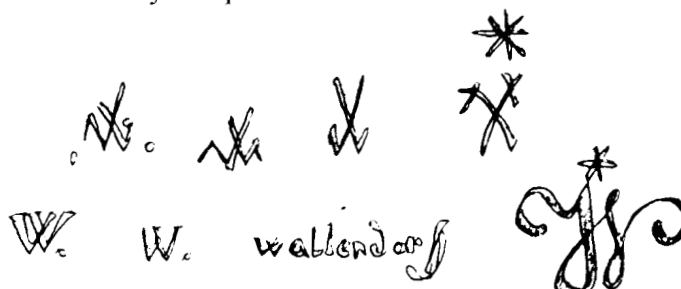

Porcelán

Wallendorf (1764-dodnes)

Jedna z nejstarších durynských porcelánek, vyrábí běžný stolní porcelán. Později se zaměřuje i na kvalitnější produkci a výrobu sošek. Od roku 1926 vyrábí pod názvem Schaubach-Kunst. Původně značí se písmenem W.

Značky Wallendorf (1764-konec 19. stol.):

Značky nové porcelánky H. Schaubacha ve Wallendorfu (1926-dodnes):

Lichte (Heubach) (1822-dodnes)

Továrna je od roku 1843 vlastněna známou rodinou Heubachů. Tato durynská porcelánka vyrábí zpočátku levnější stolní porcelán, ale od konce 19. století přechází na luxusnější výrobu. Vyrábí figurky a především porcelánové hlavičky panenek, kterými tato továrna proslula. Značí sluncem, popřípadě svíci s plamenem (světlo), na panenkách pak přímo názvem majitelů Heubach.

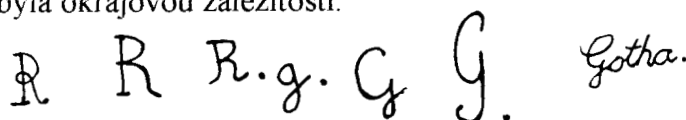
Značky:

Gotha (1757-1934)

Jedná se o nejstarší durynskou porcelánku. Zaměřovala se vždy na výrobu stolního nádobí. Výroba figurek byla okrajovou záležitostí.

Značky:

Ilmenou (1777-dones)

Vyrábí většinou levnější stolní porcelán. Produkce této durynské porcelánky je poměrně vysoká, zejména v době NDR.

Porcelán

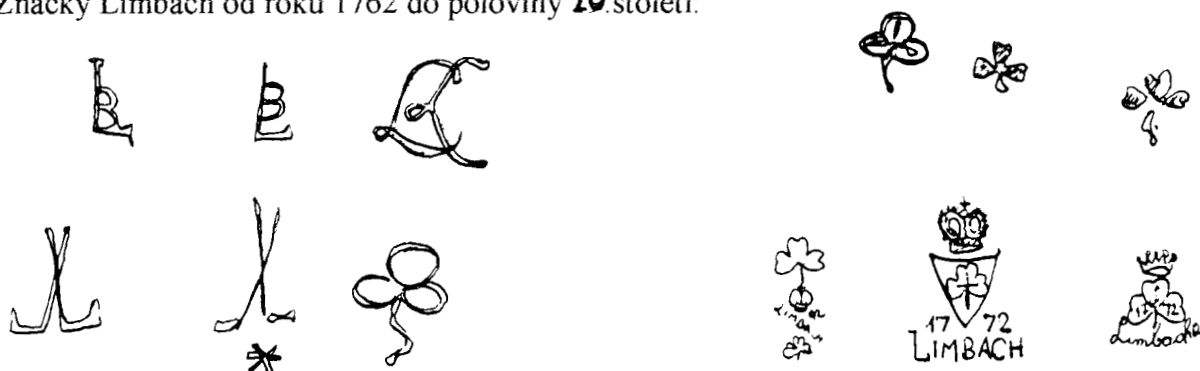
Značky Ilmenau (1760-dodnes):

Limbach (1772-1945)

Porcelánka jako většina durynských porcelán^{ok} vyrábí spíše levnou produkci. Některé výrobky jsou schopny konkurovat dražším porcelánkám. Od konce 19. století se porcelánka soustředí zejména na výrobu hlaviček porcelánových panenek. Značka zkříženého L napodobuje míšeňskou značku.

Značky Limbach od roku 1762 do poloviny 20. století:

Blankenheim (1790-dodnes)

Porcelánka u Výmaru (Weimar). Porcelánka se zabývá výrobou stolního porcelánu, běžná produkce známá z Durynska. Oblíbeným dekorem na stolním porcelánu je malba kobaltem s decentní zlatou výzdobou. Značka písmeny S, WS, později značka tištěného štítu s nápisem Wiemar.

Značky:

7.3.9 Rakousko

Rakousko a později Rakousko-Uhersko bylo významným producentem porcelánu. V 18. století se porcelán vyráběl jen ve Vídni, ale ve století 19. století se výroba rozšířila zejména do Čech a Maďarska. Tato levná konkurence nakonec přispěla k zániku vídeňské porcelánky. Ve Vídni se vytvořil svěbytný **videňský styl**. Vídeňská porcelánka sice ukončila výrobu v roce 1866, ale její duch žil dlouho dál. Díky zániku porcelánky se hojně používala i vídeňská značka – modrý štít. Vídeň se mimo jiné v malbě vyznačovala malovanými širokými zlacenými okraji a malbou s antickými výjevy. Tento styl v 2. polovině 19. století stále používaly vídeňské malířské dílny, ale současně se v té době vyráběl i v Čechách v okolí Karlových Varů. Mnohé dekory z Čech používají domalovaný tisk. Celosvětového

Porcelán

významu je i vídeňská továrna na keramiku **Goldscheider**, která od konce 19.století vytváří v duchu historismu, secese a později i art deco různé bisty a figury, zejména ženské. Keramika je často bíle glazovaná tak, že připomíná porcelán. Dobré secesní a art decové kusy mají cenu i několika desítek tisíc Kč.

Značky Goldscheider:

Výrobky Goldscheider:

Vídeň (Wien) (1718-1866)

Prvním rivalem Míšeň se stala továrna založená v roce 1718 **Claudiussem Paquierem** ve Vídni. Vídeň dosáhla překvapivě kvality míšeňského porcelánu, přestože znalost výroby byla získána špiónským způsobem. **Období 1718-1744** se ve Vídni nazývá **Paquierovo**. Vídeň začala s bohatou malbou na porcelánu. Zpočátku se používaly i monochromatické barvy na glazuře např. švarclot (černá malba), jako na skle. Od poloviny 30.let 18.století se Vídeň čím dál více inspiruje Míšni. Figurální tvorba je však zcela zanedbatelná. Raná vídeňská produkce není značená a špatně se odlišuje od rané míšeňské produkce. Zcela ojediněle se vyskytují falešné čínské značky. Rakouští císařové porcelánku nepodporovali jako panovníci v okolních německých zemích. Rakouská šlechta se chovala po vzoru panovníka a měšťanstvo si nemohlo drahý porcelán dovolit. V roce 1744 stála porcelánka před krachem a byla převzata státem. Státní správa zajistila pro továrnu nové zdroje kaolinu, investovala do nových technologií výroby a vytvořila **značku modrého štítu** převzatého z habsburského erbu. Značka štítu je do roku 1749 tlačená, značka modrého štítu malovaného pod glazurou se objevuje až po tomto roce. Vídeň z té doby napodobuje Míšeň. Období 1744-1784 se nazývá **II.vídeňské období**. Jedná se o komerčně nejúspěšnější období Vídne. Levnější kvalitní kaolin se začal dovážet z Uher roku 1749, rokoko probudilo zájem o porcelán a Evropu včetně Vídne postihlo porcelánové šílenství. Kdo chtěl něco znamenat musel mít porcelánové nádobí, figurky, jídelní servisy. Porcelán je zdoben dokonalou malbou. Malíři se ve Vídni dělili na malíře podglazurní malby (obvykle modrá), a malíře na glazuře.

Porcelán

Malíři malující na glazuře byli významnější. Na výrobcích se značí čísla, stejně jako v Míšni. Modeléři se značí obvykle velkými písmeny abecedy. Značky modelérů však nejsou běžné. Nejvýznamnějším modelérem Vídně z té doby byl **J.J. Niedermeyer**, který ve Vídni pracuje v letech 1747 až 1784. Levnější produkce je vyvážena do Turecka. Kvalitní figurky z 18. století dnes mají asi poloviční cenu než míšeňské z téže doby. Od roku 1783 se používá označování **data pomocí tlačených čísel**.

Příklady čísel na porcelánu sloužících k dataci ve Vídni od roku 1783:

Číslo	Datum
83	1783
84	1784
85	1885
86	1886

.....

Po roce 1800:

801	1801
802	1802
803	1803
804	1804
805	1805
806	1806
807	1807
808	1808
809	1809
810	1810
..... až do roku	
864	1864

označující^{ch} poslední dvojčíslí letopočtu např. 96 pro 1796. Od roku 1800 se používá trojčíslí např. 804 pro rok 1804. Tento systém značení zavedl ředitel porcelánky **Konrad von Sorgenthal**, který vedl porcelánku v letech **1784-1805**. Toto období nazýváme ve Vídni **obdobím sorgenthalovým**. Sorgethal převzal porcelánku v problémech. Byl nucen rozprodat velké množství porcelánu na skladě. Sorgenthal si byl vědom, že na trhu může uspět jen uměleckou kvalitou. Vybídl přední malíře, aby pro vídeňskou porcelánku vytvořili návrhy pro malbu. Novými tématy jsou alegorie, mythologické výjevy, antické výjevy, které kopírují módní malíře té doby. Nově vytvořený styl v klasickém duchu dnes nazýváme **stylem vídeňským**. V té době roste na významu nejen malba na porcelánu v klasickém duchu, ale malba krajin v duchu empiru. Malba se uplatňuje především na šálcích a talířích. Vídeňský styl napodobují zvláště od 2. poloviny 19. století i české porcelánky. Podobně jako v Berlíně se i ve Vídni vytváří vynikající malované plakety. Známé jsou například plakety malované Josephem Niggem, jehož námětem jsou obvykle květiny, které se prodávají i přes 1.000.000,- Kč. Poslední **IV. období** v letech **1805-1864** je obdobím postupného úpadku. Zpočátku tohoto období porcelánku vede M. Niedermayer, syn slavného modeléra. Porcelánka je vedena dobře, ale je poškozena napoleonskými válkami. Jediným plusem té doby je výměna zkušeností s porcelánkou v Sévres. Po vídeňském míru podstupuje Rakousko okolí Pasova Bavorsku a porcelánka tak ztrácí poměrně blízký zdroj kaolinu. Od roku 1818 nastávají vážné ekonomické problémy, není levný zdroj kaolinu ani uhlí. Niedermayer odchází

Porcelán

z porcelánky v roce 1827. Nové vedení se snaží snižovat náklady a vytváří levnější porcelánovou masu horší kvality. Začíná se opět používat tlačaná značka. Od roku 1834 se zavádí tisk na porcelánu. Jediným zajímavým novým výrobkem jsou lithofanie, které se používaly jako stínidla na lampy. Před polovinou 19. století Vídeň kopíruje přesně míšeňské modely figurek, zaměřuje se čím dál více na levnější produkci, což se ukáže jako osudová chyba. Vídeň není schopna konkurovat levnějšímu českému a německému porcelánu. V roce 1864 státní porcelánka krachuje, zastavuje výrobu, v roce 1866 je porcelánka definitivně vyklizena. Od roku 1718 do roku 1744 Vídeň neuzivá vlastní **značky**. V letech 1744 až 1749 se značí dřevěným razidlem do vlhké masy (tlačaná značka) nebo na glazuře černě a červeně. Značkou je štít - znak habsburků. Tomuto znaku se lidově říkalo též úl. Tlačaná značka je prováděna dřevěným razidlem a obrisy nejsou vždy přesné.

Tlačaná značka Vídně 1744 až 1749:

Značka Vídně po roce 1749 malovaná na glazuře černě nebo červeně:

následujících

V letech se značka štítu maluje modře pod glazurou. Kolem roku 1760 je značka obvykle velká, ohraničena tlustými čarami. V letech 1770 až 1810 je značka spíše úzká. Na počátku 19. století má štít trojúhelníkovitý tvar. Datování podle tvaru značky je však spíše pomocné, protože značku malovali učni a není vždy stejná.

Značka Vídně kolem roku 1760 malovaná modře pod glazurou:

Značka 1770 až 1810: malovaná modře pod glazurou

Značka Vídně z počátku 19. století malovaná modře pod glazurou:

V letech 1827 až 1864 se opět přechází na tlačanou značku. Značka je provedena kvalitně, protože je na rozdíl od tlačené značky z let 1744-1749 prováděna kovovým razidlem.

Značka Vídně z let 1827 až 1864 tlačaná:

Porcelán

Figurka Vídeň z poloviny 19.století podle míšeňského vzoru:

Kromě již zmiňovaného tlačeného dvojčíslí a trojčíslí označujícího letopočet, se vyskytují i další čísla. Objevují se výše uvedená čísla malířů. Malíři podglazurních maleb značí modře pod glazurou a mají čísla od 1 do 27. Malíři na glazuře značí barevně nebo zlatě čísla od 1 do 155. Stejně číslo v různé době mají různí malíři. Do roku 1839 se objevují tlačená písmena označující modeléry.

Značky napodobující Vídeň:

Trnovany u Teplitz
(Wahliss)

Augarten Vídeň

Potchappel

Dubí

Loket

Volkstedt

Porcelán

Malba porcelánu ve Vídni po roce 1864

Historie vídeňského porcelánu však definitivně nekončí. **Vídeňský styl** se vyznačuje typickou malbou především na stolním porcelánu. Některé kusy porcelánu ve vídeňském stylu, dekorované po zániku porcelánky ve Vídni, jsou kvalitnější než v době existence porcelánky. Někdy se dokonce tvrdí, že po zavření vídeňské porcelánky bylo vyrobeno více kusů v typickém vídeňském stylu, než v době její existence. Dobře malované kusy z 2. poloviny 19. století jsou ceněny jako kusy starší. Cena dobře malovaného talíře ve vídeňském stylu přesahuje 20.000,- Kč, podobně jako šálek. Velké vázy mohou mít cenu několika stovek tisíc Kč. Ve figurální tvorbě není vídeňský styl nijak vyhrazen a podobá se stylu míšeňskému. Vídeňská porcelánka měla díky slabému odbytu v době svého zániku, **sklad bílého porcelánu** starší i 70 let. Sklad se postupně rozprodává a vídeňští malíři porcelánu mají práci ještě mnoho let. Porcelán z té doby má navíc autentickou značku. V době existence porcelánky se prodávaly k dekorování jen bílé výrobky horší kvality, které se označovaly přebroušenou čárkou přes značku Vídne. Po vyčerpání zásob zaniklé vídeňské porcelánky, je bílý porcelán dovážen do Vídne z Drážďan a Čech, originální značka se přidává, protože padělat značku neexistující továrny, není trestné. Někteří vídeňští malíři té doby vytváří vynikající díla, mezi nejlepší patří malířská dílna J. Wagnera. Na porcelán se malují kopie obrazů mistrů 18. století, především rokoka a klasicismu. Pro vídeňskou dekoraci je typický široký, obvykle hnědý okraj zdobený zlatem. Jiný dekorátor, Ernst Wahlliss, zakládá roku 1895 novou porcelánku, která používá značku Vídne. Soustředí se především na stolní porcelán. Tato porcelánka je úspěšná zejména na přelomu 19. a 20. století. Ernst Wahlliss dokonce kupuje staré formy Vídne a znovu je používá. V první čtvrtině 20. století zakládá Augarten ve Vídni novou porcelánku.

Vázy malované ve vídeňském stylu v 2. pol. 19. stol. pravděpodobně ve Vídni, značeno značkou Vídne v podglazurní modři:

Porcelán

Padělky Vídně

Padělky **značky** vídeňské porcelánky se začínají objevovat zejména po jejím zániku v roce 1866. Někteří kopisté ještě v době existence porcelánky stylizovali značku Vídně do podoby včelího úlu s otvory pro včely, aby se vyhnuli obviněním z padělání. Značka v podobě úlu se pak používá i později (Potchapell). Někdy se setkáváme s tím, že původní značka jiné porcelánky je překryta malbou a falešná značka Vídně je doplněna. Vídeň patří k nejvíce napodobovaným porcelánkám, je to způsobeno zejména tím, že se jedná o velmi slavnou a přitom zaniklou porcelánku. V **Čechách** se uplatňuje především malba ve **vídeňském stylu** a zvláště nahrazování této dekorace pomocí domalovávaného tisku. Tištěné obrázky jsou velmi často signovány A. Kauffman. Tato signatura jasně prozrazuje kopii. **Angelica Kauffman** (jedno n) byla známá německá malířka konce 18. století a její obrázky byly často kopirovány a to i na porcelánu. Tento styl malby měl podíl na vzniku vídeňského stylu. Nutno podotknout, že malba vídeňským stylem je mimořádně náročná a drahá. Tištěné reprodukce, zvláště z Čech, umožnily rozšířit vídeňský styl mezi střední vrstvy obyvatelstva. Mezi tištěnými napodobiteli Vídně jasně dominuje firma Ernst Wahlliss v Trnovanech u Teplic (Turn Teplitz). Tato firma zakoupila v roce 1902 i originální vídeňské formy. Porcelánky pracující ve vídeňském stylu a napodobující značku Vídně v Čechách jsou:

Trnovany (Turn Teplitz) po roce 1894
 Rybáře u Karlových Varů –KarlKnoll (Fischern) po roce 1848
 Dubí u Teplic (Eichwald) po roce 1871
 Slavkov (Schlagenwald) po roce 1867
 Kysibl (Giess hübel) po roce 1894
 Klášterec n. Ohří (Thun) po roce 1900
 Victoria (Stará Role) po roce 1900

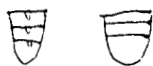
České porcelánky se soustředí na levný tištěný stolní porcelán ve vídeňském stylu. Hrníček s domalovaným tiskem z konce 19. století má cenu kolem 1.200,- Kč. Talíř je ještě levnější. Vídeňský styl se v Čechách vyrábí dodnes. Celý takový 6 osobní servis stojí do 3.000,- Kč. Objevují se však i velké vázy z konce 19. století v ceně dnes podle velikosti od 5.000,- do 20.000,- Kč. Výjimečné velké kusy mohou mít cenu i přes 100.000,- Kč. Navzdory některým tvrzením, se Čechy nezaměřují na figurální porcelán se značkou Vídně, protože figurální porcelán neměl v Čechách takovou tradici jako v **Durynsku a Sasku**, kde se figurální porcelán se značkou Vídně hlavně realizuje. Značku Vídně na figurkách a stolním porcelánu používají mimo jiné tyto porcelánky:

Volkstedt (Durynsko) po roce 1908
 Potschappel (Drážďany) po roce 1872
 Augarten (Vídeň) po roce 1922
 Samson (Paříž) po roce 1860
 Hutchenreuther (Hohenberg) po roce 1814

Některé znaky pro odlišení Vídně od padělků jsou: 1. Vídeň nikdy neznačila modře na glazuře, 2. značka není nikdy tištěná vždy modře malovaná pod glazuru nebo vtlačovaná, 3. tlačená čísla se vyskytují od 1 do 60 (čísla modelérů), od 84 do 99 a od 800 do 865 (datové značky) jiná vtlačovaná čísla se nevyskytují.

Porcelán

Značky padělků Vídně:

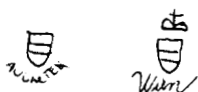
E. Wahlliss (Trnovany)
(od konce 19.stol.)Dubí u Teplic
(od pol.19.stol.)Loket
(od pol. 19.stol.)Potchappel (Dresden)
(od pol.19.stol.)Volkstedt-Rudolstadt
(od pol.19.stol.)

Párové vázičky ve vídeňském stylu vyrobené na přelomu 19. a 20. století v Karlových Varech značené modrou podglazurní značkou Vídně – domalovaný tisk:

Augarten (Vídeň) (1922-dodnes)

Porcelánka založená roku 1922. Nejedná se o porcelánku velkého významu. Typickým produktem jsou jezdecké figury v červených fracích a bílých kalhotách zobrazující figury španělské jezdecké školy. Na soklu se objevuje nápis o jakou figuru se jedná. Porcelánka používá značky Vídně - vídeňského štítu, doplněné nápisem Augarten nebo Wien pod štítem a korunkou nad štítem. Značky jsou obvykle tištěné.

Značky Augarten po roce 1922:

Porcelán

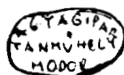
7.3.10 Čechy

Čechy byly vždy významným centrem výroby keramiky. Vyráběla se zde keramika a kamenina po německém stylu. Na konci 16. století přišli do Čech příslušníci náboženské sekty novokřtěnců ze Švýcarska a jižního Německa. V té době v Čechách a zvláště na Moravě byla velká náboženská svoboda. Novokřtěnci nebo jak byli nazýváni v Čechách, **habáni**, přinesli znalost výroby **fajánse** s bílou cínovou glazurou, která vzdáleně připomíná porcelán. Začali na bílou fajáns malovat částečně po italském vzoru, ovšem s lidovými prvky. Habáni měli kontakty i s Holandskem, protože mnoho jejich souvěrců uteklo právě tam. V době 30 leté války byli habáni nuceni odejít do svobodnějších Uher, na dnešní Slovensku. Na Slovensku pak vzniklo několik středisek na výrobu fajánse, která byla činná zejména v 18. století. Na českém trhu se dnes stará habánská fajáns příliš nevyskytuje a pěkné kusy se pohybují i v desítkách tisíc Kč. Nejvýznamnější dodnes činné středisko výroby je tak zvaná **Modra** na Slovensku. Tradici zde založila rodina Kittů, původně novokřtěnců, až v roce 1830. V duchu nejlepších habánských tradic tvořil fajáns Ferdiš Kostka (1878-1952) ve **Stupavě** na JZ Slovensku. Tyto novější výrobky se občas vyskytují na trhu. Kromě Modre jsou dnes též činné i další dílny na výrobu habánské fajánse zejména na jižní Moravě. Na habánské fajánsi se často objevují značky malované přímo v dekoru, dno není glazované a pokud se objevují značky na dně, pak jediné vtlačené.

Značky Modra (1830-1920):

Modor

M

Značky Modra (1920-1944) vtlačená:

Značky Modra po roce 1945:

Značky Stupava (1770-1952)

Značky Stupava Jan Ferdiš Kostka (1878-1952):

Džabánek sign. Jan Ferdiš Kostka:

Porcelán

Čechy jsou již více než 150 let světovou velmocí ve výrobě levného **stolního porcelánu**. Výroba porcelánu začala v Čechách poměrně pozdě, přestože k jeho výrobě měly, zvláště severní Čechy, vynikající předpoklady pokud se týká surovin. Řada porcelánek v Čechách musela poměrně dlouho svoji výrobu skrývat pod výrobou jemné kameniny, protože vídeňská porcelánka měla v Rakousku na výrobu porcelánu monopol. **Vídeňská značka** porcelánu (habsburský štít) se v Čechách používala hlavně po zániku vídeňské porcelánky v roce 1866. Tuto značku však užívaly i německé porcelánky v Durynsku (např. Rudolstadt) zejména na figurálním porcelánu. České porcelánky zpočátku neměly silnou stránku ve výrobě figurálního porcelánu, ani pražská porcelánka nedosahuje kvalitou svých figur německých vzorů z 18. a 19. století. Český figurální porcelán proslavila až na konci 19. století porcelánka v Duchcově (Royal Dux), ovšem sláva **duchcovského stylu** figurálního porcelánu překročila hranice. Figurky se značkou falešné „Vidně“ jsou spíše záležitostí durynských porcelánek. České porcelánky převzaly vídeňský dekor a značku především na stolním nádobí a velikých vázách. Tyto kusy vyráběné od 2. poloviny 19. století až dodnes však hojně malbu nahrazují tiskem. České porcelánky se proslavily především v malbě v 1. polovině 19. století. Nejslavnější starou českou porcelánkou je **Slavkov. Hrníčky** ze Slavkova z let 1820-1840 (Lippertovo období) s vynikající malbou dnes cenově výrazně převyšují 20.000,- Kč. Jen o něco méně jsou však ceněny i dobře malované hrníčky z téže doby méně známých porcelánek jako je Kysibl. Pokud se týká **běžného stolního porcelánu** objevují se stále na trhu velmi často torza různých nápojových či jídelních servisů z 2. poloviny 19. století různých značek. Takové kusy s drobnou často poškozenou malbou nejsou stále příliš ceněny a jednotlivé kusy se pohybují v cenové relaci několika set Kč. O významu výroby porcelánu v Čechách svědčí to, že v roce 1830 zde působilo asi 30 porcelánek a v roce 1925 už asi 70 porcelánek. Pokud se týká sběratelství v Čechách, jsou sbírána a ceněna zejména již uvedená malovaná „biedermeierovská šapa“, sbírány jsou i některé další výrobky starých porcelánek. Mezi oblíbené porcelánky patří i Praha a Týnec nad Sázavou (jemná kamenina). Talíř z Týnce s modrým potiskem v anglickém stylu z 1. poloviny 19. století dnes stojí od 3.000,- do 4.000,- Kč, což je ve srovnání s anglickým porcelánem z téže doby cena vysoká. Tato cena je však dosahována v Čechách, protože se jedná o místní sběratelskou záležitost. Na vysoké ceny secesního duchcovského porcelánu si český trh stále zvyká. Tyto kusy mají v zahraničí běžné ceny mezi 10.000,- a 20.000,- Kč. Nejlepší kusy dosahují cen okolo 100.000,- Kč. **Současná česká výroba** se zaměřuje hlavně na stolní porcelán. Výroba porcelánu je dosti centralizovaná již od roku 1918, kdy vznikají dva velké koncerny Haas & Czjžek a Epiag. Slavná porcelánka Pirkenhammer (Březová) sice v polovině 90. let 20. století zanikla, ale porcelánky jako Slavkov, Klášterec nad Ohří, Loket jsou stále činné a vytváří i luxusní nápojové a jídelní servisy. Jediným výrobcem figurálního porcelánu zůstal Royal Dux, který se soustředí hlavně na výrobu starých modelů. Nové modely jako Meřlin Monroe jsou spíše výjimkou. Produkce českých porcelánek je určena spíše pro vývoz, zvláště do USA, Británie a Ruska. Domácí poptávka je minimální. Střední **keramické školy** se v Čechách nacházejí zejména v Bechyni a Karlových Varech. Pokud se týká starožitné keramiky, na českém trhu se dnes stále vyskytuje kvalitní secesní **keramika** z **Bechyně** z okruhu bechyňské školy a z **Ustí nad Labem** (dříve Aussig), kde J. Mareš vyráběl od konce 19. století velké komerční keramické výrobky. Ceněny jsou zejména autorizované a velké secesní kusy v ceně obvykle od 10.000,- do 20.000,- u nejlepších. Dobrou tradici má keramika na UMPRUM v Praze, kde se jí vyučovali mimo jiné **Jaroslav Horejc** nebo **Helena Johnová**. Vysoce nadhodnoceny jsou černobílé art decové keramické servisy podle návrhů architekta **Janáka**. Tyto servisy jsou dnes vyráběny nově. V Čechách působilo v 1. polovině 20. století i několik **malíren** porcelánu, na trhu se často setkáváme například s **Telčí**. Tyto výrobky, i když mají často secesní nebo art decové dekory, však nejsou příliš ceněny.

Porcelán

Značky keramiky Bechyně.

Made in
Czechoslovakia

Keramické hodiny Bechyně

Značky Ústí n.Labem J.Mareš:

JM

JM
Austria

JM

Keramická socha houslistky Jan Mareš:

Porcelán

Nejstarší české porcelánky jsou:

název	založeno
Horní Slavkov	1792
Kláštevec nad Ohří	1793
Březová	1803
Kysibl	1803
Dalovice	1804
Dolní Chodov	1811
Stará Role	1811
Loket	1815

Horní Slavkov (1792-dodnes)

Tato nejstarší česká porcelánka založená v roce 1792 se, zvláště mezi českými sběrateli a historiky umění, těší stále popularitě. Továrna měla těžké začátky, produkce byla značně nekvalitní. Od roku 1808 vlastní továrnu **Lippert & Haas**, v té době také začíná postupný vzestup porcelánky. Napoleonské války sice přinesly hospodářské problémy, ale kvalita výrobků se zvýšila. Před polovinou 19. století porcelánka produkuje hrníčky s podšálky malované kvalitními vedutami a dalšími výjevy. Napodobuje se styl slavnějších německých porcelánek, zvláště Vídně a Berlína. Současně se vyrábí i malované vázy, lithofanovaná stínidla. Toto **biedermeierské období** je dnes nejvíce ceněno. Provádí se zde zpočátku kvalitní malba s motivy květin (květomluva), alegorické motivy (motiv naděje). Po roce 1830 se objevují vázy a koflíky s hadovitými uchy a vedutami. Nejlepší slavkovské šálky z té doby mají dnes cenu 20.000,- až 30.000,- Kč. Od roku 1839 se vyrábí i figurky. Kvalita figurální tvorby je horší, ve srovnání se soudobou německou produkcí. Před r. 1850 zavádí porcelánka tisk na porcelánu, jak v podobě měditisku v anglickém stylu, tak v podobě kontur, které se domalovávají. Slavkov se stává jednou z nejvýznamnějších porcelánek v Rakousku. A. Haas řídil porcelánku až do roku 1867 a jeho smrtí končí první významné období porcelánky. Porcelánka v té době přechází na masovou produkci a tisk se používá čím dál více. Nový vzestup porcelánky začíná v období **pseudorenesance** v 80. letech 19. století. Vytváří se velké reprezentativní kusy. Pseudorenesanční hrníčky jsou obvykle na lvích nohách, takové šálky dnes mají cenu nad 5.000,- Kč. V té době jsou Haasové povýšeni do šlechtického stavu. Továrna je i nadále pod kontrolou rodiny Haasů pod názvem Haas & Czjžek, to platí až do roku 1932, kdy se porcelánka stává akciovou společností. V době první republiky porcelánka proslula výrobou velkých jídelních servisů, které musela mít každá lepší rodina. **Art Deco** přineslo nový vzestup porcelánky. Porcelánka zaměstnává asi 730 lidí a má významný umělecký ateliér. V té době se vytváří i figurální tvorba v rosenthalském stylu, jedná se především o zvířátka jako psi, prasátka, ale objevují se art decové tanečnice atd. Tyto figurky dnes mají svoje sběratele především v Čechách. Slavkovské figurky spolu s figurkami z Březové (Pirkenhammer) jsou v art decu kvalitou zcela srovnatelné s tehdejšími nejlepšími figurkami německými. Porcelánka funguje poměrně úspěšně dodnes, zaměření na stolní porcelán se nezměnilo. Porcelánka žije především z vývozu, zejména do USA a Velké Británie, po roce 1989 se jedná opět o soukromou firmu Haas & Czjžek. Značky porcelánu ve Slavkově mají stejný vývoj jako v ostatních českých porcelánkách. Zhruba do roku 1830 se používá modrých podglazurních značek, potom až do 2. poloviny 19. století převažují značky tlačené. Následně se používají téměř výhradně značky tištěné.

Porcelán

Značky Slavkov malované modře pod glazurou (1794-1830):

Značky Slavkov tlačené a tištěné (1830-1867):

Značky Slavkov tlačené a tištěné (1867-1918):

Značky Slavkov tištěné (1918-1945):

Značky Slavkov tištěné po roce 1945:

Figurky zvířat Slavkov, 20. až 30. léta 20. století:

Klášteř nad Ohří (Thun) (1793-dodnes)

Jedna z nejstarších a nejznámějších českých porcelánek. Vznik porcelánky je spojen s rodinou hrabat Thunů. Výroba se od počátku zaměřuje na výrobu stolního nádobí. V první polovině 19. století se na některých kusech, jako jsou hrníčky s podšálky, objevuje kvalitní

Porcelán

malba. Jedná se o malbu květin, anticko-mythologických postav, historických postav, vedut (Karlovy Vary). Tak jako všude, jsou dnes ceněny nejvíce hrníčky s vedutami, nejméně pak květinové dekory. Cenově se takové kusy přibližují slavkovským. Porcelánka v té době hojně používá i zdobení zlatem. Nejslavnější období porcelánky je od roku 1832 do poloviny 19. století. V té době se používá vídeňský styl značení roku pomocí trojčíslicí. V 2. polovině 19. století se začíná používat tisk na porcelánu. Porcelánka je činná i dnes a to velmi úspěšně, vytváří kopie starých dekorů, dekorů art deco, ale objevuje se i moderní design. Některé moderní designové čajové servisy mohou cenově přesáhnout i 10.000,- Kč. Tak jako všude v Čechách, Klášterec používal do roku 1830 značení podglazurní modří, do 2. poloviny 19. století značku tlačenou a potom již značky tištěné. Tradiční značkou jsou písmena TK.

Značky Klášterec (Thun) malované v podglazurní modří (1797-1830):

1794-1803

1804-1830

Značky Klášterec tlačené (1830-1895)

Značky Klášterec tištěné (1895-dodnes)

1895-1918

1918-1945

po roce 1945

Stará Role (Altrohlau) (1814-dodnes)

Továrna založená v roce 1814 byla od roku 1823 ve vlastnictví **A. Nowotného**. Vyráběla jak kameninu, tak porcelán. Oficiální povolení k výrobě porcelánu získala až v roce 1838. Od roku 1842 používá na porcelánu tisk. Zaměřuje se na levnější produkci. Kromě stolního porcelánu vyrábí též figurky levnější kvality, kalamáře, kroupky a další výrobky z porcelánu. Mnoho výrobků je neznačeno. Rodina Nowotných vlastní porcelánku až do roku 1884 pak se stává akciovou společností. Od konce 19. století se jako značka používá orlice.

Značky Stará Role (1838-dodnes) :

R

A.N:

AN&C
NOWOTNY
ALTRONLAU

101
Porcelán

1838-84 tlačené značky

tištěné značky 1884-1909

do roku 1922

po roce 1922

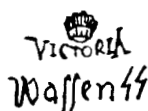
po roce 1945

Victoria - Stará Role (1883-1945)

Továrna jejíž výrobky se objevují poměrně často na trhu se starožitnostmi. Vyznačovala se masovou produkcí levného zboží. Vyrábí pro anglický trh, napodobuje nekvalitně i vídeňský styl a dokonce čínské motivy. Vše je podřízeno komerci. Za druhé světové války továrna vytváří nádobí pro příslušníky SS s označením Waffen SS, tento typ nádobí je dnes zejména v Německu ceněn. Tato továrna však není příliš ceněna, čajový servis pro 6 osob stojí okolo 3.000,- Kč. Některé dekory jsou však velmi dobře prodejné.

Značky Victoria (1883-1945):

Březová (Pirkenhammer) (1803-1996)

Slavná porcelánka, která vždy patřila mezi nejvýznamnější v Čechách. Její zánik byl v roce 1996 způsoben ne špatnou ekonomickou situací porcelánky, ale spíše hospodářskými zmatky doby. Porcelánka měla již na začátku 18. století velmi kvalitní střep. Řídila ji rodina Fischerů. Porcelánka vyráběla kvalitní stolní nádobí. Proslulé jsou biedermeierovské šálky s vedutami a jinou malbou. Porcelánka vytváří velké jídelní soubory a to i v době první republiky. V době art deco porcelánka vytváří vysoce kvalitní figurky v rosethalském stylu srovnatelné s figurkami slavkovskými z téže doby. Jedná se zejména o zvířátka a tanečnice. Tyto figurky dnes mají svoje sběratele, cena takových figurek je 2.000,- až 4.000,- Kč u zvířátek a do 7.000,- Kč u tanečnic. Po roce 1945 porcelánka vytváří veliké servisy a též historické napodobeniny, zejména starých šálek. Značky jsou zpočátku tlačené iniciály F & R, CF, F & M. Od roku 1876 se používá značka zkřížených hornických kladiv později s korunkou a pentlemi. Tyto značky jsou již tištěny.

Porcelán

Značky Pirkenhammer (Březová) od roku 1803 do poloviny 90.let 20.století :

HK

F&R

CF

Schweigs Kies

F&M

1803-1810

1811-1846

1846-1853

1853-1873

1873-1918

po roce 1918

po roce 1945

Váza Březová 2.polovina 19.století:

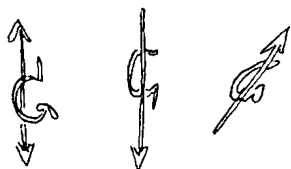
Porcelán

Tanečnice Březová 20. až 30. léta 20. století:

Kysibl (Gieshüebel) (1803-dodnes)

Továrna byla založena zkušeným podnikatelem z Durynska Nonnem, ale přesto se v počátku potýká s velikými problémy. Kvalitní porcelán se vyrábí až po roce 1830, kdy se objevují kvalitní biedermeierovské šálky. Dnes jsou ceněny podobně jako šálky dalších starých českých porcelánek. Od roku 1844 se používá na porcelánu i obtisků. Komerční levnější stolní porcelán je vyvážen mimo jiné i do Turecka. Stolní porcelán se vyrábí až dodnes, kdy továrna funguje pod názvem Stružná. Nejstarší značkou je písmeno G proťaté šípem.

Značky Kysibl (1803-dodnes):

1803-1828 značky malované

BK GIESHUEBL

1828-1846 značky tlačené

NGF GIESHUEBL N.G.F. NG.

1846-1902 tlačené

po roce 1918 tištěné

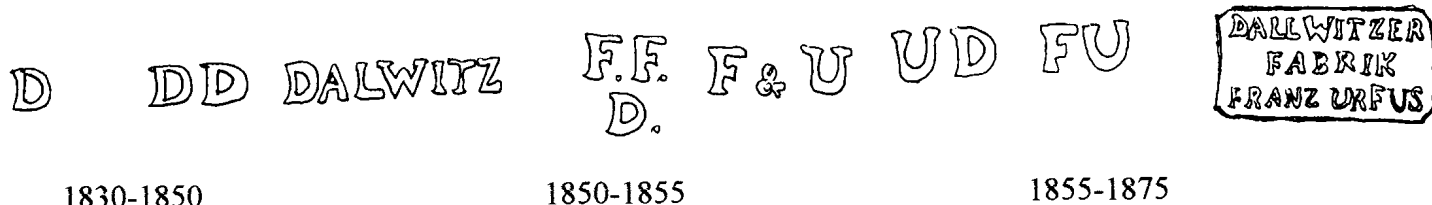
po roce 1945

Porcelán

Dalovice (Dalowitz) (1804-dodnes)

Zpočátku se vyrábí pouze kamenina, porcelán až od roku 1820. Vyrábí se především stolní porcelán, ale v době biedermeieru se objevují i kvalitní šálky s malbou. Objevují se i větší figurální kusy, ale kvalita figurálního porcelánu je nízká. Výroba se i nadále zaměřuje na stolní porcelán. Po roce 1918 součástí koncernu Epiag. Nejstarší značkou je značka tlačeného písmene D.

Značky Dalovice tlačené (1830-1918):

P. & Co

1891-1918

D.F.
Made in
Czechoslovakia

Epiag
D.F.
Czechoslovakia

EPIAG
DF
CZECHO
SLOVAKIA

PORCELAINÉ FÁBRIK D. DALWITZ
EPIAG
DF
CZECHOSLOVAKIA
CARLSBAD

Značky Dalovice tištěné (1918-dodnes):

Dvě figurky dětí Dalovice kolem poloviny 19. století:

Porcelán**Dolní Chodov (Chodau) (1810-dodnes)**

Patří mezi nejstarší české porcelánky. Továrna se soustředí na výrobu užitého porcelánu. Do roku 1872 ve vlastnictví rodiny Portheimů, pak se stává součástí koncernu Haas & Czjžek.

Značky Dolní Chodov malované podglazurní modří (1835-1840):

DH KODAV C

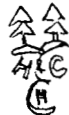
Značky D.Chodov tlačené:

Chodau CHODAU von Portheim V.P. P&S

1840-1845

1845-1872

Značky D.Chodov tištěné:

1872-1945

po roce 1945

Praha (Prag) (1793-1894)

Pražská porcelánka je v Čechách ceněna především z lokálního patriotismu. Kvalitou figurálního porcelánu se tehdejšími nejlepšími německými porcelánkami těžko může rovnat, přesto pražská porcelánka byla jednou z mála českých porcelánek, která vytvářela v 19. století poměrně kvalitní figurální porcelán. Zasloužil se o to zejména modelér Arnošt Popp, který zde působil v letech 1830-1840. Porcelánka byla založena v roce 1793 na pražské Florenci. Zpočátku vyráběla jemnou kameninu spíše pro běžnou potřebu, ale brzo zjišťuje, že nemůže levnější produkci ze severních Čech konkurovat a zaměřuje se na umělecký porcelán. Mezi tento typ porcelánu patří figurální porcelán. Nejvýznamnější období je po roce 1840. Vytváří se žánrové figurky, alegorie květin, národnosti (Rus, Ruska, Skot, Skotka...). Busty osobností se vytváří a biskvitu. Více jsou dnes ceněny větší figury. V roce 1842 se porcelánka přestěhovala na Smíchov. Po roce 1852 se objevují historizující náměty, napodobuje se Míšeň. Kvalita potom začíná postupně upadat, vytváří se stolní porcelán. Díky velké vzdálenosti výrobních surovin, porcelánka nemůže konkurovat a v roce 1894 zaniká. Expozice výrobků pražské porcelánky je umístěna v Muzeu hlavního města Prahy na Florenci. V současnosti se na trhu figurální porcelán pražské porcelánky příliš nevyskytuje. Ceny stolního porcelánu jsou podobné jako u ostatních porcelánek té doby.

Značky Praha tlačené (1793-1894):

Porcelán

1793-1837

PRAGER

PRAG T

1837-1841

P PRAG Prag K&Wp

Hübel in Prag.

1841-1854

1864-94

Prag
Smichow

Jídelní servis Praha 2. polovina 19. století:

Týnec nad Sázavou (Teinitz) (1793-1866)

Továrna není porcelánkou v pravém slova smyslu, vyrábí jemnou kameninu v **anglickém stylu**. Měditisk – anglický styl výzdoby se zde používá již od roku 1801, což je pravděpodobně nejdříve v Čechách. Převažuje, podobně jako v Anglii, modrý dekor, ale vyskytují se i tisky v barvě hnědé a zelené. Oblíbeným tématem je vodopád s ruinami. Objevuje se i jiná produkce s malbou na kamenině. Porcelánka měla od samého počátku problémy se surovinami (kaolin, uhlí), téměř vše musela dovážet, což přispělo k ukončení výroby v roce 1866. Anglický styl na Moravě napodobovala továrna **Vranov nad Dyjí** (1799-1882), která měla podobný osud jako Týnec a v roce 1882 zanikla.

Značka Týnec tlačena (1801-1830):

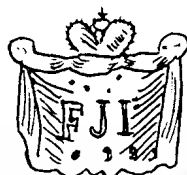

Značka Týnec tlačena (1830-1860):

Porcelán

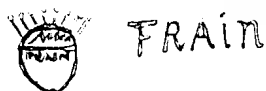
Značka Týnec modrá tištěná po roce 1830:

Talíř Týnec modrý tisk kolem poloviny 19. století:

Značka Vranov nad Dyjí (1816-1882) tlačená značka:

Rybáře u Karlových Varů (Fischern) (1848-1945)

Továrnu založil **Karl Knoll**. Porcelánka vyrábí užitkový stolní porcelán jako většina českých porcelánek. Produkce je poměrně vysoká. Výjimečně se objevují drobné figurky (např. Turci). Na konci 19. století porcelánka poměrně úspěšně napodobuje vídeňský styl a používá i značku Vídně. Značky porcelánky jsou zpočátku tlačené, ale později tištěné. V rámci změn poměrů v Čechách po roce 1945 byla tato poměrně úspěšná porcelánka zrušena.

Značky Rybáře tlačené (1848-1868):

CARLSBAD

CARL KNOLL
CARLSBAD

Značky Rybáře tištěné do roku 1945:

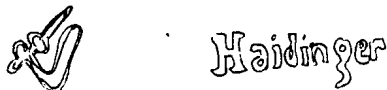
Loket (Elbogen) (1816-dodnes)

Jedná se o jednu z českých nejznámějších porcelánek. Továrna byla založena Rakušany – bratry Haidingerovými. K tomuto kroku je podnítila zpráva slavného mineraloga Mohse o výborných přírodních zdrojích k výrobě porcelánu v Čechách. Loketská porcelánka zprvu spolupracovala s vídeňskou porcelánkou, ale z důvodů konkurence byla spolupráce zastavena. Haidingerové řídí továrnu do roku 1873. Produkce se soustředí na stolní porcelán, objevuje se i hezká malba, zvláště na hrnících. Porcelánka používala jako značku ruku s mečem, která byla převzata ze znaku města Lokte. V období Haidingerů se někdy používá vídeňský styl značení letopočtu pomocí trojčíslí např. číslo 821 značí letopočet 1821. Jako další značky používal Loket i starou značku Míšně AR i vídeňský štít.

Značky Loket (Elbogen) malované v podglazurní modři 1817-1833:

Značky Loket tlačené 1833-1873:

Značky Loket tištěné:

1873-1918

1918-1945

po roce 1945

Hrníček Loket 2. polovina 19. století:

Porcelán

Duchcov (Royal Dux) (1864-dodnes)

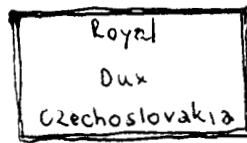
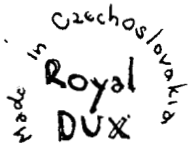
Dnes je to na starožitnickém trhu v zahraničí nejznámější česká porcelánka. Je trochu českou ostudou, že tato porcelánka byla vždy v Čechách podceňována. Stalo se tak, že její nejlepší produkty dnes naleznete pouze v zahraničí. Duchcov však nevyráběl pouze figurální porcelán, ale figurální tvorba byla základem produkce. Kusy vyrobené v období secese v bronzových (zeleno-hnědých) barvách, jsou ve skutečnosti jemnou kameninou. V době po první světové války a později, se kromě porcelánu, vyráběly též figury z glazované keramiky. Dnes Duchcov vyrábí výhradně z porcelánu. Současná produkce navazuje na staré modely, ale nejslavnější secesní modely dnes v produkci chybí. Rovněž barevná úprava je trochu jiná díky jinému materiálu, původně jím byla jemná kamenina, dnes porcelán. Nové modely se snaží přiblížit dnešnímu vkusu, mají zvířecí a hmyzí náměty, popřípadě náměty populárních osobností jako Marilyn Monroe.... Duchcovskou továrnu na keramiku převzal **Eduard Eichler** v roce 1860. V roce 1898 továrna posiluje kapitál a stává se akciovou společností, v té době pod ni spadá porcelánka v Blankenheimu v Německu. Duchcov se brzy po založení soustředil na **figurální tvorbu**, i když se samozřejmě objevují i velké vázy, mísy a misky, rámy zrcadel, obvykle s figurálním nebo květinovým dekorem. Starší modely připomínají gigantické vídeňské bronzy. Nejpopulárnější úprava velkých figur byla v bronzových barvách (zeleno-hnědé). První tyto sochy se objevují po roce 1880. Velmi hezké modely se dělají zvláště ve stylu secese. Nejlepší modely vytvářel vedoucí modelér manufaktury **Alois Hampel**. Tyto figury vznikají zejména v letech 1900-1920 a nejlepší kusy dosahují až 80.000,- Kč, kusy kolem 30.000,- Kč však nejsou výjimkou. Již ve své době byly tyto výrobky oceňovány na mezinárodních výstavách a továrna měla zastoupení v Paříži, Londýně i v USA. Značka továrny v podobě nalepeného trojúhelníku z růžového porcelánu se objevila kolem roku 1900. Toto úspěšné období přerušila I. světová válka. Pozdější modely soch, zvláště v meziválečném období, se dělají z porcelánu i z levnější keramiky a dobré kusy mají cenu většinou jen okolo 10.000,- Kč. Nejvýznačnějším modelérem tohoto období byl v Duchcově **Elly Strobl**. Jeho modely, např. ženské akty v duchu art deco, se dělají dodnes. Celkový počet duchcovských modelů se odhaduje asi na 400, ovšem v různých barevných variantách se počet výrazně zvyšuje. Ve stylu Duchcova pracují i jiné, především české porcelánky, je to Amphora Teplice a Dubí u Teplic (Bloch). Duchcov naopak napodobuje keramické vázy, které proslavily Amphoru Teplice v cizině na počátku 20.století. Po roce 1945 je porcelánka zasažena odchodem německých zaměstnanců a až koncem 50.let se podařilo žalostný stav porcelánky stabilizovat. Velkou smůlou porcelánky je to, že se nepodařilo zachovat formy většiny starých secesních modelů ani výrobu původního typu kameniny. Po druhé světové válce duchcovská porcelánka přežívá díky některým starým modelům, které vyrábí stále znovu a znovu. Někdy se například na anglických malých aukcích zaměňují staré modely za nové. V cizině je **duchcovský styl** oblíben a více ceněn než u nás. Duchcov je kupodivu populární především ve Velké Británii, nejlepší kusy, především secesních soch se zde prodávají až za 2.000,- liber. Popularita se vysvětluje i tím, že Duchcov pracoval v bronzových barvách anglického Royal Worcester. **Značení** je různé, staré typy se značí atypicky: pomocí růžového trojúhelníčku z porcelánu přilepeného na dna soch. Uprostřed je písmeno E popřípadě žalud a opis Royal Dux Bohemia. Po roce 1945 se používá místo E písmeno D. Do roku 1918 se též používají tištěné značky se žaludem a nápisem Austria, po roce 1918 se objevují značky tištěné pouze s nápisem Made in Czechoslovakia. Tištěné značky se používají zvláště na kamenině, na porcelánu jsou po roce 1945. Od konce 20.století se používá na porcelánu opět výhradně růžová plastická tlačená značka.

Porcelán

Značky Royal Dux (1864-1918) plastické tlačené na růžovém trojúhelníku, tištěné:

Značky Royal Dux po roce 1918 obvykle tištěné:

MADE
IN
CZECHOSLOVAKIA

ROYAL
DUX

Royal
DUX

Současná značka Royal Dux tlačená na růžovém trojúhelníku:

Keramická váza značená Royal Dux počátek 20.století:

Jezdecká socha Royal Dux z první čtvrtiny 20.století:

Soška psů Royal Dux 20. léta 20.století století:

Porcelán**Dubí u Teplíc (Bloch & Company) (1871-dodnes)**

Porcelánka založena v roce 1871 v Dubí u Teplíc (dříve Eichwald) . Značí *tlačenou* značkou BB, později E (Eichwald) s korunkou a ještě později D (Dubí) s korunkou. Pracuje mimo jiné i v **duchcovském stylu**, vytváří velké figury v bronzové úpravě.

Figurky Bloch v duchcovském stylu

V druhé čtvrtině 20.století vyrábí rovněž velké vázy s malbou chladnými barvami ve stylu Kodaně.

Váza ve stylu Kodaně malovaná podglazurními barvami:

Porcelán

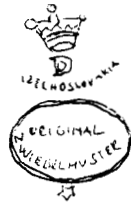
Dnes je známá především díky cibulovému vzoru, pro který svého času používala značku tvořenou nápisem Meissen. **Cibulový vzor (Zwiebelmuster)** se v továrně vyrábí už od 19. století, kdy Dubí získává licenci od míšeňské porcelánky. Továrna funguje dodnes.

Značky Dubí (Eichwald) (1871-1945):

BB

Eichwald

Značky Dubí po roce 1945:

BB

EICHWALD

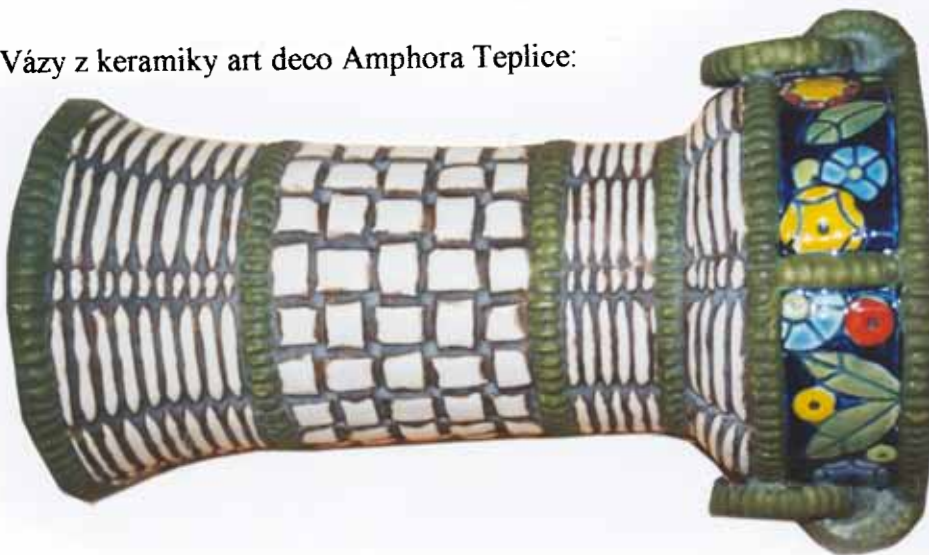
Amphora Teplice (1892-1945)

Jedna z továren více ceněných a známých v zahraničí, než v Čechách. S výrobky této firmy se dnes setkáváte často na zahraničních starožitnických trzích a v zahraničních aukcích. Jedná se často o rozměrné dekorativní předměty. Je rozhodně chybou, že tato porcelánka je českými kunsthistoriky opomínána jako Duchcov. Amphora vyrábí v duchcovském stylu velké sochy, napodobující vídeňské bronzy a rovněž kusy secesní. Zvláštností jsou art decové keramické vázy, které napodobovala i duchcovská porcelánka. Na začátku 20. století měla Amphora Teplice v Paříži dva obchody. Figury Amphora jsou ceněny jen o něco méně než Duchcov. Velké keramické vázy mají ceny obvykle od 3.000,- do 15.000,- Kč

Značky Amphora Teplice (1892-1945):

Vázy z keramiky art deco Amphora Teplice:

Socha, pravděpodobně Amphora z přelomu 19. a 20. století v duchcovském stylu:

Soška opice, Amphora Teplice 1. čtvrtina 20. století:

Bystřice u Teplic (Wistritz) (1911-1945)

Tato porcelánka se dnes těší velkému zájmu mezi českými sběrateli levnějšího starožitného porcelánu. Její produkce byla napodobována již v době její existence. Vytváří jídelní soupravy, soupravy kořenek hrníčky zdobené podglazurní kobaltovou modří ve stylu Kodaně. Třešnickový dekor je mezi českými sběrateli známým pojmem. Továrna vystupuje pod názvem Krautzberger, Mayer & Purkert G.m.B. H. Wistritz, zkráceně K.M.P. nebo KAEMPE.

Značky Bystřice u Teplic (1911-1945):

Porcelán

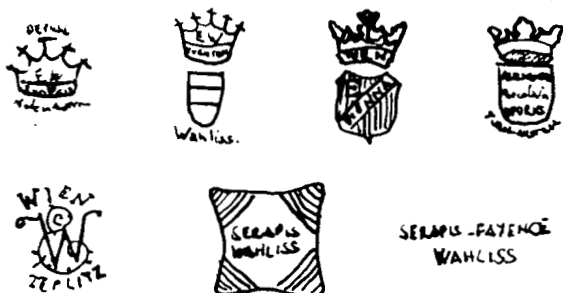
Talíř s modrým třešňákovým dekorem, Bystřice u Teplíc 30. léta 20. století.

Trnovany (Ernst Wahlliss) (1894-1945)

Porcelánku založil v roce 1894 E. Wahlliss v Trnovanech u Teplíc (dříve Thurn). E. Wahlliss nebyl ve výrobě porcelánu žádným nováčkem, od 60. let 19. století vyráběl kopie porcelánu ve **vídeňském stylu** a vyvážel ho zejména do Anglie. V Londýně E. Wahlliss vlastnil velký obchod s porcelánem na Oxford Street. Výroba a dekorování porcelánu se provádělo ve Vídni. Na konci 19. století již dávno došly zásoby bílého porcelánu vyrobeného ve staré vídeňské porcelánce a výroba porcelánu byla levnější v Čechách. Proto došlo k založení porcelánky v Trnovanech. E. Wahlliss pro svoji porcelánku kupuje formy ze staré vídeňské porcelánky. Porcelánku pak řídí jeho synové pod názvem „**Alexandra Porcelain Works**“. Továrna se zaměřuje především na výrobu ve vídeňském stylu. Dekorace se samozřejmě neprovádí malbou, nejvýše domalovaným tiskem. Výroba je určena pro střední a nižší vrstvy v Anglii. V Čechách ani zdaleka není porcelánka v Trnovanech tak známá. Později porcelánka přistupuje i k **originální tvorbě**. Vyrábí se zejména secesní vazy a to jednak v duchovském stylu (bronzové barvy) a jednak secesní vazy s listy. Tento typ vaz je znám pod názvem „Serapis“. Tento typ vaz je, zejména v cizině, velmi ceněn, na českém trhu se příliš nevyskytují. Od roku 1924 se podnik stává akciovou společností a v roce 1945 se připojuje k nově zřízeným koncernům na výrobu porcelánu. Značka porcelánky je stylizovaný vídeňský štít s korunkou. Značka je obvykle tištěná a objevují se jména vlastníků Wahlliss, místa výroby Turn a stylu Vienna.

Značky Trnovany (Wahlliss) (1894-1945):

Stolní porcelán ve vídeňském stylu od firmy Wahlliss:

Secesní váza Wahlliss, netypická v duchcovském stylu:

Ditmar-Urbach (1885-dodnes)

Tato teplická továrna byla založena jako jedna z prvních výroben **sanitárního porcelánu**. Kromě této výroby se zde vyrábí rovněž **užitková a figurální keramika**. Hojně se dnes na trhu vyskytuje art-decová keramika, která však cenově stále stojí velice nízko. Výrobky, jako popelník s ledním medvědem, byl vyroben v mnoha exemplářích. Většina takových kusů má dnes cenu do 1.000,- Kč. Podobné kameninové výrobky ve stejné cenové relaci vyráběla a vyrábí i jiná firma, **Rako**.

Značky Ditmar-Urbach (1885-dodnes):

Výrobek firmy Urbach:

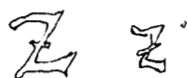
7.3.11 Švýcarsko

Švýcarsko není zemí s významnou porcelánovou tradicí. Švýcarský porcelán je ceněn a sbírán především ve Švýcarsku. Značka ryby porcelánky v Nyonu, která zanikla na konci 18. století se někdy objevuje na padělcích.

Curych (Zürich) (1763-)

Porcelánka založená v Curychu v roce 1763 zpočátku prováděla kvalitním malbu na nádobí. Později se kvalita snižuje a porcelánka přechází na výrobu levnější fajánse a kameniny. Značkou je písmeno Z modře pod glazurou.

Značka Zürich (1763-1790), značka provedena v podglazurní modři a je v 19. století napodobována:

Nyon (1781-konec 18.století)

Porcelánka založená v Nyonu u Ženevského jezera v roce 1781. Porcelán se zde vytváří po francouzském stylu, převažuje klasicistní a empírový tvar i malba. Porcelánka si přes krátké období své existence získala značnou popularitu. Na trhu se dnes téměř nevyskytuje a ve Švýcarsku je hodně ceněna. Objevují se pouze padělky s původní značkou Nyonu: modrou rybou pod glazurou.

Značka Nyon (1781-1813) v podglazurní modři, později napodobována jinde:

Porcelán

7.3.12 Rusko

Rusko mělo poměrně mnoho porcelánek. První vznikla již v roce 1744 v **Petrohradě** pod patronací ruských carů. Větší vzestup **carské porcelánky** nastal až za Kateřiny II. (1762-1796). Porcelánka se snažila vyrábět luxusní zboží. Konkurencí carské porcelánky ve výrobě luxusního porcelánu byla moskevská porcelánka **Gardner** a další petrohradská porcelánka **Kornilov**. Z významnějších ruských porcelánek ještě jmenujme porcelánku **Popov** a **Kuzněcov**. Výrobky ruských porcelánek se objevují i na západoevropském trhu. Carská porcelánka v Petrohradě je ceněna podobně jako Berlín. Po revoluci v roce 1917, ruské porcelánky vyrábí hlavně užitkový porcelán. Dnes jsou z této doby sbírána pouze hezky ztvárněná zvířata z porcelánky v Petrohradě, vytvořená za éry SSSR v druhé polovině 20. století. Kromě jmenovaných působí v Rusku i další porcelánky.

Carská porcelánka v Petrohradě (1744-dodnes)

Počáteční období porcelánky je jen experimentální a žádné výrobky dnes nejsou na trhu. Skutečná výroba pro trh začíná až za Kateřiny II. po roce 1762. První výrobky jsou drobné předměty jako porcelánové tabatěrky. Kateřina II. propaguje vše ruské a tak není náhodou, že první petrohradské figurky jsou vyobrazením národnostních skupin a povolání. Po vzoru Sévres se vytváří busty známých osobností z biskvitu. Ve výrobě jídelních servisů se carská porcelánka stává světově uznávanou. Na servisech se objevují malby italských měst, lodí, námořních bitev, lovecké náměty. Kateřina II. zakázala dovoz zahraničního porcelánu a umožnila vzestup porcelánek v Rusku. Za carů Pavla I. a Alexandra I. (1801-1825) se vytváří velké vázy po vzoru Sévres v empirovém duchu. Tvary připomínají antické amfory a porcelán je vmontován do bronzových zlacených montáží (ormuli). Takové vázy samozřejmě dnes mají cenu i několik stovek tisíc Kč, podobně jako velké vázy ze Sévres téže doby. Vázy jsou zdobeny malbou vedut, výjevy bitev a portréty osobností. Hojně se na vázách objevuje zlatá malba. Jídelní servisy jsou zdobeny antickými vzory. Šálky s vedutami z počátku 19. století v empirovém duchu dnes stojí minimálně 20.000,- až 30.000,- Kč. Za vlády Mikuláše I. (1825-1855) se přechází k jiným námětům. Na porcelánových jídelních servisech se objevují čínské vzory. Na vázách se objevují náměty slavných obrazů, například od Rafaela. Malby jsou často mimořádné kvality a porcelánka slaví úspěch na světové výstavě v Londýně v roce 1851. Poslední carové již nemají o výrobu porcelánu takový zájem, zajímají se spíše o šperky. Porcelánka pracuje podle starších vzorů, ale kvalita se postupně zhoršuje. Po revoluci se dekoruje bílý nemalovaný porcelán ze zásob petrohradské porcelánky portréty bolševických vůdců a komunistických symbolů. Dnes se kopie tohoto porcelánu prodávají jako suvenýry. Petrohradská porcelánka však po revoluci vytváří hlavně užitkový porcelán. Reprezentační porcelán tvoří jen nepatrnou část. Porcelánka po revoluci vystupuje pod názvem LFZ (Lomonosův porcelánový závod). V současné době petrohradská porcelánka vytváří série **zvířecích figur**, které jsou oblíbeny zejména na britském a americkém trhu. Původní značkou porcelánky je ruský dvojhlavý orel. Od vlády Kateřiny II. se používá podglazurní značka s monogramem panovníka po vzoru Sévres. Nad písmenem se objevuje carská koruna. Někdy se objevuje u značky letopočet. Po revoluci se objevuje značka srpu a kladiva. Později se přechází na značku LFZ v azbuce a nápis původu Made in USSR, dnes Made in Rusland.

Porcelán

Značky Kateřina II. do roku 1796:

Značky Pavel I. (1796-1801)

Značky Petrohradské carské porcelánky Alexandr I. (1801-1825):

Značky Mikuláš I. (1825-1855):

Značky Alexandr II. (1855-1881):

Značky Alexandr III. (1881-1894):

Mikuláš II. (1894-1917):

Státní petrohradská porcelánka po roce 1917:

1918

Současná značka LFZ na zvířecích figurkách:

MADE IN USSR.

Sošky opic, současné výrobky petrohradské porcelánky:

Porcelán**Kornilov (1835-1917)**

Další petrohradská porcelánka. Zpočátku se vyrábí běžný stolní porcelán, ale později se objevuje kvalitní výroba, zvláště stolního porcelánu, pracuje zde mnoho umělců včetně zahraničních. Značkou porcelánky je dvojhlavý orel a jméno Kornilov v azbuce

Značka Kornilov (1835-1917):

БРАТЬЕВЪ
КОРНИЛОВЫХЪ

Gardner (1765-1891)

Jedná se o druhou nejstarší porcelánku v Rusku a vážného konkurenta carské porcelánky. Vytváří vynikající jídelní servisy, ale i figurální tvorbu. Porcelánka svoji produkcí sleduje vývoj v carské porcelánce, ale napodobují se i jiné vzory. Napodobují se i míšeňské vzory, někdy včetně značky. Nejvíce se používá míšeňská značka z Marcoliniho období, s hvězdičkou mezi držadly mečů. V roce 1891 se továrna stala součástí koncernu Kuzněcov, po roce 1917 „Dimitrovský závod na výrobu porcelánu“. Značky jsou malovány podglazurní modří, tlačené a na konci 19. století i tištěné. Značkou je písmeno G, jméno Gardner latinkou i azbukou. Další značkou je motiv sv. Jiřího na koni (znak Moskvy).

Značky Gardner (1764-1891) obvykle malované modrou pod glazurou, objevují se značky napodobující Míšeň:

Popov (1806-1872)

Porcelánka založena A. Popovem v Garbunově u Moskvy. Vytváří jídelní porcelán i figurky. Svými výrobky napodobuje carskou porcelánku a Gardnera. Značkou je jméno Popov v azbuce iniciály A.P. značeny modře pod glazurou.

Značky (1806-1872):

ПОПОВЫ

Kuzněcov (1800-1917)

V průběhu 18. století založil Kuzněcov několik porcelánek, z nichž některé fungují dnes. Specializuje se na levný jídelní porcelán. Po roce 1889 dále expanduje a pohlcuje i další

Porcelán

známé porcelánky jako Gardnera. Značky jsou obvykle tištěné a objevuje se na nich jméno Kuzněcov v azbuce.

Značky různých Kuzněcových porcelánek od počátku 19.století do roku 1917:

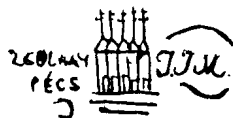
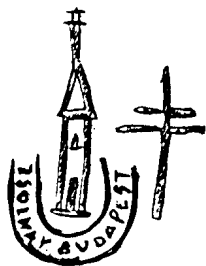
ФАБРИКА
М.С.КУЗНЕЦОВА
ТВЕРЬ ГУБЕР.

7.3.13 Maďarsko

Maďari jsou na svůj porcelán velmi hrdí, ale ve světě není až tak známý, jak by si možná zasloužil. Porcelánka **Herend** se vyznačuje velmi kvalitní malbou a dnes i výrobou figurek, zvláště art decových. Herend si vytvořil svérázný styl. Z celosvětového hlediska má význam i továrna **Zsolnay**, která vyrábí mimo jiné kvalitní keramiku, například secesní vázy s irizujícím povrchem. Takové dekorativní vázy cenově výrazně převyšují 10.000,- Kč. Běžnější a levnější jsou vázy Zsolnay s historizujícím dekorem. Nejstarší maďarskou porcelánkou je **Tata** (1758-počátek 20.století) výroba se soustředí na výrobu spíše levnějšího stolního porcelánu.

Značky Zsolnay 19.století:

Herend (1838-dodnes)

Nejslavnější maďarská porcelánka vyráběla v době svého vzniku pouze levný porcelán. Kopírovala servisy slavnějších evropských porcelánek i servisy čínské. První úspěchy zaznamenala již na světové výstavě v Londýně v roce 1851. Později se vyvinul vlastní styl. Používá se monochromatické, často růžové malby s vegetativním dekorem. Ručně malované servisy se zhotovují i ve 20.století. Zvláštností jsou art decové figurky zvířat pokryté barevnou, často zelenou sítí. Ovšem objevují se i klasické figurky rosethálského typu s motivy dětí. Herend je sbírán především v Maďarsku, v západní Evropě je sběratelů méně. Art decové figurky jsou ceněny podobně jako většina německých té doby, obvykle od 2.000,- do 7.000,- Kč. Malované hrníčky stojí obvykle do 5.000,- Kč. Značkou je zpočátku jen označení nápisem Herend, později štít s nápisem Herend. Nejstarší značky jsou tlačené, potom malované a tištěné. V minulosti se často objevovalo trojčíslí označující datum, například 846 označuje 1846 podobně jako u Vídně. Později se užívá celé datum.

Značky Herend (1839-dodnes) malované, později i tištěné modré na glazuře:

Fischer
Moricz
Herend
842

F.M.
843
HEREND

Herend
1862

HEREND
847

HEREND & HUNGARY
1944

HEREND

Soška opice Herend 2. polovina 20. století:

Soška dívky Herend 20léta 20. století:

7.3.14 Polsko

Polsko bylo v době, kdy výroba porcelánu začínala, postupně rozděleno mezi Německo a Rusko. Zvláště na německé straně působí několik porcelánek. Jejich význam však nikdy nebyl

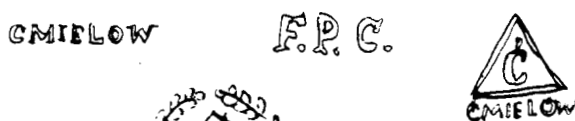
Porcelán

mezinárodní. Porcelánky se zaměřovaly na výrobu stolního porcelánu pro místní trh. Porcelánky byly navíc pod tlakem německé, české a později i ruské konkurence. Nejstarší polskou porcelánkou je **Korzec (1784-1832)**. Porcelánka vyrábí především stolní porcelán a její značkou bylo oko v trojúhelníku. **Cmielów (1838-dodnes)** je dnes největší polskou porcelánkou, má široký sortiment a vyrábí i figurky. **Chodzież (1852-dodnes)** druhá nejvýznamnější polská porcelánka. Nacházela se v Ruské oblasti, některé staré značky byly psány azbukou. Vyrábí široký sortiment porcelánového zboží. Polský porcelán se na našem území příliš nevyskytuje.

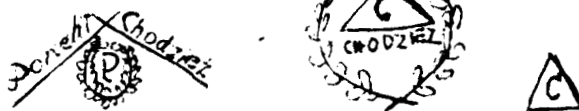
Značky Korzec (1784-1832):

Značky Cmielów (1832-dodnes)

Značky Chodzież:

8. Ceník porcelánu

Na českém trhu se starý čínský ani japonský porcelán příliš neobjevuje, to se týká zejména starších kusů ze 17. a 18. století. Ceněny více než jinde, jsou staré české porcelánky, jako Praha, Slavkov, Březová, Klášterec a podobně, zejména kusy do poloviny 19. století. Figurální porcelán do konce 19. století na českém trhu pochází zejména z Německa (Sasko, Durynsko). Velmi oblíbená a ceněná je zejména Míšeň. Český figurální porcelán z té doby není, až na výjimky, příliš ceněn, protože není tolik kvalitní. Z 20. století je oblíben zejména figurální Rosenthal, ale i figurální porcelán z Čech jako Royal Dux, Slavkov, Pirkenhammer (Březová). Francouzský, anglický a italský porcelán není na trhu příliš zastoupen. V zájmu objektivitu a dostatečné šířky sortimentu jsou do ceníku zahrnuty i výsledky nejen českých aukčních síní. Jsou to: aukční katalog Sotheby's, Londýn 1998: **Fine Later European Ceramics**, zdroj označen písmenem F, katalog Dorotheum Editions France 1999: **Ceramique Europe Cie Des Indes XV.-XX. Siècle**, zdroj je označen v katalogu písmenem C. Ceny jsou v Kč v přepočtu 45 Kč za libru, 30 Kč za dolar a 18 Kč za marku, 5 Kč za francouzský frank. Z českých aukčních síní je zastoupena **Meissner-Neumann**, ceny u této síně jsou brány v horní hranici ceny odhadní z katalogu. Síň Meissner-Neumann je v katalogu označena písmeny **MN**. Aukční síň **Antikva Nova Praga** je označena zkratkou **ANP**.

8.1 Asie

Čína 17. století

Dva taliře, Čína, zdobené malbou modrou a červenou, dekor postav v kočáře, okraj dělený do částí s květinovým dekorem, Kangxi (1662-1722), průměr 21,5 cm.	C	1997	68.500,-
--	---	------	----------

Porcelán

Talíř ve stylu Kraak, Čína, motiv žánrový uprostřed, v okrajích květinový dekor, přelom 17. a 18.století, průměr 27,5 cm.	C	1997	47.500,-
Váza ve stylu „famille vert“, Čína, dekor květin a zvířat, období Kangxi (1662-1722), výška 41 cm.	C	1997	106.000,-
Dvě sošky sokolů, Čína, malováno, 17.století, výška 30,5 cm.	C	1998	112.000,-
Dvě vázy ve stylu „famille vert“, Čína, dekor postav a květin, Kangxi (1662-1722), výška 30,5 cm, restaurováno.	C	1997	127.000,-
Váza s vikem ve stylu „famille vert“, Čína, dekor květin a ptáků, konec 17.století, výška 60 cm.	C	1996	885.000,-

Japonsko 17.století

Talíř dekor kakiemon, Japonsko, motiv květin a ptáků, počátek 17.století, průměr 13 cm.	C	1998	245.000,-
Tři talíře, Japonsko, malováno ve stylu kakiemon, dekor květin, lidských postav, a draků, 17.století.	C	1998	160.000,-
Párové vázy s víčky, Japonsko, květinový dekor kakiemon, 17.století, výška 25,5 cm.	C	1998	1.600.000,-

Čína 18.století

Velká mísa ve tvaru osmiúhelníku, Čína, malováno podglazurní modří, motiv čínské krajiny, 18.století.	C	1998	36.000,-
6 talířů, Čína, malováno podglazurní modří, motiv čínské krajiny, 18.století.	C	1998	22.000,-
10 talířů, Čína, malováno podglazurní modří, motiv květin, 18.století.	C	1998	38.500,-
Váza ve stylu „famille verte“, Čína, motiv čínského nábytku, období Kangxi (1662-1736), výška 21,9 cm.	C	1998	30.000,-

Porcelán

Váza ve stylu „famille verte“, Čína, motiv květin a ptáků, období Kangxi (1662-1725), výška 24,5 cm.	C	1998	46.000,-
Dva talíře s erbem, Čína, malováno barevnými emaily, polovina 18.století, průměr 23,2 cm.	C	1998	30.000,-
Talíř s erbem, Čína malováno barevnou malbou, na glazuře,kolem roku 1760, průměr 32 cm.	C	1998	31.500,-
Dva talíře s erbem, Čína, barevná malba na glazuře, kolem roku 1740, průměr 22,8 cm.	C	1998	35.000,-
Dva talíře ve stylu „famille rose“, Čína, figurální výjevy, kolem roku 1740, průměr 22,5 cm.	C	1998	38.500,-
Terina s erbem, Čína, malováno barevnou malbou, datováno 1791, výška 33,3 cm.	C	1998	130.000,-
Výmečně dekorativní terina s podnosem, Čína, malováno modrou podglazurní malbou, motiv čínské krajiny, 18.století, výška 37,5 cm.	C	1998	175.000,-
Jídelní servis 143 kusů, Čína, dekor „famille rose – Mandarin“, zdobeno motivem postav, 18.století.	C	1996	637.000,-
Jídelní servis 60 kusů, Čína, dekor „famille vert“, poevropštěný dekor květin, 18.století.	C	1997	3.415.000,-

Japonsko 18.století

Párové vázy s víčkem, Japonsko , zdobeno dekorem v barvách imari, motiv ptáků, víčka zdobena plastikou lvů, 18.století, výška 61,8 cm.	C	1998	280.000,-
Dvě vázy, Japonsko, dekor imari, 18.století, výška 31,5 cm.	C	1997	70.000,-

Porcelán**Čína 19.století**

Váza s kantonským medailonem, Čína, dekor postav a žánrových výjevů, konec 19.stol., výška 65 cm.		2003	35.000,-
Dvě vázy ve stylu famille rose, Čína, dekor draků a postav hudebníků, 19.století, výška 39,4 cm.	C	1998	111.000,-
Dvě porcelánové taburetky (židličky ve tvaru soudku), Čína, zdobeno dekorem famille rose, květinový dekor, 19.století, výška 48,8 cm.	C	1998	175.000,-

Japonsko 19.století

Dóza s víčkem, Satsuma, Japonsko, zdobeno květinovým a geometrickým dekorem, 2. polovina 19.století výška 7 cm.	C	1996	15.600,-
Párové vázy, Satsuma, Japonsko, zdobeno japonskými postavami, 2.pol.19.stol., výška 30 cm.	C	1996	22.000,-
Váza, Satsuma, Japonsko, zdobeno chryzantémami, draky a vzácnými předměty, 2.polovina 19.století, výška 29 cm.	C	1996	63.000,-
Dvě vázy s víčky, Arita, Japonsko, zdobeno dekorem japonských postav, 2.pol.19.stol., výška 45 cm.	C	1998	70.000,-

Japonsko 20.století

Servis čajový, konvice, konvička, cukřenka, 6 šálků s podšálky a desertními talířky, Japonsko, Neritake, zdobeno vysokou reliéfní výzdobou a malbou.	ANP	1995	5.000,-
--	-----	------	---------

Porcelán

Servis čajový, konvice, mlíčenka, cukřenka, 6 šálků s podšálky a desertními talířky, Japonsko Neritake, zdobeno vysokou reliéfní výzdobou a malbou, na dně šálků lithofanie s hlavou gejši.	MN	2001	12.000,-
--	----	------	----------

8.2 Evropa**Evropa 16.století**

Váza fajáns, styl istoriato, značka Lyon, Francie, konec 16.století, výška 31 cm, restaurováno.	C	1996	280.000,-
Talíř majolika, španělský ornamentální styl s listrem, Španělsko, konec 16.století, průměr 32,5 cm.	C	1998	36.000,-
Talíř majolika, Urbino, dekor istoriato (lovecký výjev s bohyní Dianou), kolem roku 1530, průměr 25,5 cm.	C	1997	217.000,-
Talíř majolika, Urbino, dekor istoriato (bohyně Venuše s bohem Vulcanem), kolem roku 1535, průměr 26,8 m.	C	1996	578.000,-
Hadí váza majolika, Urbino, dekor istoriato (mythologické výjevy), 16.století, výška 34 cm.	C	1997	1.390.000,-

Evropa 17.století

Talíř fajáns, styl istoriato, značka Lyon, Francie, 16.století, průměr 25 cm restaurováno.	C	1998	30.000,-
Talíř fajáns, styl istoriato, značka Lyon, Francie, 1570-80, průměr 29,5 cm, restaurováno.	C	1998	102.500,-
Talíř majolika, španělský ornamentální styl s listrem, Španělsko, 17.století, průměr 26,5 cm.	C	1998	31.000,-
Váza z vikem, Delft, zdobeno modrobílým dekorem draků a ornamentů, kolem roku 1680, výška 33 cm.	C	1998	61.000,-

Porcelán

Talíř, Delft, talíř s modrobílým biblickým námětem, 17.století, průměr 31,5 cm.	C	1998	41.000,-
Tulipánová váza, Delft, zdobeno modrobílým dekorem květin a ptáků, 17.století, výška 47,5 cm, restaurováno.	C	1998	63.000,-
Tulipánová váza, Delft, zdobeno modrobílým dekorem s orientálními náměty krajin a ptáků, kolem roku 1677, výška 18 cm.	C	1999	179.000,-

Evropa 18.století**Francie 18.století**

Talíř modře malovaný s monogramem, značeno Chantilly, 18.století, průměr 24 cm.	C	1996	18.000,-
Tabatěrka s víčkem, dekor Kakiemon, Chantilly, kolem roku 1840, délka 7 cm.	C	1997	57.000,-
2 sošky mandarinů, malováno květinovým dekorem, Chantilly, kolem roku 1735, výška 21 cm.	C	1997	3.745.000,-
2 dózy s víčkem na pomádu, Mennecey, zdobeno malovaným dekorem květin, kolem roku 1765, výška 8,2 cm.	C	1997	17.000,-
2 slánky, Mennecey, zdobeny květinovým dekorem, kolem roku 1760, délka 9,7 cm.	C	1997	40.000,-
2 sošky: zahradník a zahradnice, malováno, Mennecey, kolem roku 1765, výška 15,2 cm.	C	1997	47.000,-
2 šálky s podšálkem, Mennecey, malováno dekorem ptáků, 18.století, průměr 13 cm.	C	1997	65.000,-
Sousoší „Tři Grácie“, Mennecey, malováno, kolem roku 1750, výška 24 cm.	C	1997	95.000,-
Servis pro dvě osoby, Paříž, malováno v neoklasicistním stylu, kolem roku 1790.	C	1996	105.000,-

Porcelán**Míšeň 18.století**

Talíř s prolamovaným okrajem, značeno Míšeň, zdobeno malbou květů, kolem roku 1790, průměr 23 cm.	N	1992	11.000,-
Konvička čajová, Míšeň, zdobená malbou květů, 18.století, výška 14,5 cm.	C	1997	23.000,-
Soška chlapce, Míšeň, malováno, 18.století, výška 11,5 cm, restaurováno.	C	1998	24.000,-
Šálek s podšálkem, Míšeň, zdobeno malovaným dekorem Kakiemon, kolem roku 1740.	C	1998	28.000,-
Soška reprezentující zimu, Míšeň, malováno, 18.století, výška 11,5 cm.	C	1998	34.500,-
Sousoší představující Daphné a boha Apollóna, malováno, 18.století, výška 23 cm, restaurováno	C	1996	36.000,-
Šálek s podšálkem, malovaný galantním výjevem, kolem roku 1745.	C	1997	39.000,-
Soška dívky reprezentující jaro, Míšeň, malováno, 18.století, výška 14 cm.	C	1997	48.000,-
Šálek s podšálkem, Míšeň, malováno námořním výjevem, kolem roku 1735, výška 7,6 cm.	C	1999	64.000,-
Soška Herkula a býka, Míšeň, malováno, kolem roku 1755, výška 14 cm.	C	1998	65.000,-
Soška krejčíka na koni, Míšeň, malováno, kolem roku 1740, výška 20,8 cm.	C	1998	110.000,-
Soška harlekýna, Míšeň, modelér Kandler, 18.století, výška 15,7 cm.	C	1999	480.000,-
Míšeňské rokokové hodiny s Venuší a cupidem na podstavci, Míšeň, malováno, kolem roku 1745, výška 48,5 cm.	C	1997	600.000,-

Německo 18.století

Soška psa, malováno, značeno Berlín, psík sedící na podušce, vyrobeno v letech	C	1997	140.000,-
--	---	------	-----------

Porcelán

1775-1780, výška 12,5 cm.

Hodiny v porcelánovém pouzdře, značno Berlín, hodiny na soklu zdobené zlacením v duchu klasicismu, kolem roku 1775, výška 38 cm.	C	1998	710.000,-
Figurální slánka, Frankenthal, holčička se dvěma košíčky, malováno, mezi lety 1770 a 1780, délka 10,2 cm, restaurováno.	C	1999	13.500,-
Soška, Frankenthal, postava kolombiny, malováno, konec 18.století, výška 13,5 cm.	C	1998	39.000,-
Sousoší, Frankenthal, 3 postavy představující únos Sabine, malováno, kolem roku 1759.	C	1998	135.000,-
Talíře 4 kusy, Furstenberg, malováno květinovým dekorem, konec 18.století, průměr 26,5 cm.	C	1997	70.000,-
Sousoší, Furstenberg, zamilovaný pár, kolem roku 1780, výška 14,8 cm.	C	1996	83.000,-
Socha, Furstenberg, postavička Pantalona, malováno, kolem roku 1754, výška 20,8 cm.	C	1998	2.400.000,-
Čajová konvička, Hoechst, zdobeno malbou kytice květů, 18.století, výška 11,5 cm.	C	1997	11.000,-
Soška sultána, Hoechst, sultán v dvorském šatě, malováno, kolem roku 1770, výška 18 cm.	C	1998	60.000,-
Sousoší, Hoechst, dvě děti v kostýmech harlekýnů, C malováno, model od Melchiora, kolem roku 1770, výška 18 cm.	C	1998	125.000,-
Dva talíře, Ludwigsburg, malováno květinovým dekorem, 18.století, průměr 23 cm.	C	1998	15.000,-
Soška, Ludwigsburg, řezník s kýtou na zádech, nástroji a špalkem, malováno, kolem roku 1765, výška 13,3 cm.	C	1997	26.000,-
Sousoší, Ludwigsburg, galatní pár, malováno, 18.století, výška 12 cm.	C	1998	66.000,-
Sousoší, Ludwigsburg, bakchanálie, malováno, kolem roku 1765, výška 26 cm.	C	1998	380.000,-

Porcelán**Videň 18.století**

Šálek s podšálkem válcovitý tvar, značeno Videň, zdobeno lístkovým ornamentem a malbou, z roku 1797, výška 6 cm, drobně restaurováno.	ANP	1996	12.500,-
Šálek s podšálkem, Videň, malované postavy vesničana a hudebníka, kolem roku 1750.	C	1999	14.000,-
Sousoší, mytologický výjev Merkura, strom, 3 postavy, 18.století, výška 28 cm.	C	1998	77.000,-

Ostatní 18.století

Mísa, Morava, fajáns zdobená malbou jelena, 2.polovina 18.století, průměr 29 cm.	MN	1999	12.000,-
Talíř, Delft, dekor Imari, 18.století, průměr 22 cm	C	1999	11.000,-
Vázička s víkem, Delft, čínský dekor, barvy: modrá, žlutá, červená, 18.století, výška 26 cm.	C	1998	16.500,-
Soubor 5 váz, Delft, zdobeno modro žlutou malbou holandské krajiny, kolem roku 1770.	C	1998	104.000,-
Soubor 4 váz, Delft, zdobeno modrobílým dekorem květin a ptáků, 18.století, výška 48 a 44 cm.	C	1997	362.000,-

1.polovina 19.století**Německo 1.polovina 19.století**

Šálek s podšálkem miskovitého tvaru, Berlín, zdobená 2 miniaturami psa a jezevce, 1.polovina 19.století, výška 5 cm.	ANP	1995	7.000,-
Šálek s podšálkem, empírový tvar, Berlín, malováno motivem antického kočáru taženého koňmi, kolem roku 1814.	C	1997	24.000,-
Šálek s podšálkem, empírový tvar, Berlín, zdobený listy a květinami, datován 1829.	C	1998	52.500,-

Porcelán

Šálek s podšálkem, empírový tvar, Berlín, zdobený malbou s topografickým námětem (vedutou), po roce 1847.	C	1997	200.000,-
Dva talíře, Berlín, zdobeno listy a německým křížem uprostřed, kolem roku 1817, průměr 24,6 cm.	C	1998	36.000,-
Talíř, Berlín, zdobený malbou, vojenský motiv dělostřelců v boji, po roce 1803, průměr 24 cm.	C	1997	114.000,-
Dvě plakety, Berlín, malba dvou dívek jedné se psem, druhé s kočkou na prsou, kolem roku 1835, rozměr 13x11 cm.	C	1998	130.000,-
Váza, Berlín, malba veduty, kolem roku 1840, výška 42 cm.	C	1998	337.000,-
Dvě vázy, Berlín, zdobené malbou, topografický motiv, kolem roku 1842, výška 47 cm.	C	1997	1.086.000,-

Francie 1.polovina 19.století

Velká pařížská váza, značená Ed.Honoré, zdobená květinovým dekorem, zlacené rukojeti ve tvaru lvích hlav, kolem roku 1816 výška 45,3 cm.	F	1998	60.000,-
Párové vázy v empírovém stylu, Paříž, zdobeno malbou anatických postav, 19.století, výška 28 cm.	C	1997	235.000,-
Šálek s podšálkem, Paříž (Nast), zdobeno malbou ptáků, začátek 19.století, výška 6,3 cm.	C	1998	17.500,-
Talíř s dekorem zvířat, Paříž (De Riqles), zdobeno malbou zvířat, kolem roku 1840, průměr 23,5 cm.	C	1997	17.500,-
Kávový servis 6 osobní, 11 kusů, Paříž, zdobeno malbou romantických výjevů, kolem roku 1820.	C	1997	425.000,-

Porcelán

Čechy 1.polovina 19.století

Šálek s podšálkem, zn. Loket, široký tvar, odsazená patka, malováno květinovým a ornamentálním dekorem, zlaceno, letopočet značen trojčíslem – 1835, výška 5,5 cm.	ANP	1996	4.400,-
Šálek s podšálkem, válcovitý tvar, značeno Klášterec, malovaná stojící postava, květinový dekor, zlaceno, značka z let 1803-1812, výška 6,5 cm, restaurováno.	ANP	1996	8.500,-
Šálek s podšálkem, zvonovitý tvar, laločnatá patka, značeno Klášterec, malovaný květinový dekor, zlaceno, značka kolem roku 1850, výška 8 cm, restaurováno.	ANP	1996	6.600,-
Dva šálky s podšálky, značeno Dolní Chodov, reliéfní výzdoba, květinový a ornamentální dekor, značka po roce 1845, výška 7 cm.	ANP	1996	3.100,-
Šálek s podšálkem, značeno Slavkov, malováno, zlaceno, po roce 1830, výška 8,5 cm.	ANP	1994	20.500,-
Šálek s podšálkem dvojuchý, značeno falešnou značkou Míšně AR – Loket, zdobeno miniaturami - galantní scény, pol.19.stol., výška 8 cm.	ANP	1995	15.000,-
Šálek s podšálkem, značeno Březová, malovaný, zlaceny, první třetina 19.stol., výška 8,7 cm.	N	1995	6.200,-
Šálek s podšálkem, značeno Slavkov, malovaná miniatura krajiny, 1.třetina 19.stol., výška 11,5 cm.	N	1995	26.000,-
Šálek s podšálkem, značeno Slavkov, malovaná miniatura pobřeží s rybáři, 1. třetina 19.stol., výška 9,5 cm, restaurováno.	N	1995	12.000,-
Šálek s podšálkem, značeno Slavkov, malovaná miniatura Karových Varů, průsvitka, 1.po.19.stol., výška 12 cm.	N	1995	21.000,-
Šálek s podšálkem, plasticky zdobenu ve tvaru jahody a listu, značeno Loket, malováno, zlaceno, datováno 1846, výška 7,2 cm.	N	1996	6.800,-

Porcelán

Šálek s podšálkem, značeno Slavkov, malovaná miniatura, zlaceno, 20.léta 19.století, výška 8,5 cm, vlasová prasklina.	N	1996	6.200,-
Šálek s podšálkem, značeno Loket, malovaná miniatura zříceniny, zlaceno, 30.léta 19.stol., výška 11 cm.	N	1996	21.000,-
Šálek s podšálkem, Čechy, malovaný dekor květů, zlaceno, přelom 30.a 40.let 19.stol., výška 11 cm.		1996	6.200,-
Šálek s podšálkem, Klášterec, zdobeno malbou veduty zámku, zlaceno, značka z let 1803-1830, výška šálku 10 cm, restaurováno.	ANP	1995	7.900,-
Mísa na ovoce, Čechy, malováno, 1.polovina 19.stol., délka 33 cm.	ANP	1991	3.000,-
Kalamář zdobený figurou myslivce a psa, značeno Dalovice, malováno, 1.pol.19.stol., výška 15 cm, šířka 18 cm.	ANP	1995	4.000,-
Servis kávový, konvice, cukřenka, mlíčenka, 6 šálků s podšálky, značeno Slavkov, zdobenou zlatou ornamentální malbou, kolem roku 1835.	ANP	1993	20.500,-
Servis kávový konvice, cukřenka, mlíčenka, 6 šálků s podšálky, značeno Březová, zdobeno květinovou malbou a zlatým dekorem, značka z let 1811-1846.	ANP	1994	18.000,-
Svícný 2 kusy, reliéfně zdobené, značeno Slavkov, malováno, zlaceno, svícný složený s několika částí stažených šrouby, vtlačený letopočet 1836, výška 23 cm.	ANP	1996	25.000,-
Soška vojáka s holí, Slavkov, malováno, datová značka 1843, výška 9,5 cm, poškozeno.	MN	2001	900,-
Sousoší matky s dětmi, Slavkov, bílé glazované, značka modeléra Fritsche, 1.polovina 19.století, poškozeno.	MN	2001	5.000,-
Stojánek na doutníky figurální, Praha, postava vojáka a dámy, malováno, zlaceno, značka z let 1837-1841, výška 15 cm, restaurováno.	MN	2001	2.500,-

Porcelán**Vídeň 1.polovina 19.století**

Šálek s podšálkem, Vídeň, zdobeno malbou s žánrovými výjevy, mírně poškozeno, kolem roku 1850.	C	1999	14.000,-
Šálek s podšálkem, válcovitý tvar, Vídeň, zdobeno malbou ve vídeňském stylu (miniatura s antickým výjevem), z roku 1800, výška 6,5 cm.	ANP	1996	19.500,-
Šálek s podšálkem, zvonovitý tvar, Vídeň, malovaná miniatura - renesanční postava, značeno trojčíslem 1827 (827), výška 8 cm, restaurováno.	ANP	1996	12.000,-
Dóza vejčitého tvaru, značeno Vídeň, dóza nesená 3 sfingami, zlaceno, malovaný medailon „letící orl se svazkem ratolestí“, datováno 1804, výška 20 cm, poškozeno.	ANP	1995	15.000,-
Šálek s podšálkem, válcovitý na třech lvích nožkách, Vídeň, zdobeno malovanou miniaturou vojáka na koni, datováno 1814, výška šálku 10,5 cm, restaurováno.	ANP	1994	19.000,-
Šálek s podšálkem zvonovitého tvaru, Vídeň, zdobeno malovanou miniaturou svatého Josefa s Ježíškem, datováno 1836 (číslem 836), výška 5 cm, restaurováno.	ANP	1994	21.000,-
Šálek s podšálkem zvonovitého tvaru, Vídeň, malovaná miniatura mythologické scény, zdobeno zlatem a kobaltovou modří, datováno 1833 (číslem 833), výška 9 cm.	ANP	1994	27.000,-
Šálek s podšálkem, Vídeň, zdobeno bohatou květinovou malbou, zlaceno, značka z roku 1847 (tlačená).	ANP	1996	6.000,-

Rusko 1.polovina 19.století

Šálek s podšálkem, zvonovitého tvaru s odsazenou patkou, značeno Popov, zdobeno reliéfně, malováno květinovým dekorem, zlaceno, 1.pol.19.stol., výška 8,5 cm.	ANP	1996	10.000,-
---	-----	------	----------

Porcelán

Šálek s podšálkem, Popov, šálek válcovitého tvaru, malováno, 1.pol.19.stol., zlaceno, výška 9 cm.	MN	1994	4.500,-
---	----	------	---------

2.polovina 19.století – historismus, secese**Míšeň 2.polovina 19.století**

Velké míšeňské hodiny, zdobené květinami a třemi postavami řeckých bohů, Jupiter a Zeus připevňující Promethea ke skále, poškozeno, špatný ciferník, kolem roku 1880 výška 72 cm.	F	1998	200.000,-
Míšeňské hodiny s podstavcem, zdobeno květinami, 4 dětské postavy (putti), představující 4 roční období, označení modelu 399X, kolem roku 1880, výška 53,5 cm.	F	1998	200.000,-
Tři míšeňské figurky kupidi (děti s křidélky), modelované Acierem, francouzské nápisy, označení modelů F1, F3, F12, kolem roku 1880, výška od 14 do 15 cm.	F	1998	75.000,-
Velká míšeňská váza s víkem, motiv alegorie podzimu, zdobeno květy a ovocem, dívkou a cherubínem, číslo modelu 1065, modelováno původně Kädlerem, kolem roku 1850, výška 127 cm.	F	1998	350.000,-
Velký míšeňský šesti plamenný svícen, motiv živlů, kolem roku 1860, výška 84 cm.	F	1998	300.000,-
Malé míšeňské hodiny, zdobené květinovým dekorem a postavou kupida sedícího na šatech a toulci se šípy, číslo modelu F36, kolem roku 1880, výška 31 cm.	F	1998	100.000,-
Velká míšeňská figura, alegorie znalosti, dívčí postava s torzem stromu, rukou opřenu o glóbus, s knihami a sovou, dívka drží knihu a ohnivou louč, označení modelu P136, kolem roku 1880, výška 46 cm.	F	1998	90.000,-
Souprava 6 míšeňských talířů, zdobeno malbou na každém talíři různý pták, okraje zdobeny hmyzem, průměr talířů 25,2 cm.	F	1998	90.000,-

Porcelán

Velké míšeňské zrcadlo, zdobeno květinovým a ornamentálním dekorem, dvěma cherubíny, kolem roku 1870, průměr 54,5 cm.	F	1998	120.000,-
Velké míšeňské sousoší boha Saturna a jeho doprovodu 3 polonahých ženských postav a cherubína, bůh s nůžkami se chystá jedné ženě stříhat vlasy, z let 1860-80, velikost 37,5 x 36 cm.	F	1998	150.000,-
Dóza kruhová, značeno Míšeň, zdobeno malbou květů a květinovými nálepy, uvnitř zlaceno, 2.pol.19.stol., průměr 7,5 cm.	ANP	1993	5.000,-
Míšeňská oválná mísa, modrý cibulový dekor, konec 19.století, rozměr 55x26 cm.	ANP	1996	6.000,-
Míšeňská oválná mísa, prostříhovaná, na čtyřech nožkách, květinové nálepy, malba květů, 2.poloovina 19.století, rozměr 28x20 cm.	ANP	1996	16.500,-
Míšeňská mísa na noze, nohu tvoří 4 postavy v tanci, mísa prostříhovaná, malováno, 2.poloovina 19.stol., výška 32 cm, průměr 24 cm.	ANP	1996	60.000,-
Míšeňský šálek s podšálkem, zdobeno květinovými nálepy, a květinovou malbou, 2.poloovina 19.stol., výška 4,5 cm.	ANP	1995	5.500,-
Míšeňský šálek s podšálkem, bílý, zlacený, zdobený reliéfním pseudogotickým dekorem, 2.poloovina 19.století, výška šálku 6,5 cm.	ANP	1996	3.900,-
Míšeňská soška dívky s džbánkem, malováno, konec 19.století, výška 17,5 cm.	MN	2001	20.000,-
Míšeňská konvička s malovaným motivem růže, 2.poloovina 19.století, výška 20 cm.	MN	1999	3.500,-
Míšeňská socha křičící straky na kmeni s listy, malováno, konec 19.století, výška 52,5 cm.	MN	1999	70.000,-

Porcelán

Amor s lukem a šípem, Míšeň, amorek v oblacích sestřelující srdce, malováno, 2. polovina 19. století, výška 13,5 cm, restaurováno.	MN	1999	22.000,-
Amor žebrák, Míšeň, žebrající amorek s holí a kloboukem, malováno, 2. pol. 19. stol., výška 23 cm.	MN	1999	35.000,-
Sousoší „Únos Evropy“, Míšeň, alegorie se třemi postavami a býkem, malováno, 2. polovina 19. století, výška 23 cm, restaurováno.	MN	1999	40.000,-
Figurální slánka, Míšeň, dívka v kroji s kyticí květů sedí na dvou koších, malováno, konec 19. století, výška 13 cm, restaurováno	MN	1999	13.000,-

Berlín 2. polovina 19. století

Berlínský jídelní servis, 54 kusů, květinový malovaný dekor, kolem roku 1870.	F	1998	100.000,-
Berlínská plaketa, portrét tyrolského chlapce, kolem roku 1880, rozměry 18x13,6 cm.	F	1998	50.000,-
Berlínská plaketa, sign. Wagner, motiv Romeo a Julie, mladý muž a žena na gondole, v okolí voda, most, budovy, kolem roku 1880, rozměr 29x23,5 cm.	F	1998	100.000,-
Berlínská váza, jednoduše zdobená mramorováním, malý medailon s galantním výjevem, konec 19. století, výška 82,5 cm.	F	1998	150.000,-
Plaketa, Berlín, holčička nesoucí knížky, signováno Bole, kolem roku 1880, 40,5x26 cm.	C	1997	220.000,-
Dvě vázy, Berlín, malované topografickým motivem (veduta), po roce 1850, výška 48 cm.	C	1997	1.150.000,-

Porcelán**Další německé porcelánky 2.polovina 19.století**

Dóza v kovové montáži, Volkstedt, značeno falešnou značkou Neapole, zdobeno plastickým dekorem antických výjevů ve stylu Capodimonte, 2.pol.19.století, délka 18,4 cm.	ANP	1996	10.000,-
Mísa na noze, dvoudílná, Pasov, nohu tvoří dvě dětské postavy, obtáčejí květinami roh hojnosti, konec 19.století, výška 38 cm, průměr 30,5 cm.	ANP	1996	30.000,-
Mísa stolní na noze, značeno Potchappel, noha tvořena stylizovaným stromem na kterém sedí chlapec pozorující dostaveníčko, mísa prostříhovaná, zdobená květinovými nálepy, malováno, 2.pol.19.století, výška 25,5 cm, průměr 18,5 cm.	ANP	1996	15.000,-
Svícný 2 kusy, 7 plamenné, značeno značkou Frankenthalu, noha - stylizované postavy u antického sloupu, zdobeno květinovými nálepy a malbou, 2.polovina 19.stol., výška 80 cm, průměr 58 cm.	ANP	1993	110.000,-
Dáma v rokokovém kostýmu u spinetu, Helena Wolfonson (Drážďany), malováno, konec 19.století, výška 13,5 cm.	MN	1999	5.000,-
Soška stojící královny v hermelínovém plášti, Pasov, malováno, konec 19.století, výška 23 cm.	MN	1999	5.500,-
Soška galantní scény, Volkstedt-Rudolstadt, dáma a kavalír v rokokových kostýmech při hodině zpěvu, malováno, konec 19.století, výška 20 cm.	MN	1999	12.000,-
Svícen figurální 4 plamenný, značeno Frankenthal, květinové nálepy, noha zdobena sedící dívčí postavou s košíkem, konec 19.stol., výška 47 cm.	MN	1999	35.000,-

Porcelán**Vídeň a vídeňský styl 2.polovina 19.století**

Vídeňský jídelní servis, 37 kusů, modré zlacené okraje, medailony s klasickými výjevy ve vídeňském stylu, kvalitní provedení, počátek 19.století, později malováno.	F	1998	1.200.000,-
Talíř, značeno Vídeň, bohatě malovaný, konec 19.století, průměr 33 cm.	ANP	1991	21.000,-
Dóza kruhová, značeno Vídeň, tištěný dekor ve stylu vídeňského stylu, přelom 19.a20.století, průměr 10 cm.	ANP	1996	3.000,-
Mísa prostříhovaná, na vysoké noze, značeno Vídeň, květinové nálepy, malováno, 2.polovina 19.století, výška 30 cm.	ANP	1996	18.500,-
Socha alegorie jara, značeno Vídeň, dva andílci splétající květinový věnec, 2.polovina 19.století, výška 17,5 cm.	MN	2002	7.000,-

Francie 2.polovina 19.století

Párové vázy (2 kusy) ve stylu Sévres, kobaltově modré, medailon s květinami, rukojeti zlacené ve tvaru beraní hlavy, značeno nepravou značkou spojených L, kolem roku 1880, výška 40,5 cm.	F	1998	60.000,-
Párové vázy ve stylu Sévres, v montáži ze zlaceného bronzu, s víčky, kobaltově modré, zlacené, galantní scény, kvalitně provedeno, značeno nepravou značkou Sévres spojená L, kolem roku 1880, výška 34 cm.	F	1998	400.000,-
Gigantické párové vázy ve stylu Sévres v bronzové zlacené montáži s víky, modrá, zlacená po celém obvodu výjev s napoleonskou tematikou, jedna:válka v Rusku 1812, druhá:návrat z Elby 1815, malby signovány Desprez, nepravá značka Sévres spojená L, 2.pol.19.století, výška 138 cm.	F	1998	1.000.000,-

Porcelán

Dvě vázy, Paříž, zdobeny medailonem s výjevem dětí, 2. polovina 19. století, výška 38 cm. C 1997 25.000,-

Kávoový servis 28 kusů, Paříž, zdobeno malbou s dekory italské krajiny, 2. polovina 19. století. C 1997 340.000,-

Čechy 2. polovina 19. století

Mísa oválná s proplétaným okrajem, značeno Dubí, zdobeno malbou, 2. pol. 19. stol., ovál 4,5x30 cm. ANP 1996 6.000,-

Mísa oválná s proplétaným okrajem, značeno Březová, modře malováno, zlaceno, 2. pol. 19. stol., ovál 4,5x30 cm. ANP 1996 3.000,-

Mísa rozdělená na 4 mušlovité části s držadlem ve tvaru raka, značeno Dolní Chodov, malováno, zlaceno, značka z let 1845-1872, rozměr 32x37 cm. ANP 1996 4.200,-

Mísa rozdělená na 4 mušlovité části s držadlem ve tvaru větve, značeno Dalovice, malováno pestrými květinovými dekory, 2. pol. 19. stol., rozměr 32x27 cm. ANP 1996 4.200,-

Svícen jedno plamenný, značeno Slavkov, noha motiv dívky podpirající chlapce, který leze na strom, 2. polovina 19. století, výška 21,5 cm. ANP 1996 4.800,-

Šálek s podšálkem, značeno Slavkov, zdobeno malbou a zlacením, 2. polovina 19. století, výška 8 cm. ANP 1993 3.800,-

Šálky s podšálky, 2 kusy, Čechy, zdobeno malbou květů a zlacením, 2. polovina 19. stol., výška šálku 6,5 cm. ANP 1996 3.300,-

Šálek s podšálkem, Čechy, zdobeno zlatou malbou s ornamentálním dekorem, 60.-70. léta 19. století, výška šálku 5,5 cm. ANP 1996 3.100,-

Figurka stojícího kavalíra v renesančním kostýmu, Čechy 2. polovina 19. století, výška 30 cm, restaurováno. MN 1999 5.000,-

Porcelán

Nástolec (mísa na noze), Klášterec nad Ohří, mísa prostráhaná na 4 nožkách, malovaná květinovým dekorem, konec 19.století, výška 17 cm.	MN	2002	4.600,-
Konvička, Slavkov, zdobeno malbou ve stylu 2.rokoka, 60.až 70.léta 20.století, výška 18,5 cm.	MN	1999	900,-
Džbán, Morava, fajáns zdobená ornamenty a rostlinným dekorem, 2.polovina 19.století, výška 26 cm.	MN	1999	1.900,-

Rusko 2.pol.19.století

Mísa oválná, značeno Kornilov, malováno geometrickým dekorem, centrálně umístěná ruská orlice, nápis v azbuce: „Rusko, Petrohrad, Manufaktura bratřev Kornilových“, 2.pol.19.stol., rozměr 60x30 cm.	ANP	1994	7.100,-
--	-----	------	---------

Ostatní 2.pol.19.století

Kruhová mísa, kamenina zdobená modrotiskem, značeno Wedgwood, Anglie, motiv tisku orientální krajina, 2.pol.19.stol., průměr 40 cm.	ANP	1996	9.000,-
Anglická žardiniéra s modrotiskem, Stoke on Trent, výzdoba lovecký námět, přelom 19.a 20.století, rozměr 20x47x32 cm.	MN	2001	8.000,-
Mísa, styl Delft, fajáns modře malovaná, motiv ptáků nad kyticí, 2.polovina 19.stol., průměr 37 cm.	MN	1999	9.000,-

1.polovina 20.století – secese, art deco, historismus**Míšeň 1.polovina 20.století**

Skupina 22 míšeňských figur, opičí kapela, podle modelů Kädlera, 20. století, výška figur od 12,5 do 18 cm.	F	1998	600.000,-
---	---	------	-----------

Porcelán

Míšeňský jídelní servis 105 kusů s cibulovým vzorem, malováno podglazurní modří a po okrajích zlaceno, počátek 20.století.	F	1998	300.000,-
Míšeňská secesní miska, ležící mořská nymfa, zdobeno lekníny a postavou anděla, označení modelu R176, kolem roku 1910, délka 26,3 cm.	F	1998	80.000,-
Míšeňský 6 ramenný lustr upravený na elektřinu, zdobeno květinovým dekorem, 7 samostatných závěsů tvořených kyticí květin, počátek 20.století, celková výška včetně závěsů 56 cm.	F	1998	175.000,-
Míšeňský šálek s podšálkem a dezertním talířkem, N malovaný, zlaceny, 20.léta 20.století, výška 8 cm.	N	1995	5.100,-
Míšeňská kruhová mísa, proplétaná na způsob košíčku, na dně malovaný květinový dekor, počátek 20.stol., výška 7,5 cm, průměr 29 cm, restaurováno.	ANP	1996	10.500,-
Míšeňská prostřihovaná mísa na dlouhé noze, reliéfně zdobená, malovaná modře pod glazurou, 20.léta 20.století, výška 22 cm průměr 28 cm.	ANP	1996	11.000,-
Míšeňský kávový servis, konvice, mlíčenka, cukřenka, 5 šálků s podšálky, 5 desertních talířů, dekor vinné révy, počátek 20.století, mírně poškozeno.	N	1996	16.000,-
Přátelská souprava, konvice, mlíčenka, cukřenka, 2 šálky s podšálky a dezertní talíře, podnos, značeno Míšeň, malováno květinovým dekorem, po roce 1900, mírně poškozeno.	N	1995	11.000,-
Míšeňský 5 plamenný svícen, noha tvořena postavou matky a chlapce s kyticí, zdobeno plastickou květinovou výzdobu, malováno pouze modře kobaltem, počátek 20.století.	ANP	1996	47.000,-
Míšeňská soška ptáčka, malováno, přelom 19. a 20.století, výška 11,5 cm.	MN	2001	12.000,-

Porcelán

Míšeňská váza, malovaná květinovým dekorem, zlacená, 20. až 30. léta 20. století, výška 25,5 cm.	MN	2001	9.500,-
Míšeňská soška – dívka s koulí, dívka vrhající zlatou kouli, malováno, počátek 20. století, výška 31 cm, restaurováno.	MN	1999	28.000,-
Míšeňský kávový servis s malovanými červenými orientálními draky, konvička, mlíčenka, cukřenka, váza, 6x šálek podšálek a desertní talířky, 30. léta 20. století.	MN	2002	36.000,-
Mísa plochá, Míšeň, zdobeno bohatou malbou s rostlinným dekorem, 30. léta 20. století, průměr 24,5 cm.	MN	1999	8.000,-

Rosenthal 1. polovina 20. století

Dóza kruhová, značeno Rosenthal, tisk galantní scény na víku a uvnitř dna, pol. 20. stol.	ANP	1993	3.100,-
Servis Mocca pro 6 osob, značeno Rosenthal, zdobeno tištěným květinovým dekorem a zlacením, konvička, mlíčenka, cukřenka 6 šálků a podšálků, 1. polovina 20. stol.	ANP	1994	11.000,-
Servis Mocca, konvička, cukřenka, mlíčenka, 6 šálků s podšálky, značeno Rosenthal, zdobeno tištěným zeleným rostlinným dekorem, 40. léta 20. století.	ANP	1996	7.000,-
Šálek s podšálkem mocca, značeno Rosenthal, tištěný rostlinný dekor, 40. léta 20. století, výška šálku 3,5 cm.	MN	2001	1.000,-
Jídelní servis celkem 24 kusů, Rosenthal, reliéfní tlačný dekor, tištěný rostlinný dekor, 40. léta 20. století.	MN	2001	15.000,-
Chlapec s bubínkem, Rosenthal, malováno, značen modelér Himmelstoss, 40. léta 20. stol., výška 12 cm.	MN	2001	4.000,-
Soška sedící lasičky na soklu, Rosenthal, malováno, modelér Obermaier, 40. léta 20. stol., výška 12 cm.	MN	2001	8.000,-

Porcelán

Soška skákající veverky na stromě, Rosenthal, malováno, značka modeléra Meisel, 40.léta 20.stol., výška 22 cm.	MN	2001	8.000,-
Soška králíčka, Rosenthal, malováno, modelér Rohring, 40.léta 20.století, výška 12,5 cm.	MN	2001	6.000,-
Soška odpočívajícího losa, Rosenthal, bílý, modelér Karner, 30.léta 20.století, výška 17,5 cm.	MN	2001	5.000,-
Soška prosícího jezevčíka, Rosenthal, malováno, 30.léta 20.století, výška 20 cm.	MN	2001	7.000,-
Dáma s psíkem, Rosenthal, dáma sedící na pohovce, pudl s košem květů, malováno, 30.až 40.léta 20.stol., výška 15,5 cm.	MN	2002	7.000,-
Tanečnice, Rosenthal, bílý porcelán, modelér Charol, 30.léta 20.století, výška 31 cm.	MN	2002	10.000,-
Dívka s mísou vinné révy, Rosenthal, malováno, modelér Marcus, 1929, výška 17 cm.	MN	2002	9.000,-
Kávový servis, konvice, mlíčenka, cukřenka, 8x šálek s podšálkem a desertní talířky, Rosenthal, zdobeno domalovaným tiskem exotických ptáků, 40.léta 20.století.	MN	2002	15.000,-
Pierot, Rosenthal, sedící pierot s kytarou, modelér D.Charol, 30.až 40.léta 20.století, výška 17 cm.	MN	1999	20.000,-
Váza s víčkem, Rosenthal, zdobeno květinovým dekorem, 40.léta 20.století, výška 18,5 cm.	MN	1999	5.000,-
Šálek s podšálkem, Rosenthal, zdobeno dekorem růží a zlacením, první pol.20.stol., výška 6,7 cm.	MN	1999	1.500,-
Kávový servis, Rosenthal, konvice, mlíčenka, cukřenka, 6 šálků s podšálky a dezertními talířky, zdobeno květinovým dekorem, 40.léta 20.stol..	MN	1999	16.000,-

Další německé a rakouské porcelánky 1.polovina 20.století

Váza Potchappel s víkem a podstavcem, hruškovitý tvar, zdobeno malbou s antickým výjevem, římský voják a dvě dívky, po roce 1903, výška 83 cm.	F	1998	100.000,-
--	---	------	-----------

Porcelán

Soubor 16 figurek, Nymphenburg ze série „italské komedie“, původně modelováno Bustellim v 18. století, vyrobeno ve 20. století, výška průměrně 22 cm.	F	1998	350.000,-
Plastika „Diana s chrtem“, kamenina, značeno Goldscheider, Vídeň, malováno, značka modeléra Latour, výška 44 cm.	ANP	1994	16.000,-
Stojící světička, Goldscheider, malovaná kamenina, modelér Lorenzl, 30. léta 20. století, výška 43 cm.	MN	2002	12.000,-
Chrt, Goldscheider, malovaná kamenina, modelér Postl, 20. léta 20. století, výška 28 cm.	MN	2002	13.000,-
Dva chrti, Goldscheider, malovaná kamenina, stojící a ležící chrt, výška 39 cm, šířka 46 cm.	MN	2002	36.000,-
Mísa s prostřihováním na nožkách, Potschappel, loďkovitý tvar, zdobeno květinovými nálepy a malbou s květinovým dekorem, 20. až 30. léta 20. století, výška 13,5 cm.	MN	2001	7.000,-
Mísa na noze, Potschappel, noha s figurální výzdobou kavalíra a zahradnice, mísa prostřihovaná s květinovými nálepy a květinovou malbou, přelom 19. a 20. století, výška 44,5 cm.	MN	2001	22.000,-
Sousoší sedící dáma v rozhovoru s kavalírem, Volkstedt-Rudolstadt, 30. až 40. léta 20. století, výška 24,5 cm.	MN	2001	10.000,-
Váza kapkovitá, Wallendorf, zdobeno květinovým dekorem a zlacením, po roce 1925, výška 26 cm.	MN	2001	3.500,-
Soška papouška s rozepjatými křídly na větvi, Ens, malováno, 1. polovina 20. století, výška 21 cm.	MN	1999	5.000,-
Mísa na noze, Plavno, mísa prostřihovaná s květinovými nálepy, noha stylizovaný strom s postavou chlapce a dívky, malováno, přelom 19. a 20. století, výška 34,5 cm.	MN	2002	25.000,-
Svícen 4 plamenný, Volkstedt-Rudolstadt, kovová ramena zdobena květinovými motivy, u nohy tři dětské postavy při zimních hrách, modře malováno,	MN	2002	12.000,-

Porcelán

zlaceno, první třetina 20. století, výška 50 cm, restaurováno.

Sedící psík, Augarten (Vídeň), malováno, 40. léta 20. století výška 21 cm.	MN	2002	12.000,-
Hra na slepou bábu, Německo, dívka a kavalír v rokokovém kostýmu s amorkem, první třetina 20. století, výška 22 cm, restaurováno.	MN	2002	8.000,-
Dáma s kočkou, Volkstedt-Rudolstadt, sedící dáma v rokokovém kostýmu pozorující kočku, malováno, první třetina 20. století, výška 18 cm.	MN	2002	7.000,-
Granátník, Sitzendorf, stojící postava granátníka ve zbroji, malováno, počátek 20. století, výška 23,5 cm.	MN	2002	5.500,-

Čechy 1. polovina 20. století

Váza s figurální výzdobou „Dívka krmící páva“ značeno Bechyně, glazováno, podglazurně malováno, 20. léta 20. století, výška 40 cm.	ANP	1994	12.000,-
Servis: konvice, mličenka, cukřenka, 6 šálků s podšálky, značeno Březová, zdobeno malbou ve stylu art deco, 20. Až 30. léta 20. století.	ANP	1996	7.500,-
Šálky s podšálky, 6 kusů, Klášterec, zdobeno domalovaným tiskem ve vídeňském stylu, zlaceno 20. léta 20. století, výška šálku 4 cm.	ANP	1995	5.500,-
Váza dvouuchá, Amphora Teplice, kamenina, plastická barevná výzdoba s motivem ptáků a rostlin, 1918-1921, výška 37 cm.	MN	2001	9.000,-
Servis kávový konvice, mličenka, cukřenka, 6 šálků s podšálky, Klášterec nad Ohří, zdobeno stříbřením, 30. léta 20. století.	MN	2002	3000,-
Stojící dívka, Slavkov, art decový styl, malováno, 20. léta 20. století, výška 17,5 cm.	MN	2002	2.400,-
Tančící pár, Duchcov, tanečníci tanga, art decové provedení, malováno, 30. léta 20. století, výška 38 cm.	MN	2002	10.000,-
Dvě vázy, Johann Maresch (Ústí n. Labem), glazovaná keramika, zdobeno plastickým dekorem vinné révy, počátek 20. stol., výška 35 cm.	MN	1999	9.000,-

Porcelán**Francie 1.polovina 20.století**

Socha - postava v rokokovém kostýmu s košem květů, ovocem a bažantem, značka zlaté kotvy (Paříž), malováno, počátek 20.stol., výška 19 cm.	MN	2002	4.200,-
--	----	------	---------

Ostatní 1.polovina 20.století

Miska na bonbony, s víčkem značeno Herend, zdobeno plastikou ptáčka, malováno, 1.pol. 20.století, výška 13 cm, délka 35 cm.	ANP	1996	4.500,-
Šálek s podšálkem, Herend, malovaný rostlinný dekor, zlaceno, 30.a 40.léta 20.století, výška 5 cm.	MN	1999	900,-
Jídelní servis 84 kusů, Kodaň, „flora Danica“ (malováno dánskými květy), 20.století.	C	1999	530.000,-

9. Použitá literatura

Godden, Geoffrey, 1996: The Concise Guide to European Porcelain, Barry & Jenkins Ltd.

Struss, Dieter, 1993: M.I. Hummel Figuren, Augsburg, Battenberg.

Sandon, John, 1997: Antique Porcelain, Antique Collector's Club, 5 Church Street, Woodbridge Suffolk.

Braunová, Alena, 1985: Kouzlo keramiky a porcelánu, Práce, Praha.

Forrest, Tim, 1998: Poznáváme starožitnosti porcelán a stříbro, Perfekt, Bratislava (přeloženo z anglického originálu)

Přednášky Asociace starožitníků České republiky.

Stuss, Dieter, 1995: Rosenthal Service, Figuren, Zier-und Kunstobjekte, Battenberg Verlag, Augsburg.

Kolektiv autorů, 1997: Obrazové dějiny starožitností, Svojtka a Vašut, Praha, (přeloženo z anglického originálu).

Attebury, P., Tharp, L., 1995: Encyklopedie starožitností, Perfekt, Bratislava, (přeloženo z anglického originálu).

Porcelán

Aukční katalog, 1998: Fine European Ceramics, Sotheby's London, 14.7.1998.

Prodejní katalog Royal Dux Bohemia, 1998: Duchcov, Česká republika.

Aukční katalogy aukční síně Meissner-Neumann.

Aukční katalogy aukční síně Antikva Nova Praga.

Fouchet, Nelly, 1999: Céramique Europe Cie Des Indes XV.-XX. Siécle, Dorotheum Editions, France.